

T.C.
FIRAT ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
TÜRKÇE VE SOSYAL BİLİMLER EĞİTİMİ ANABİLİM DALI
SOSYAL BİLGİLER EĞİTİMİ BİLİM DALI

7. SINIF SOSYAL BİLGİLER DERSİNDE
JİGSAW IV TEKNİĞİNİN KULLANIMININ
ÖĞRENCİLERİN AKADEMİK BAŞARISINA
VE DERSE KARŞI TUTUMUNA ETKİSİ

Yüksek Lisans Tezi

Zekeriya DEMİR

Danışman: Prof. Dr. Zafer ÇAKMAK

Elazığ, 2021

BEYANNAME

Fırat Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü tez yazım kurallarına uygun olarak hazırladığım “ 7. Sınıf Sosyal Bilgiler Dersinde Jigsaw IV Tekniğinin Kullanımının Öğrencilerin Akademik Başarısına ve Derse Karşı Tutumuna Etkisi ” başlıklı yüksek lisans tezimin içindeki bütün bilgilerin doğru olduğunu, bilgilerin üretilmesi ve sunulmasında bilimsel etik kurallarına uygun davrandığımı, kullandığım bütün kaynakları atıf yaparak belirttiğimi, maddi ve manevi desteği olan tüm kurum/kuruluş ve kişileri belirttiğimi, burada sunduğum veri ve bilgileri unvan almak amacıyla daha önce hiçbir şekilde kullanmadığımı, aksinin tespit edilmesi halinde her türlü yasal yaptırımını kabul edeceğimi beyan ederim.

.../.../2021

Zekeriya DEMİR

İmza

ÖNSÖZ

Hızlı değişen dünyaya ayak uydurabilmek ve ona yön verebilmek ancak eğitsel süreçlerin geleneksel anlayışla değil çağdaş, yenilikçi eğitim öğretim metotlarıyla mümkün olabilmektedir. Sosyal Bilgiler dersinin önemi gerçek hayatla ilgili olan her şeyi içinde barındıran bir alan olmasından ileri gelmektedir. Sosyal Bilgiler dersinin bireye kattığı bakış açısı, düşünme yetisi, kendini gerçekleştirebilme, iç disiplini sağlama gibi birçok değer 21. yüzyıl becerilerine ulaşma yolunda en büyük yardımcımız olacaktır.

Bu çalışmamda bana yön veren ve anlayış gösteren danışmanım Prof. Dr. Zafer ÇAKMAK' a,

Tüm çalışma sürecinde bilgisini ve deneyimini benimle paylaşan hocam Doç. Dr. Birol BULUT' a,

Desteğini hep hissettiğim eşim Tuba DEMİR' e,

Beni sürekli motive eden çocuklarım Nurefşan ve Yağız Ali DEMİR'e teşekkürlerimi sunarım.

Zekeriya DEMİR

Elazığ-2021

ÖZ

Yüksek Lisans Tezi

7. Sınıf Sosyal Bilgiler Dersinde Jigsaw IV Tekniğinin Kullanımının Öğrencilerin Akademik Başarısına ve Derse Karşı Tutumuna Etkisi

Zekeriya DEMİR

Fırat Üniversitesi

Eğitim Bilimleri Enstitüsü

Sosyal Bilgiler Eğitim Ana Bilim Dalı

Sosyal Bilgiler Eğitimi Bilim Dalı

Elazığ, 2021, Sayfa: XIV+147

Bu araştırma 7. Sınıf Sosyal Bilgiler dersinde üretim, tüketim ve dağıtım öğrenme alanına ait kazanımların işlenmesinde Jigsaw IV tekniğinin öğrencilerin akademik başarısına ve derse karşı tutumuna etkisini araştırmak amacıyla yapılmıştır.

Araştırma 2020/2021 eğitim öğretim yılı Aydın ili Nazilli ilçesinde bulunan Asımın Nesli Anadolu İmam Hatip Lisesi 7. Sınıf öğrencilerinden 39 öğrenci ile gerçekleştirilmiştir. Araştırmada ön test son test kontrol gruplu deneysel desen kullanılmıştır. Akademik Başarı Testi ve Sosyal Bilgiler Tutum Ölçeği veri toplama araçları olarak belirlenmiştir. 5 Hafta olarak planlanan çalışmada deney grubuna iş birliğine dayalı öğrenme yöntemlerinden olan Jigsaw IV tekniği, kontrol grubuna ise mevcut öğretim programı uygulanmıştır. Araştırma süresince deney ve kontrol gruplarından elde edilen veriler SPSS 22.0 programı kullanılarak analiz edilmiştir.

Araştırmada Jigsaw IV tekniğinin mevcut öğretim programında yer alan öğretim ve etkinliklere göre Sosyal Bilgiler öğretiminde öğrencilerin akademik başarılarını anlamlı derecede artırdığı ve derse karşı tutumlarını olumlu etkilediği sonucuna varılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Sosyal Bilgiler Öğretimi, İş Birliğine Dayalı Öğrenme, Jigsaw Tekniği, Ayrılıp Birleşme.

ABSTRACT

Master's Thesis

The Effect of the Use of Jigsaw IV Technique in 7th Grade Social Studies Lesson on Students' Academic Achievement and Attitude towards the Course

Zekeriya DEMİR

Fırat University

Institute of Educational Sciences

Department of Social Studies Education

Division of Education Social Studies

Elazığ, 2021 ; Page: XIV+147

This research was conducted to investigate the effect of Jigsaw IV technique on students' academic achievement and attitude towards the lesson in the processing of acquisitions in the field of production, consumption and distribution in the 7th grade Social Studies course.

The research was carried out with 39 students from the 7th grade of Asımın Nesli Anatolian Imam Hatip High School in the district of Nazilli ,the province of Aydın in the academic year of the 2020/2021. In the research, experimental design with pretest-posttest control group was used. Academic Achievement Test and Social Studies Attitude Scale are determined as data collection tools. In the study planned for 5 weeks, the Jigsaw IV technique, which is one of the collaborative learning methods, was applied to the experimental group and the traditional learning methods to the control group. During the research, the data obtained from the experimental and control groups were analyzed using the SPSS 22.0 program.

In the study, it was concluded that the Jigsaw IV technique significantly increased the academic achievement of students in Social Studies teaching compared to traditional methods and positively affected their attitudes towards the course.

Keywords: Social Studies Teaching, Collaborative Learning, Jigsaw Technique, Separation and Merger.

İÇİNDEKİLER

KABUL VE ONAY	i
BEYANNAME	ii
ÖNSÖZ	iii
ÖZ.....	iv
ABSTRACT.....	v
İÇİNDEKİLER	vi
TABLolar LİSTESİ	x
ŞEKİLLER LİSTESİ	xii
KISALTMALAR LİSTESİ.....	xiii
EKLER LİSTESİ.....	xiv
BİRİNCİ BÖLÜM	1
1. GİRİŞ	1
1.1.Problem Durumu.....	1
1.2. Araştırmanın Amacı.....	5
1.2.1 Alt Amaçlar.....	5
1.3. Araştırmanın Önemi	6
1.4. Sayıtlılar.....	6
1.5. Sınırlılıklar.....	7
1.6. Tanımlar.....	7
İKİNCİ BÖLÜM.....	8
2. KURAMSAL ÇERÇEVE ve İLGİLİ ARAŞTIRMALAR.....	8
2.1. Sosyal Bilgiler ve Öğretimi	8
2.2. Sosyal Bilgiler Öğretimimin Özel Amaçları	9
2.3. Sosyal Bilgilerde Kullanılan Yöntem ve Teknikler.....	11
2.4. İş Birliğine Dayalı Öğrenme.....	12

2.4.1. İşbirliğine Dayalı Öğrenmede Temel İlkeler	13
2.4.1.1. Olumlu Bağımlılık	13
2.4.1.2. Sosyal Beceriler	14
2.4.1.3. Bireysel Değerlendirilebilirlik	14
2.4.1.4. Yüz yüze (Destekleyici) Etkileşim	15
2.4.1.5. Grup Süreci	15
2.4.1.6. Eşit Başarı Fırsatı.....	15
2.4.1.7. Grup Ödülü	16
2.5. İşbirliğine Dayalı Öğrenme Teknikleri.....	16
2.5.1. Birlikte Öğrenme	16
2.5.2 Yapıcı Tartışma.....	17
2.5.3 Öğrenci Takımları Başarı Bölümleri	18
2.5.4 Takım-Oyun-Turnuva.....	18
2.5.5 Takım Destekli Bireyselleştirme	19
2.5.6. İş Birliğine Dayalı Bütünleştirilmiş Okuma ve Kompozisyon	20
2.5.7. Birlikte Soralım Birlikte Öğrenelim	20
2.5.8. Akademik Çelişki	22
2.5.9. Jigsaw (Ayrılıp Birleşme) Tekniği	23
2.5.9.1. Jigsaw (Ayrılıp-Birleşme) II Tekniği	25
2.5.9.2. Jigsaw (Ayrılıp-Birleşme) III Tekniği	25
2.5.9.3. Jigsaw (Ayrılıp-Birleşme) IV Tekniği.....	25
2.5.9.4. Ters Jigsaw Tekniği	28
2.5.9.5. Konu Jigsawı Tekniği	28
2.6. İşbirliğine Dayalı Öğrenmenin Avantajları	29
2.7. İşbirliğine Dayalı Öğrenmenin Sınırlılıkları.....	31
2.8. Jigsaw (Ayrılıp-Birleşme) Tekniği ile ilgili Yapılan Yurtiçi Çalışmalar	33

2.9. Jigsaw (Ayrılıp-Birleşme) Tekniği ile ilgili Yapılan Yurtdışı Çalışmalar	36
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM.....	40
3. ARAŞTIRMANIN YÖNTEMİ	40
3.1. Araştırmanın Yöntemi ve Deseni	40
3.2. Çalışma Grubu	41
3.3. Veri Toplama Araçları	44
3.3.1. Akademik Başarı Testi.....	44
3.3.2. Sosyal Bilgiler Tutum Ölçeği	49
3.4. Uygulama Süreci.....	49
3.4.1. Deney Grubuna Jigsaw IV Tekniğini Uygulama Süreci	51
3.4.2. Kontrol Grubuna Mevcut Öğretim Programını Uygulama Süreci.....	56
3.5. Verilerin Analizi	57
DÖRDÜNCÜ BÖLÜM.....	58
IV. BULGULAR	58
4.1. Akademik Başarı Testine İlişkin Denenceler	58
4.1.1. Deney ve Kontrol Grubunun Akademik Başarı Ön Test Puanlarına Yönelik Bulgular	59
4.1.2. Deney ve Kontrol Grubunun Akademik Başarı Son Test Puanlarına Yönelik Bulgular	60
4.1.3. Deney Grubunun Akademik Başarı Ön Test ve Son Test Puanlarına Yönelik Bulgular	62
4.1.4. Kontrol Grubunun Akademik Başarı Ön Test ve Son Test Puanlarına Yönelik Bulgular	63
4.2. Sosyal Bilgiler Tutum Ölçeğine İlişkin Denenceler	64
4.2.1. Deney ve Kontrol Grubunun Sosyal Bilgiler Dersi Tutum Ölçeği Ön Test Puanlarına Yönelik Bulgular	65

4.2.2. Deney ve Kontrol Grubunun Sosyal Bilgiler Dersi Tutum Ölçeği Son Test Puanlarına Yönelik Bulgular	66
4.2.3. Deney Grubunun Sosyal Bilgiler Dersi Tutum Ölçeği Ön Test ve Son Test Puanlarına Yönelik Bulgular	67
4.2.4. Kontrol Grubunun Sosyal Bilgiler Dersi Tutum Ölçeği Ön Test ve Son Test Puanlarına Yönelik Bulgular	69
BEŞİNCİ BÖLÜM.....	71
V. TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER.....	71
5.1. Tartışma	71
5.2. Öneriler	74
KAYNAKLAR	76
EKLER	87
İZİN BELGELERİ	143
ÖZ GEÇMİŞ	147

TABLÖLAR LİSTESİ

Tablo 1	21. Yüzyıl Becerileri.....	2
Tablo 2	Bazı araştırmacılara Göre İşbirlikçi Öğrenmede Bulunması Gereken Öğeler.....	13
Tablo 3	Jigsaw Tekniklerinin Geliştirildiği Tarih ve Tekniği Geliştiren Araştırmacılar.	23
Tablo 4	Jigsaw Tekniklerinin Karşılaştırılması.	26
Tablo 5	Araştırmanın Deneysel Planı.	41
Tablo 6	2020-2021 Eğitim Öğretim Yılı Asımın Nesli Anadolu İmam Hatip Lisesi 7. Sınıf Şube Öğrenci Sayıları.	41
Tablo 7	Gruplara Ait Verilerin Normal Dağıldığına İlişkin Shapiro-Wilk Normallik Testi Sonuçları.	42
Tablo 8	Kontrol ve Deney Gruplarının I. Dönem Ağırlıklı Başarı Puanlarına İlişkin t-test Sonuçları.....	43
Tablo 9	Kontrol ve Deney Gruplarının I. Dönem Sosyal Bilgiler Başarı Puanlarına İlişkin t-test Sonuçları.	44
Tablo 10	Taslak Olarak Hazırlanan Akademik Başarı Testine İlişkin Madde Güçlük ve Ayırt Edicilik İndeksleri.	45
Tablo 11	Madde Güçlük İndeksi Değerlendirme Ölçütleri.....	47
Tablo 12	Madde Ayırt Edicilik İndeksi Değerlendirme Ölçütleri	47
Tablo 13	Akademik Başarı Testinde yer alacak sorulara ilişkin Madde Güçlük ve Ayırt Edicilik İndeksleri.	48
Tablo 14	Kontrol ve Deney Gruplarına Uygulan Konu ve Kazanımlar.	50
Tablo 15	Deney Grubuna Yapılan Çalışmaların Planı.....	51
Tablo 16	Uzman Grupların Konu Dağılımları.	54
Tablo 17	Deney ve Kontrol Grubunun ABT Puanlarına İlişkin Shapiro-Wilk Normallik Testi Sonuçları.	58
Tablo 18	Deney ve Kontrol Gruplarına Uygulanan ABT Ön Test Puanlarına İlişkin t-Testi Sonuçları.	60
Tablo 19	Deney ve Kontrol Gruplarına Uygulanan ABT Son Test Puanlarına İlişkin t-Testi Sonuçları.	61

Tablo 20	Deney Grubunun ABT Ön Test ve Son Test Puanlarına Yönelik t-Testi (Paired Samples T- Test) Sonuçları.	62
Tablo 21	Kontrol Grubunun ABT Ön Test ve Son Test Puanlarına Yönelik t-Testi (Paired Samples T-Test) Sonuçları.	63
Tablo 22	Deney ve Kontrol Grubunun SBTÖ Puanlarına İlişkin Shapiro-Wilk Normallik Testi Sonuçları.....	64
Tablo 23	Deney ve Kontrol Gruplarına Uygulanan SBTÖ Ön Test Puanlarına İlişkin t-Testi Sonuçları.	66
Tablo 24	Deney ve Kontrol Gruplarına Uygulanan SBTÖ Son Test Puanlarına İlişkin t-Testi Sonuçları.....	67
Tablo 25	Deney Grubunun SBTÖ Ön Test ve Son Test Puanlarına Yönelik t-Testi (Paired Samples T- Test) Sonuçları.	68
Tablo 26	Kontrol Grubunun SBTÖ Ön Test ve Son Test Puanlarına Yönelik t-Testi (Paired Samples T- Test) Sonuçları.	69

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 1	Jigsaw Tekniğinin Uygulanma Biçimi.....	24
Şekil 2	Asıl Grupların Oluşturulması.....	53
Şekil 3	Uzman Grupların oluşturulması.....	54

KISALTMALAR LİSTESİ

SBTÖ	: Sosyal Bilgiler Tutum Ölçeği
ABT	: Akademik Başarı Testi
MEB	: Milli Eğitim Bakanlığı
SBS	: Seviye Belirleme Sınavı
PYBS	: Parasız Yatılılık ve Bursluluk Sınavı
EBA	: Eğitim Bilişim Ağı
SPSS	: Sosyal Bilimler İçin İstatistik Programı

EKLER LİSTESİ

EK 1	Belirtke Tablosu.....	87
EK 2	Akademik Başarı Testi.....	88
EK 3	Sosyal Bilgiler Tutum Ölçeği	95
EK 4	2019/2020 Eğitim Öğretim Yılı	96
EK 5	Ders Notları.....	97
EK 6	Kazım Etkinliği Çalışma Kağıtları.....	108
EK 7	Mini Kazanım Testleri	119
EK 8	Öğrenme Alanı Kazanım Testi	131
Ek 9	Grup Başarı Belgesi	138
EK 10	Çalışma Fotoları.....	139
EK 11	Etik Kurulu Kararı	143
EK 12	Meb İzin Onayı	145
EK 13	Orijinallik Raporu	146

BİRİNCİ BÖLÜM

1. GİRİŞ

1.1.Problem Durumu

Teknolojik gelişmelere bağlı olarak insan yaşayışları üzerinde birçok değişiklik meydana gelmektedir. Bu durum sağlıktan ticarete, turizmden tarıma birçok alanda kendini kabul ettirmiştir. Nihayet eğitim de bu teknolojik gelişmelerden nasibini almıştır ve almaya da devam edecektir. Teknolojinin eğitime entegre edilmesi öğrenmeyi her ne kadar bireyselleştirse de eğitim ortamlarında iş birlikçi öğrenmenin önemi her zaman yerini korumuştur.

Günümüzde eğitim kavramı her felsefi sisteme ve psikolojik yaklaşımlara göre farklı tanımlarla ifade edilebilmektedir (Sönmez, 2007, s. 5). En genel tanımıyla eğitim; bireyin davranışında kendi deneyimleri ve yaşantısıyla istendik yönde davranış değişimine uğrama sürecidir (Ertürk, 1984).

Bireylerin gelişen dünya ve toplum içerisinde yerlerini alabilmeleri ya da katkı sağlayabilmeleri farklı niteliklere sahip olmasından geçmektedir (Çubukçu, 2012, s. 511). Günümüz dünyası, yenilikleri ve değişimi görüp kavrayabilen ve üzerine düşen sorumlukları yerine getirebilen bireylere ihtiyaç duymaktadır. Çağdaş toplumların oluşturulabilmesi sadece bilginin doğrudan aktarılması ile mümkün değildir. Bilgiyi üretebilen ve yorumlayabilen aynı zamanda kendisine aktarılan bilginin gerçekliğini sorgulayabilen bireyler günümüz dünyasında daha çok ilgi görmektedir. Çağdaş dünya eğitiminde meydana gelen bu değişimler toplumların eğitim programlarını da gözden geçirmesine neden olmuş ve öğrencinin edilgen olduğu geleneksel eğitim anlayışı yerine öğrenciyi merkeze alan eğitim anlayışlarını tercih etmelerinde etkili olmuştur (Sarıkaya, Güven, Göksu, & Aka, 2010).

Bireylerin 21. Yüzyıl dünyası içinde söz sahibi olabilmeleri için bir takım becerilere de sahip olması gerekmektedir. 21. Yüzyıl becerilerinin ne olduğuna dair ortak bir düşünce olmamasına karşın bazı araştırmalar bu becerileri şöyle sıralamıştır:

Tablo 1

21. Yüzyıl Becerileri.

21. Yüzyıl Becerileri
Öğrenme ve Yenilik Becerileri
• Yaratıcı Düşünme • Eleştirel Düşünme • Problem Çözme • İletişim • İşbirliği
Bilgi, Medya ve Teknoloji Becerileri
• Bilgi Okuryazarlığı • Bilgi ve İletişim Teknolojileri Okuryazarlığı • Medya Okuryazarlığı
Yaşam ve Kariyer Becerileri
• Esneklik ve Uyum • Kendini Yönetme • Sosyal Beceriler • Üretkenlik ve Hesap Verebilirlik • Liderlik

Kaynak: (Eryılmaz & Uluyol, 2015)

Günümüzde bireylerden bilgiyi olduğu gibi kabul etmemeleri sorgulama, araştırma ve eleştirme süreçlerinde aktif rol almaları beklenmektedir. Elde edilen bilgiyle kalmayıp bilgiyi yorumlayabilme, davranış haline getirme, bilgiyi yeni kavramsal boyutlara taşıyabilmesine imkân sunabilmelidir (Doğan, 2019, s. 12).

Çağdaş toplumlar; hayat boyu öğrenme becerilerine sahip, öğrenmeyi öğrenen, bildiğini aktarabilen, eleştirel düşünebilen, etkili karar verme becerisine sahip, problem çözebilen bireyleri daha çok önemsemektedir. Geleneksel yöntemlerin eğitim öğretimi faaliyetlerini etkili şekilde yürütmede yetersiz kaldığı görülmektedir. Bilimsel ve teknolojik gelişmeler çağın gereklerine göre birey yetiştirme konusunda öğretimde yeni strateji ve yöntemlerin kullanılmasına imkân sağlamaktadır. Bu durum geleneksel eğitim

anlayışının uygulama biçimlerinde çeşitli değişimlere uğramasına fırsat sunmuştur (Çelebi, 2006).

Türk eğitim sistemimiz ulusal ve uluslararası düzeyde kişisel, toplumsal, akademik, iş hayatı gibi alanlarda başarı sağlayabilmek için “anadilde iletişim, yabancı dillerde iletişim, matematiksel yetkinlik ve bilim/teknolojide temel yetkinlikler, dijital yetkinlik, öğrenmeyi öğrenme, sosyal ve vatandaşlıkla ilgili yetkinlikler, insiyatif alma ve girişimcilik, kültürel farkındalık ve ifade” gibi sekiz önemli nitelik alanları belirlemiştir (MEB, 2020, s. 4-5). Bu yetkinliklere sahip bireylerin yetiştirilebilmesi için öğrenme ortamlarının da buna göre düzenlenmesi, öğrenme sürecine yeni öğrenme metotlarının katılması gerekmektedir.

Geleneksel öğrenme yöntemlerinde öğrencilerin genellikle tek başlarına çalıştığı ve yarıştırdığı sistem yıllarca eleştiri konusu olmuştur. Yeni araştırmalar ise konuların öğrenilmesinde birlikte uygulanabilecek öğretim teknikleri öğrencilerin akademik ve sosyal gelişimini olumlu yönde etkilediğini göstermektedir (Baydar, 2015, s. 2).

Yapılandırmacı yaklaşım öğrencilere yaparak yaşayarak öğrenme, problem çözme karar verme süreçlerinde yardımcı olma gibi durumlara olanak verdiği için Sosyal Bilgiler alanında çalışma yapanların da dikkatini çekmiştir (Gömleksiz & Bulut, 2006).

Yapılan araştırmalar gelişmiş olan ülkelerde eğitim gören çocukların okuduğunu anlama, bildiklerini gerçek yaşama uyarlama gibi konularda zayıf olduğu göstermiştir. Geleneksel testlerde başarılı olan öğrenciler öğrendiklerini gündelik yaşamlarına aktarma konusunda aynı başarıyı gösterememektedir. Bu durum yapılandırmacı yaklaşıma olan ilgiyi artırmıştır. Yapılandırmacı yaklaşımda esas olan öğrenilen yeni bilgilerin daha önce edinilen bilgilerle ilişkilendirebilmesidir. Günümüzde yayınlanan çeşitli programlar ve eğitim uygulamaları yapılandırmacı yaklaşımın ne kadar etkili olduğunu göstermektedir. Eğitim ortamlarında uygulanan iş birliğine dayalı öğrenme teknikleri sayesinde öğrenciler birbirleriyle fikir alışverişi yapabilmekte ve kendi düşüncelerini savunabilme imkânı elde etmektedirler (Arslan M. , 2007).

Sosyal Bilgiler öğretim programının içeriğini oluşturan kazanımlar, öğrencilerde bilgi beceri ve değer oluşturma sürecini inşa etmeye çalışmaktadır. Bu kazanımların öğrenciye aktarılması yapılandırmacı yaklaşımın temeline uygun düşmektedir. Davranışçı yaklaşım bilgi beceri ve değer çalışmalarını ayrı kategorilerde

değerlendirirken yapısalcı yaklaşım bunları anlamlı bütün halinde incelemektedir (Öntaş, 2014).

Öğretim yönteminin öğretmen merkezli işlenmesi öğrencilerin akademik başarılarına olumsuz yansımaktadır. Sosyal Bilgiler programının geniş bir öğrenme alanına sahip olması, öğretim faaliyetleri sırasında seçilen yöntemlerin önemini artırmaktadır. Yanlış seçilmiş öğrenme ve öğretme yöntemi anlamsız öğrenmelere yol açabilmektedir (Baş, 2012, s. 1).

Hızlı gelişen dünyada meydana gelen değişimlerin Sosyal Bilgiler öğretim programına yansması kaçınılmaz olmuştur. Bilgi birikiminin artması ve çeşitlenmesi Sosyal Bilgilere önemli sorumluluklar yüklemekte ve dersin önemini artırmaktadır. Sürekli değişen bilgilerin çoğalması Sosyal Bilgiler öğretim programının da kendini geliştirmesi ve güncellemesini zorunlu hale getirmiştir. Eğitim anlayışında meydana gelen değişimler sonucunda Milli Eğitim Bakanlığı 2004-2005 eğitim öğretim yılında 9 ayrı pilot ilde toplam 120 okulda yeni Sosyal Bilgiler Öğretim Program taslağını uygulamıştır. Uygulama sonucundan sonra son şekli verilen ve yapılandırmacı yaklaşıma uygun hazırlanan program 2005-2006 eğitim öğretim yılından itibaren uygulanmaya başlanmıştır. Yapılandırmacı eğitim anlayışının temel alındığı bu yeni programda öğrencilerin aktif düşünebilme, problem çözebilme ve öğrenci merkezli eğitim süreci üzerinde durulmuştur. Bu yaklaşımda öğrencilerin bilgiyi yeniden inşa etmesi önemlidir. Öğrencilerin öğrenme süreçlerinde aktif rol alması, bilgiyi kendilerinin keşfetmesi, öğrenmeyi içselleştirerek bilgiyi farklı durumlarda da kullanabilmelerini sağlar. Hem geleneksel eğitimin getirdiği sorunlara çözüm bulmak hem de gittikçe artan bilgi birikiminin bireylere daha etkili şekilde aktarılabilmesini sağlamak için öğrencinin eğitim sürecinde aktif rol alması gerekmektedir. Bu durumda yapılandırmacı yaklaşımın gerektirdiği eğitim anlayışının Sosyal Bilgiler öğretim programının uygulanışında da yerini alması önem arz etmektedir (Sağlam & Bilgili, 2006).

(Tural, 2015)'a göre; Sosyal Bilgiler dersinde yapılandırmacı yaklaşım kullanıldığında konular daha etkili ve anlaşılır hale gelmektedir. Bu yaklaşımın özellikle kavram öğretimi konusunda oldukça etkili olduğu anlaşılmıştır. Yapılandırmacı yaklaşıma uygun yöntemler öğrencilerin akademik başarılarını artırmış ve öğrenciler üzerinde olumlu etki oluşturmuştur.

Yapılandırmacı yaklaşıma dayalı öğretim yöntemlerinin Sosyal Bilgiler dersinde uygulanmasıyla akademik başarı, dersin kalıcılığı ve derse yönelik tutum konusunda olumlu sonuçlar elde edildiği tespit edilmiştir (Ünal & Çelikkaya, 2009).

1.2. Araştırmanın Amacı

Sosyal bilgiler öğretim programının içeriğinde iş birliğine dayalı konuların oldukça geniş yer kapladığı görülmektedir. Sosyal Bilgiler öğretim programındaki kazanımların, öğrencilerin kendi seçtikleri ve merak ettikleri konuları, grup çalışmalarıyla öğrenmelerinin önemi büyüktür (Yazıcı, 2016, s. 124).

İş birlikçi öğrenme modelinin birçok farklı teknikleri mevcuttur (Taşpınar, 2014, s. 81). Bu teknikler içerisinde yer alan Jigsaw IV tekniğinin kullanımının 7. sınıf Sosyal Bilgiler dersinde öğrencilerin akademik başarısına ve derse karşı tutumuna etkisini araştırmak amacımız olarak belirlenmiştir.

Bu kapsamda yapılan çalışmada;

- 7. sınıf Sosyal Bilgiler dersinde Jigsaw IV tekniğinin kullanımının öğrencilerin akademik başarısına etkisinin olup olmadığı,
- 7. sınıf Sosyal Bilgiler dersinde Jigsaw IV tekniğinin kullanımının öğrencilerin derse karşı tutumuna etkisinin olup olmadığını tespit etmek amaçlanmıştır.

1.2.1 Alt Amaçlar

7. Sınıf Sosyal Bilgiler dersinde Jigsaw IV tekniğinin kullanımının öğrencilerin akademik başarısına ve derse karşı tutumuna etkisi araştırılırken aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır;

1. Deney ve kontrol grubunun akademik başarı ön test puanları arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?
2. Deney ve kontrol grubunun akademik başarı son test puanları arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?
3. Deney grubunun akademik başarı ön test ve son test puanları arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?
4. Kontrol grubunun akademik başarı ön test ve son test puanları arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?

5. Deney ve kontrol grubunun “Sosyal Bilgiler Dersi Tutum Ölçeği” ön test puanları arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?
6. Deney ve kontrol grubunun “Sosyal Bilgiler Dersi Tutum Ölçeği” son test puanları arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?
7. Deney grubunun “Sosyal Bilgiler Dersi Tutum Ölçeği” ön test ve son test puanları arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?
8. Kontrol grubunun “Sosyal Bilgiler Dersi Tutum Ölçeği” ön test ve son test puanları arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?

1.3. Araştırmanın Önemi

Öğrenciler öğrenme ortamlarına geldiklerinde hepsinin hazırbulunuşluk düzeyleri birbirinden farklıdır. Özellikle düşük başarıya sahip bazı öğrencilerin üst düzey işlemleri yapabilmesi eğitim öğretim sürecinin olumsuz etkilenmesine neden olmaktadır (Ekinci, 2011, s. 93).

Eğitim öğretim sürecini daha etkili hale getirmek ve olumsuz durumları en aza indirmede iş birlikçi öğrenmenin önemi büyüktür. İş birlikçi öğrenme öğrencileri öğrenmeye motive ederken konuya olan merak ve dikkat sürelerini de olumlu yönde etkilemektedir. İş birlikçi öğrenme öğrencilerin üst düzey düşünme becerilerini geliştirmekle beraber başkalarının fikrine saygılı olma, tartışma becerileri kazandırma, empati kurabilme, hoşgörölü davranabilme gibi yeteneklerinin geliştirilmesine olanak sağlamaktadır. Bu durum dersi daha ilgi çekici ve eğlenceli hale getirmektedir (Taşpınar, 2014, s. 80).

Sosyal Bilgiler ders programında iş birlikçi öğrenme tekniklerinin kullanılmasına oldukça elverişli kazanımlar yer almaktadır. Bu kazanımların gerçekleştirilmesi ve dersin daha etkili hale getirilmesi öğrencinin, öğrenme sürecin merkezinde yer almasıyla mümkün olacağı düşünülmektedir.

1.4. Sayıtlar

- Araştırmaya katılan örneklemin evreni temsil edeceği düşünülmektedir.
- Araştırmaya katılan öğrencilerin akademik başarı testine ve Sosyal Bilgiler Dersi Tutum ölçeğine içtenlikle cevap verdikleri düşünülmektedir.

- Araştırma yöntemine uygun olarak elde edilen verileri test etmek için seçilen istatistik tekniklerinin uygun olduğu düşünülmektedir.

1.5. Sınırlılıklar

- Bu araştırma 2020-2021 eğitim öğretim yılında Aydın Nazilli Asımın Nesli Anadolu İmam Hatip Lisesi Proje Okulunda öğrenim gören 7. Sınıf öğrencileriyle sınırlıdır.
- Araştırma deney ve kontrol grubu için seçilen öğrenciler ile sınırlıdır.
- Araştırma 7. Sınıf Sosyal Bilgiler dersi Üretim Dağıtım ve Tüketim öğrenme alanında yer alan kazanımlar ile sınırlıdır.
- Araştırma Jigsaw IV tekniği ile sınırlıdır.
- Bu çalışma, araştırmacı tarafından hazırlanan akademik başarı testi ve Sosyal Bilgiler dersi tutum ölçeği ile toplanan verilerle sınırlıdır.

1.6. Tanımlar

İş birlikçi öğrenme; Aynı amaç doğrultusunda küçük gruplar halinde birbirlerinin öğrenmelerini destekleyen öğrenci merkezli bir yaklaşım olup bireysel ya da grup halinde değerlendirme ve ödüllendirmenin olduğu bir öğrenme yöntemidir (Yel & Adem Taşdemir, 2008, s. 48).

Jigsaw Tekniği (Ayrılıp Birleşme); Öğrencilerin 2-6 kişilik heterojen gruplar oluşturarak aynı alt konulardan uzmanlık gruplarını oluşturdukları ve daha sonra uzmanı oldukları konuları tekrar ilk gruplarına gelerek birbirlerine anlattıkları ve tartıştıkları bir tekniktir (Engin, 2018, s. 137).

İKİNCİ BÖLÜM

2. KURAMSAL ÇERÇEVE ve İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

2.1. Sosyal Bilgiler ve Öğretimi

Sosyal Bilgiler yaşamla ilgili olan birçok alanı içinde barındıran geniş bir disiplin yapısına sahiptir. Çok disiplinli ve disiplinler arası bir yapıda olması Sosyal Bilgilerin tanımını da çeşitlendirmiştir. Bu sebeple Sosyal Bilgileri ifade edecek ortak bir tanım yapmak oldukça güçtür (Keskin, 2019, s. 1).

(Sönmez, 1999)'e göre; Sosyal Bilgiler toplumda meydana gelen olaylarla organik bağ kurma süreci ve bunların neticesinde elde edilen deneyimlerdir.

Sosyal Bilgiler, insanın çevresiyle olan etkileşimini zaman içerisinde farklı disiplinleri de içine katarak demokratik oluşumları içine alan, sorgulayan ve etkin vatandaş olmayı amaçlayan bir çalışma alanıdır (Elikesik, 2013, s. 40). Bu öğretim programı bireye, toplumsal yaşamla ilgili değerleri, iyi ve sorumlu bir vatandaş olmayı öğreten bir değer eğitimi dersidir (Gömleksiz & Cüro, 2011, s. 102).

Bireyin yaşadığı topluma daha iyi uyum sağlayabilmesi bakımından Sosyal Bilgilerin oldukça önemli bir rolü vardır. Birçok sosyal bilim dalında yer alan konuları bünyesinde barındıran Sosyal Bilgiler, insanın toplumla ve yaşadığı çevresiyle etkileşimini dün, bugün ve yarının çerçevesinde sentezleyen bir derstir (MEB Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı, 2005).

Sosyal Bilgiler dersi öğretim programı bireyi hayata hazırlayan çocuklara günlük yaşamlarında yararlı olacak birçok bilgi ve beceriyi kazandıran önemli derslerden biridir (Akgül, 2020).

Birey ihtiyaç duyduğu bilgiye, bilim dalları ve ihtiyaçlarını karşılaştırarak ulaşır. Birey ile toplum arasındaki bu ilişki Sosyal Bilgilerin hedefleri arasındadır. Demokratik ülkelerde bireylerin birbirlerine saygı duyması, kişisel düşüncelerin ifade edilmesi, toplumsal ilişkilerde eşitlik, adalet gibi değerlerin aşılmasında ve neticede toplumsal birlik ve beraberliğin güçlenmesinde, Sosyal Bilgilerin önemli bir yeri vardır (Güler, 2018, s. 5).

Sosyal Bilgiler, bireylere vatandaşlık bilinci ile hareket etmesini sağlamak için sosyal ve beşeri bilimlerin sentezlenmesi sonucu ortaya çıkan bir sosyal bilim dalıdır. Sosyal Bilgiler; Tarih, Coğrafya, Felsefe, Sosyoloji, Ekonomi, Din, Antropoloji, Arkeoloji, Hukuk, Psikoloji, Siyasal Bilgiler gibi beşeri ve doğal bilimlerin konularından faydalanabilir. Sosyal Bilgilerin amacı, bireyin toplumun yararı için bilinçli ve geçerli bir karar verebilmesidir (NCSS, 1993). Sosyal Bilgiler sadece bireylerin etrafındaki insanları değil birbirinden uzak olan yapıları da etkisi altına alır. Öğrenciler, bu derste diğer insanlarla ilgili öğrendikleriyle evrensel duygular geliştirebilmelidir (Kızık, 2018, s. 24).

Sosyal bilgiler programında bireye kazandırılması gereken bilgi, beceri ve değerlere yer verilmiştir. Buna göre Sosyal Bilgiler bireyin sosyal hayatta aktif olarak rol almasına, karşılaştığı soranlara çözüm bulmasına, doğru karar vermede, bireyin kendini yapılandırmasında yardımcı olan bir yaklaşımdır. Bireysel farklılıkları dikkate alarak gerçekleştirilen aktif öğrenme yöntem ve teknikleri Sosyal Bilgiler dersinin hedeflerini gerçekleştirmede kullanılabilir (Yapıcı, 2015).

(Uysal, 2006)'a göre; bireyin içinde yaşadığı toplumu tanıyabilmesi, etkin vatandaş olabilmesi, mutlu ve üretken olabilmesi çeşitli bilgi ve beceri gerektirmektedir. Bu bilgi ve becerilerin büyük kısmı ise Sosyal Bilgiler dersi kazanımlarıyla bireye aktarılmaktadır.

2.2. Sosyal Bilgiler Öğretimimin Özel Amaçları

1739 sayılı Millî Eğitim Temel Kanunu'nda ifade edilen Türk Millî Eğitimi'nin Genel Amaçları ve Temel İlkeleri doğrultusunda Sosyal Bilgiler Öğretimi ile;

- Türkiye Cumhuriyeti yurttaşı olarak yurdunu ve milletini seven haklarının bilincinde olan ve bunları etkili kullanabilen, sorumluk sahibi, ulusal ruha sahip aktif yurttaş olarak yetişmeleri,
- Atatürk ilke ve inkılaplarının, Türkiye Cumhuriyeti'nin sosyal, kültürel ve ekonomik olarak gelişmesindeki önemini kavrayıp demokratik, laik, millî ve çağdaş değerleri yaşatmaya istekli olmaları,
- Hukuk kurallarının herkes için geçerli olduğunu, tüm kişi ve kuruluşların yasalar önünde eşit olduğunu nedenleriyle birlikte bilmeleri,
- Ulusal kültürümüzü ve geçmişimizi meydana getiren unsurların önemini kavrayarak milli bilince katkı sağlamaları ve milli kültürümüzü koruyup geliştirmeleri,

- Yaşadığı yer ile yeryüzünün genel coğrafi özelliklerini bilerek insan ve çevre etkileşimini anlamaları ve mekânı tanıma becerilerine katkı sağlamaları,
- Tükenebilir kaynakların farkında olup çevresine karşı kendini sorumlu hissetmesi ve doğal kaynakların koruyup geleceğe aktarma bilincine sahip olması,
- Doğru kaynaklara nasıl ulaşılması gerektiğini bilen ulaştığı bilgileri eleştirel bakış açısıyla geliştirebilen,
- Ekonomi ile ilgili temel bilgilere sahip, ülkesinin gelişmesi için ulusal ekonominin önemini farkında olması,
- Toplumun devamı için çalışması gerektiğine ve her mesleğin gerekli ve önemli olduğuna inanmaları,
- Farklı zaman ve yerlere ait tarihsel kanıtları sorgulayarak insanlar, nesneler, olaylar ve olgular arasındaki benzerlik ve farklılıkları belirlemeleri, değişim ve sürekliliği değerlendirmeleri,
- Bilim ve teknolojinin tarihsel gelişimini ve toplumsal yaşam üzerindeki etkilerini kavrayarak bilgi ve iletişim teknolojilerini bilinçli kullanmaları,
- Bilimsel düşünmeyi temel alarak bilgiye ulaşma, bilgiyi kullanma ve üretmede bilimsel etiği göz önünde bulundurmaları,
- Toplumsal ilişkileri olumlu yönetebilmek ve karşılaştığı problemleri hak ve özgürlükler kapsamında sorunu halledebilmek için İletişim ve Sosyal Bilimlere ait temel kavram ve uygulamaları kullanabilmesi,
- Demokrasiye katkı sağlamanın önemli olduğunu anlamak, bireysel ve bireylerarası problemlerin çözümü için kişisel fikirlerini ifade edebilmesi,
- İnsan hakları, milli hâkimiyet, demokrasi, laiklik, cumhuriyet kavramlarının önemini bilip yaşamını demokratik değerlere göre planlaması,
- Ulusal ve evrensel değerlerini içselleştirerek ahlaklı birey olmanın önemine inanması ve buna uygun davranması,
- Kendi vatanını ve dünyayı etkileyen durumlara duyarlı olması,
- Özgür birer birey olarak fiziksel, duygusal özelliklerinin; ilgi, istek ve yeteneklerinin farkına varması, kendisini tanıması hedeflenmektedir. (MEB, 2020).

2.3. Sosyal Bilgilerde Kullanılan Yöntem ve Teknikler

Toplumsal kuralların basit ya da karmaşık olmadığı toplumlarda bireyler, genellikle ailelerinden aldıkları eğitimlerle ya da bu değerleri yaşayarak öğrenme imkânına sahip olabilirler. Günümüzde toplumsal kurallar daha fazla çeşitlenmiştir. Toplum içerisinde yer alan formal ve informal grupların varlığıyla beraber toplumun en küçük yapı taşı olan aileden başlayıp devletin bütün kurumlarına kadar yayılan bir ilişki söz konusudur. Oldukça karmaşık görünen bu yapıda bireyin sadece ailesinden ya da yaşayarak toplumsal kuralları öğrenebilmesi mümkün gözükmemektedir. Toplumsal kuralları öğrenip bunları uygulayan birey ise etkin vatandaşlık rolünü yerine getirmiş olur. Etkin vatandaş olma yolunda bireylere gereken bilgi, beceri ve değerlerin öğretiminde de Sosyal Bilgiler dersinin önemi büyüktür (Kılıçoğlu, 2015, s. 5-6).

Sosyal bilgiler dersinin öğretiminde birden fazla yöntem ya da teknik kullanılmalıdır. Kazanımlara uygun yöntem ve teknik seçimi öğrencilerin öğrenme sürecine daha iyi adapte olmalarını sağlar (Çelikkaya & Kuş, 2009, s. 74). Sosyal Bilgilerin farklı bilim dallarını içine alması ve bireysel farklılıkları olan öğrencilere hitap etmesi bu derste farklı öğrenme öğretme stratejilerinin kullanılmasını gerektirmiştir. Bu yöntemlerin etkili kullanılabilmesi için öğrenme ortamlarının düzenlenmesi ve konuya uygun araç gereçlerin temin edilmesi gerekmektedir. Öğrencinin öğrenme sürecinde aktif olmaması öğrencilerin derse olan ilgilerini olumsuz şekilde etkilemektedir. Buna karşılık konuya uygun seçilen öğrenme yöntemi ve tekniği öğrencinin ilgisini artıracak ve öğrencinin öğrenme sürecine aktif katılımını sağlayacaktır. Bu yönüyle öğrencilerin bireysel ilgi ve ihtiyaçlarının da göz önünde bulundurulmasıyla Sosyal Bilgiler ders programındaki kazanımları öğrencilere aktarmada aktif öğrenme yöntemlerinin seçilmesi daha doğru olacaktır. Seçilen yöntem ve tekniğin doğru materyallerle de desteklenmesi sınıf içi öğretimde verimliliği artıracaktır (Aykaç N. , 2007).

2005 yılında düzenlenen Sosyal Bilgiler öğretim programında öğretmenlerin bilgiyi aktaran değil öğrencilerin bilgiyi yapılandırmasında rehber olmaları ve aktif öğrenme yöntemlerini kullanmaları gerektiğini ifade edilmiştir. Bu programda öğrencilerin bilgiyi işleyebilen, öğrendiklerini günlük hayata aktarabilen, eleştirel düşünebilen bir yapıya sahip olmaları öğrenme sürecine aktif katılımlarıyla mümkün olabileceği vurgulanmıştır. Bu bakımdan öğretmenlerin Sosyal Bilgiler dersinde öğrenciyi aktif hale getirecek

öğretim yöntem ve tekniklerinden yararlanması önemlidir (Durdukoca, 2018). Sosyal Bilgiler dersi daha çok sözel ağırlıklı bilgiler barındıran bir ilköğretim dersi olduğundan; öncelikle farklı stratejilerden yola çıkarak konunun yapısına göre kullanılacak farklı yöntem ve teknikler öğrenme öğretme sürecini olumlu etkileyecek ve kalıcı öğrenmeye imkân sağlayacaktır (Sözer, 1998, s. 81-82).

2.4. İş Birliğine Dayalı Öğrenme

İş birliğine dayalı öğrenme, öğrencilerin küçük gruplar halinde bir problemi çözmek ya da ortak bir kazanımı gerçekleştirmek için birlikte çalıştıkları öğrenme yöntemidir (Gökalp, 2018, s. 93).

Öğrencilerin genellikle 2-6 kişilik küçük gruplar halinde çalışmalar yaptığı, grubun başarısının değişik şekillerde ölçüldüğü ve ödüllendirildiği bir yöntem olan iş birliğine dayalı öğrenme yönteminde grup katılımcıları hem kendileri için hem de gruptaki diğer katılımcılar için çaba sarf ederler (Aykaç, 2018, s. 133).

İşbirlikçi öğrenme küçük grupların eğitsel amaçlı bir araya gelerek kendilerinin ve diğer grup arkadaşlarının öğrenmelerinin üst düzeye çıkarmak için çalışmalar yapmasıdır. Çalıştırıcı hedefleri belirledikten sonra grup üyeleri öğrenmelerini gerçekleştirmek için bir arada çalışırlar (Çubukçu, 2012, s. 512).

İşbirliğine dayalı öğrenmede birlikte çalışmanın amacı bireysel olarak ön plana çıkmak değil birlikte daha iyisini yapabilmektir (Özer, 2005, s. 113). İşbirlikçi öğrenme grup üyelerinin çalıştığı konular ile ilgili bilgi toplaması ve bireysel olarak ulaştıkları bilgi ve tecrübeleri grup içerisinde tartışarak sonuçta ortak bir ürün elde etmeleri esastır. Elde ettikleri ürün başarıya ulaştığında grup olarak ödüllendirildikleri için grup üyeleri arasında olumlu bağımlılık gelişir (Gürbüz, Şimşek, & Berber, 2015, s. 20).

İşbirliğine dayalı öğrenmenin temel ilkeleri şu şekilde açıklanabilir (Taşpınar, 2014, s. 80):

- Gruplar 2 ile 6 kişi arasında oluşur.
- Grup içi iletişim önemlidir.
- Yarışmaların gruplar arası olması gerekmektedir.
- Başarı ya da başarısızlık grup üyelerince paylaşılır.
- Gruplar farklı özelliklere sahip üyelerden oluşmalıdır.
- Çalışmalar öğretmenin rehberliğinde yapılır.

- Grup üyeleri çalışmalarında etkin rol alır.

2.4.1. İşbirliğine Dayalı Öğrenmede Temel İlkeler

Bir çalışmanın iş birliğine dayalı öğrenme sürecine dâhil olabilmesi için grup üyelerinin bazı öğeleri taşıması gerekmektedir. İşbirlikçi öğrenme modelinde bulunması gereken öğelerle ilgili bazı araştırmacıların çalışmaları aşağıdaki tablo 2’de gösterilmiştir.

Tablo 2

Bazı araştırmacılara Göre İşbirlikçi Öğrenmede Bulunması Gereken Öğeler.

(Çubukçu, 2012)	(Gökalp, 2018)	(Kardaş, 2013)	(Çatalkaya, 2019)	(Johnson, Johnson, & Smith, 1998)
Olumlu Bağımlılık	Olumlu Bağımlılık	Pozitif Bağımlılık	Olumlu Bağımlılık	Olumlu (Pozitif) Bağımlılık
Sosyal Beceriler	Kişilerarası ve Grup Becerileri	Sosyal Beceriler	Sosyal Beceriler	Sosyal Beceriler
Bireysel Değerlendirilebilirlik	Bireysel Değerlendirilebilirlik ve Kişisel Sorumluluk	Bireysel Sorumluluk ve Değerlendirilebilirlik	Bireysel Değerlendirilebilirlik	Bireysel Hesap Verebilirlik (Değerlendirilebilirlik)
Yüz Yüze Etkileşim	Yüz Yüze Etkileşim	Yüz Yüze (Destekleyici) Etkileşim	Yüz Yüze Etkileşim	Yüz Yüze Etkileşim
Grup Süreci	Grup Süreci	Grup Sürecinin Değerlendirilmesi	Grup Sürecinin Değerlendirilmesi	Grup Değerlendirmesi
Eşit Başarı Fırsatı		Eşit Başarı Fırsatı	Eşit Başarı Fırsatı	
Grup Ödülü		Grup Ödülü/ Ortak Ürün	Grup Ödülü	

2.4.1.1. Olumlu Bağımlılık

Öğrencilerin, grupta yer alan bir üyenin başarısının diğer üyelere bağlı olduğunun ancak tüm üyelerin başarılı olması halinde kendilerinin başarılı olabileceklerinin farkında olmalarıdır (Çubukçu, 2012, s. 514).

(Gökalp, 2018)'e göre işbirliğine dayalı öğrenmede öğrencinin iki sorumluluğu vardır:

- 1- Görevli olduğu konuyu öğrenmek,
- 2- Öğrendiği konuyu diğer grup üyelerine de öğretmeyi kabul etmek.

Öğrencilerin olumlu bağımlılık kurabilmeleri için batacaklarsa hep beraber yüzeceklerse de hep beraber olması gerektiğine inanmaları gerekmektedir (Johnson, Johnson, & Smith, 1998, s. 31).

Olumlu bağımlılık çalışmanın sonucunda öğrencileri; her bir grup üyesinin çabası grup başarısı için önemli olduğu, her üyenin sahip olduğu bilgi, tecrübe ve yeteneği ortak hedefi gerçekleştirmede önemli bir role sahip olduğu sonucuna ulaştırır (Ekinci, 2011, s. 96).

2.4.1.2. Sosyal Beceriler

İşbirliğine dayalı öğrenme gruplarında yer alan öğrenci, ekip ruhuyla hareket ederek sosyal becerileri öğrenmekle sorumludur (Çubukçu, 2012, s. 513).

Grup üyelerinin birbirleriyle paylaşım halinde olmaları etkili öğrenmenin gerçekleşmesi için önemlidir. (Çatalkaya, 2019, s. 15). Bu sebeple öğrencilere bir düşünceyi eleştirebilme, etkili iletişim kurabilme, ortak hedefler için hareket etme, sorunlara farklı bakış açılarıyla bakabilme, aktif dinlenme gibi kişilerarası beceriler kazandırılmaya çalışılır (Kardaş, 2013, s. 86).

2.4.1.3. Bireysel Değerlendirilebilirlik

Grubun başarısı tüm üyelerin öğrenmesine bağlıdır. Grup üyelerinin hepsi üzerine düşen sorumluluğu yerine getirmelidir. Sorumlulukların yerine getirilmesi eksik kaldığında başarı söz konusu olmaz. Bu öge, grubun başarısı bireysel olarak değerlendirildiği zaman ortaya çıkar. Bireysel sonuçlar hem kişisel başarıya hem de grup başarısına etki eder (Gökalp, 2018, s. 95).

Grup üyelerinde sorumluluk bilincinin geliştirilmesine yönelik öneriler şöyle sıralanabilir:

1. Grup üye sayısını azaltarak üyelere daha fazla sorumluluk verilmesi,
2. Grup üyelerinin başarısı tek tek değerlendirilip diğer grup üyeleriyle paylaşılması,
3. Öğrencinin gruba yaptığı katkının not ettirilmesi,
4. Her gruptan bir üyeye kontrol edici görevinin verilmesi (Kardaş, 2013, s. 85-86).

2.4.1.4. Yüz yüze (Destekleyici) Etkileşim

Grup üyelerinin ortak amaca ulaşabilmeleri için birbirlerini desteklemesidir (Ekinci, 2011, s. 96).

Grup üyelerinin başarılı olabilmeleri için birbirlerine yardımcı olmaları, birbirlerini cesaretlendirmeleri önemlidir (Turgut, 2018, s. 1235).

(Johnson, Johnson, & Smith, 1998)'e göre; öğrencilerin birbirlerini tanınması, desteklemesi ve cesaret vermeleri için yüz yüze bakacak şekilde oturmaları sağlanmalıdır. Bu sayede sorunlara farklı bakış açıları geliştirecek ve birbirlerini öğrenmeye teşvik edeceklerdir.

2.4.1.5. Grup Süreci

Hangi grup hareketinin yararlı ya da yarasız olduğunu anlamak, devam etmesi ya da değiştirilmesi gereken durumları tespit etmektir. Bu süreçte grubun ne durumda olduğu gözlemlenir. Burada amaç üyelerin yaptığı çalışmaların grubun başarısına ne derecede etki ettiğini ortaya çıkarmak ya da etkili olabilecek çalışmaları geliştirmektir (Çubukçu, 2012, s. 514).

2.4.1.6. Eşit Başarı Fırsatı

Grup üyesinin önceki performansını daha çok geliştirerek grubun başarısına katkı sağlamasıdır (Kaya, 2013, s. 9). Öğrenci grupları akademik başarı düzeylerine göre oluşturulmamalıdır çünkü iş birliğine dayalı öğrenmede amaç grubun başarılı olmasıdır (Çatalkaya, 2019, s. 15).

2.4.1.7. Grup Ödülü

Grubu oluşturan üyelerin başarılı olabilmeleri ancak diğer üye arkadaşlarının başarılı olmalarına bağlıdır. Diğer grup üyeleri ne derecede hedeflerine yaklaşmışsa diğer birey de o derece hedefine yakındır (Çaycı, Demir, Başaran, & Demir, 2007, s. 621).

Çalışmaların sonuncunda olumsuz durumların yaşanmaması için belirlenen hedefleri yerine getiren bütün öğrencilere veya gruplara ödül verilmelidir (Çatalkaya, 2019, s. 14).

2.5. İşbirliğine Dayalı Öğrenme Teknikleri

İş birliğine dayalı öğrenme de birçok teknik mevcuttur. Öğrenciler yer aldıkları etkinliklerde küçük gruplar halinde çalışırlar ve bilgi kaynaklarını birlikte keşfederek birbirlerinin öğrenmelerine yardımcı olurlar (Çubukçu, 2012, s. 515). İşbirliğine dayalı öğrenme tekniklerinin tümünde öğrencilerin bireysel öğrenmelerinin yanında grup çalışmalarında da sorumlu oldukları ve grubun başarısı için çaba harcamaları gereğine dayalıdır. Öğrenciler grup başarısı ve grup öğrenmeleri için sorumluluklarını yerine getirirler. Takım ödülü, bireysel sorumluluk ve başarı için eşit fırsatlar öğrenci gruplarının temelini oluştururlar (Aykaç, 2018, s. 137).

2.5.1. Birlikte Öğrenme

David Johnson ve Roger Johnson tarafından geliştirilen bu teknikte öğrenciler 2-6 kişilik heterojen gruplar halinde çalışmalarını yürütürler. Çalışma gruplarının en belirgin özellikleri; grup üyelerinin ortak bir amaç için çalışması, fikirlerin ve materyallerin paylaşılması, kendi aralarında iş bölümü ve grup ödülüdür (Ayna, 2009, s. 17).

Çalışma gruplarındaki her öğrenciye birer çalışma yaprağı verilir. Öğrenciler verilen bu çalışma yapraklarını bireysel olarak yapmaya çalışırlar. Her öğrenci kendi çalışma stiline göre öğrenmesini gerçekleştirir. Grup üyeleri sahip oldukları bilgileri ve malzemeleri birbirleriyle paylaşırlar. Çalışma esnasında ortaya çıkabilecek sorunları öncelikle kendi aralarında çözmeye çalışırlar. Başarılı olamadıklarında öğretmenden yardım isterler. Gruplardaki her üye, grubun başarısı için ortak çaba gösterirler. Çalışmalar tamamlandığında bir grup ürünü ortaya koyarlar (Uçar, 2014, s. 29). Gruplar

ortaya çıkan ürüne göre öğretmen tarafından övgü ve ödülleri alırlar (Şahin, 2011, s. 32).

Bu teknikte öğrenmenin başarılı olabilmesi için gerekli bazı basamaklar mevcuttur. Bunlar;

- İstenilen hedeflere yönelik amaçların belirlenmesi gerekir.
- Gruplar üyeleri heterojen oluşturulmalı ve 6 kişiyi geçmemelidir.
- Grup üyelerin birbiriyle etkili iletişim kurabilmelidirler.
- Grup içerisinde paylaşımı ve iletişimi artırmak için çeşitli eğitim materyalleri kullanılmalıdır.
- Çalışma sonucunda ulaşılabilecek hedefler grup üyelerine önceden bildirilmelidir.
- Grup üyeleri çalışmaya katkı sağlayacak şekilde görevlendirilmelidir.
- Grubun hangi şartlarda başarılı olacağı üyelere açıklanmalıdır.
- Öğretmen etkinlik boyunca üyelerin çalışmalarını gözlemlemelidir ve grup üyeleri arasında olumlu bağımlılığı artırıcı faaliyetlerde bulunmalıdır.
- Çalışmalar bittikten sonra grup üyeleri ve öğretmen konuyu özetlemelidir.
- Tüm çalışmalar sona erdikten sonra grubun ürünü öğretmen tarafından değerlendirilmeli ve başarılı olan gruplar ödüllendirilmelidir (Kılınç, 2014, s. 35-36).

2.5.2 Yapıcı Tartışma

Farklı yaş gruplarında ve farklı konu öğretimlerinde kullanılabilecek olan bu teknik özel ders materyalleri geliştirmeyi ve değerlendirme işlemlerini gerekli kılmaz (Çubukçu, 2012, s. 518).

Öğretmen konuyu anlattıktan sonra grup üyeleri ikili ya da üçlü gruplara ayrılırlar. Gruplar konu ile ilgili birbirlerine sorular sorarak cevapları alırlar. Grupların birbirlerine nasıl sorular sorulması gerektiği ile ilgili öğretmen grup üyelerine soru örneklerini vererek yönlendirme yapabilir (Akgül, 2020, s. 41). Bu yönlendirme sorularına örnek olarak şunlar gösterilebilir (Baş, 2012, s. 41-42) :

- avantaj ve dezavantajı nelerdir?
- olsaydı sonucun nasıl olacağını düşünürdünüz?
- yaşanmaması için nasıl önlemler alınması gerekir?
- alakalı başka bir örnek veriniz.
- sebeplerini açıklayınız?

- nasıl kullanırdınız?
- benzer ve farklı yönleri nelerdir?

Bu yönlendirmelerden sonra öğrenciler yeni sorular oluşturur ve gruplara bu sorular yöneltilecek cevaplanması istenir. Böylece öğrenciler konuyu farklı açılardan düşünceleri sağlanır. Bu tekniğin geleneksel tartışma gruplarından daha etkili olduğu tespit edilmiştir (Senemoğlu, 2011).

2.5.3 Öğrenci Takımları Başarı Bölümleri

Slavin tarafından geliştirilen bu teknikte öğrenciler ilgi, istek, yetenek, yaş, akademik başarıları göz önüne alınarak heterojen gruplara ayrılırlar. Öğretmen konu ile ilgili sunumunu tamamladıktan sonra gruplar kendi aralarında konuyu derinlemesine öğrenmeye çalışırlar. Çalışmanın sonunda öğrenciler bireysel olarak değerlendirilir (Palak, 2018, s. 19). Sınav esnasında öğrenciler birbirleriyle iş birliği yapmazlar. Öğrenciler sınavdan aldıkları puanlara göre sıralanırlar. Sınav sonucu en iyi olan ilk 6 öğrenci birinci öğrenme grubunu, sonrasında gelen ilk 6 öğrenci de ikinci öğrenme grubunu oluştururlar. Altışar kişilik oluşturulan gruplar kendi gruplarına puan kazandırmak için çalışmalar yaparlar. Her öğrenci kendisinden farklı başarı düzeyine sahip öğrencilerle karşılaşmak yerine kendi başarısına yakın öğrencilerle iş birliği yapması grup başarısına katkıda bulunmuş olur (Can, 2020, s. 13). Grupların başarılı olması için grup içinde yer alan tüm öğrencilerin başarılı olması gerekmektedir. Başarılı olan gruplara başarı belgeleri, sertifika gibi ödüller verilir (Aykaç, 2018, s. 137).

2.5.4 Takım-Oyun-Turnuva

De Vries ve Slavin tarafından tasarlanan bu teknikte öğrenciler farklı özelliklere sahip 4-5 kişilik takımlara ayrılırlar. Öğretmen konu ile ilgili sunumunu takımlara yaptıktan sonra takımlara verilen konu ile alakalı öğrenme materyalleri üyeler tarafından incelenir. Takım üyeleri birbirleriyle yardımlaşarak konunun tüm üyeler tarafından öğrenilmesine yardımcı olurlar ve takımlar turnuvaya hazırlanırlar (Taşpınar, 2014, s. 85). Turnuva için hazırlanan oyun öğrencilerin bilgilerini test etmek amacıyla çalıştıkları basit ders konularından oluşur.

Diker, (2019) Oyunun kurallarını şöyle açıklamıştır:

- Öğrencilerden numara çekmeleri istenir. En büyük numarayı çeken öğrenci ilk soruyu cevaplandırır.
- Soruyu yanlış yapan öğrenci herhangi bir ceza almaz.
- Takımdaki diğer 3 öğrenci de soruları yanlış yaparsa kazanılan numaralardan biri takımdan alınır.
- Soruları cevaplama sırası solda yer alan öğrenciye göre devam eder.
- Takım puanları ve tüm turnuvanın puanları hesaplanır.

Her takımdaki öğrenciler konuları birbirine öğrettikten sonra diğer takımlarda yer alan başarı düzeyleri birbirine yakın iki öğrenci haftada bir turnuvada yarışır. Turnuvadaki üç öğrenci daha önceden çalıştıkları sorulara benzer soruları turnuva masasında cevaplamaya çalışır. Her masada kazanılan puan takıma katkı sağlar. Başarı sağlayan takımlar bir sonraki hafta bir üst düzey başarı sağlayan takımlarla yarışır (Sever, 2019, s. 23).

2.5.5 Takım Destekli Bireyselleştirme

Slavin ve arkadaşları tarafından geliştirilen bu teknikte de yüksek başarıya sahip grupların ödüllendirildiği ve farklı yeteneklere sahip öğrencilerin birlikte olduğu heterojen gruplardan oluşmaktadır. Bu teknik işbirliğine dayalı öğrenme yöntemlerinin temellerinin bireyselleştirilmiş öğretim modeliyle entegre edilmiş halidir. Özellikle 3 ve 6. Sınıf düzeylerinde Matematik dersinin öğretimi için geliştirilmiştir (Ekinci, 2011, s. 102).

Taşpınar (2014), bu tekniğin uygulanmasını şöyle açıklamıştır:

- Öğrenciler 3-6 kişilik heterojen gruplara bölünürler.
- Gruplar altı haftada bir tekrar oluşturulur.
- Yapılan ön test sonucuna göre öğrenciler gruplara yerleştirilirler.
- Öğretmen tüm gruplara konuları anlatır.
- Gruptaki öğrenciler öğretmenin anlattığı konuyu kendi aralarında çalışır. Sorunları grup içinde çözmeye çalışır.
- Son bölümde izleme testi uygulanır. 10 sorudan 8 tanesini çözenler ve 15 sorudan oluşan ünite testini alırlar.

- Her haftanın sonunda öğretmen grup değerlendirme puanlarını oluşturur ve en iyi iki grubu ödüllendirir.

Bu teknikte grupların birbirleriyle yarışması söz konusu değildir. Her grup daha önceden belirlenen başarı sınırını aşmak için çaba gösterir. Etkinlik esnasında öğretmen testleri puanlama ve bunu bir yere yazma gibi oluşabilecek zaman kayıplarının yerine grupların sorunları ile ilgilenir (Çubukçu, 2012, s. 517).

2.5.6. İş Birliğine Dayalı Bütünleştirilmiş Okuma ve Kompozisyon

İlköğretimdeki üst sınıflara okuma, yazma ve dil çalışmalarında yardımcı olmak amacıyla geliştirilmiş bir teniktir (Çubukçu, 2012, s. 517).

Sınıflarda yer alan okuma gruplarından ikişer kişilik takımlar oluşturulur. Öğretmen okuma grubuyla ilgilenirken ikişerli oluşturulan takımlar karşılıklı öğretme tekniğine uygun birbirlerine anlamlı okuma ve yazma konusunda çeşitli etkinlikler yaparak birbirlerine yardımcı olurlar. Yüksek sesle okuma, okudukları ile ilgi tahmin yürütme, konu ile ilgili soru sorma, konuyu özetleme, konu ile ilgili kompozisyon yazma gibi öğrencinin okuma ve yazma becerilerini geliştirmeye yönelik etkinlikler düzenlenir. Etkinlik sonunda yüksek performans gösteren takımlar ödüllendirilir. Bu teknikle, işbirliğine dayalı öğrenmenin koşulları olan eşit sans, grup desteği ve kişisel sorumluluk gerçekleşmiş olur (Uygur, 2009, s. 46).

Takımlar bu çalışmalarında yaptıkları etkinliklerle ilgili notlar alırlar, birbirlerinin çalışmalarını kontrol ederler, gerekli düzeltmeleri de yaptıktan sonra takım kitabı oluştururlar (Kaya, 2013, s. 18).

2.5.7. Birlikte Sorulum Birlikte Öğrenelim

Bu teknik Açıkgoz (2008) tarafından geliştirilmiştir. Bu teknik uygulanmadan önce grubun kaç kişiden oluşacağına ve grubun hangi üyelerden oluşacağına karar verilir. Bu teknik uygulanırken şu aşamalar izlenir:

- Gruplar 3-4 kişilik akademik başarı ,cinsiyet, beceri, ve sosyo-ekonomik bakımdan heterojen yapıda olması gereklidir.

- Her öğrenci çalışılan konu ile ilgili yazıyı bireysel olarak sessizce okur. Öğretmen bu etkinlik sırasında okunan metinlerde dikkat edilmesi gereken noktaları öğrencilere bildirir.

- Konuyu çalışan öğrenciler konu ile ilgili kendi sorularını oluştururlar. Öğrencilerin soru hazırlama aşamasında öğretmen, hazırlanan soruların kavrama ve daha üst düzey becerileri ölçen soruların hazırlanması konusunda yönlendirme yapar.

- Hazırlanan sorular kartlara yazılır ve sorular grup üyelerine buradan sorularak puanlama için öğretmene verilir.

- Bu aşamadan sonra grup üyeleri kendi aralarında görev paylaşımı yaparak grup sorularını oluştururlar. Bu sorular diğer gruplara rastgele dağıtılır.

- Grup sözcüleri kendilerine gönderilen soruların cevaplarını tüm gruplara yanıtlarlar. Her soru için farklı sözcülerin görev almasına dikkat edilir. Grup üyelerinin etkin katılımını sağlamak için öğretmen sözcü seçimini rastgele de yapabilir.

- Grupların cevapları diğer gruplar ve öğretmen tarafından değerlendirilir. Bu değerlendirme belirli kriterlere göre yapılır. Bu kriterler soru değerlendirme formunda belirtilir. Değerlendirme sonuçlarına göre gruplara puan verilir.

- Puanlama bittikten sonra grup üyeleri çalışma süresince olumlu ve olumsuz olan davranışları kendi aralarında değerlendirirler.

- Öğretmen konuyu özetleyerek eksik kalan bölümleri veya tam anlaşılmayan kısımları açıklar.

- Son aşamada tüm öğrenciler bireysel olarak sınava tabi tutulurlar. Bireysel puanlar ve soru cevaplama puanları bir araya getirilerek grup puanları netleştirilir. Grupların puanlarına göre “çok başarılı”, “başarılı” veya “az başarılı” şeklinde ödüllendirme yapılır. Hiçbir grupta başarısız olma söz konusu değildir (Toklucu, 2013, s. 48-49).

Bu teknik uygulanırken etkinliklerin grubun tamamına yönelik olmasına, grup üyelerinin bireysel sorumluluklarının farkında olmasına, gruba yaptıkları çalışmalar neticesinde ödüller verilmesine ve yapılan tartışmalarda üyelerin yüz yüze etkileşime girmesine dikkat edilmelidir (Çırakoğlu, 2009, s. 71).

2.5.8. Akademik Çelişki

Johnson ve Johnson (1988) tarafından geliştirilen bu teknik öğrencilerin düşünce yapılarındaki zıtlıkların, uyuşmazlıkların ortaya çıkarılmasında kullanılan bir tekniktir. Öğrenciler bu teknikte rasyonel ve eleştirel düşünebilme becerilerini kullanarak konuyla ilgili çelişkileri ortaya çıkararak öğrenme sürecini etkin bir şekilde tamamlarlar. Akademik Çelişki tekniği öğrenme süreçlerinde etkili kullanıldığında öğrenciler için oldukça verimli olmaktadır (Mitchell, Johnson, & Johnson, 2003).

(Sever, 2019) bu tekniğin aşamalarını şöyle açıklamıştır:

- Öğretmen zıt yönlerin tartışılabileceği bir konu seçerek öğrencilerin konu ile ilgili araştırmalar yapmaları için yönlendirmeler yapar.

- Öğrenciler küçük gruplara ayrıldıktan sonra her grup iki parçaya ayrılırlar. Ayrılan bu öğrencilere konunun olumlu ve olumsuz yönleri verilir. Grup içerisinde verilen durumları iyi okuyabilecek ve araştırma yapabilecek öğrencilerin olması gerekir.

- Parçalara ayrılan gruplar seçtikleri durumu destekleyecek araştırmalar yaparlar ve savunulacak konu ile bilgiler öğrenirler. Konu öğrenildikten sonra etkileyici kanıtlar oluşturularak karşı gruba bir sunum hazırlanır.

- Grup üyelerine etkinlik sonunda bireysel sınav uygulanacağı hatırlatılmalı ve öğrencilerin konunun her yönüne hakim olmaları sağlanmalıdır. %90 üzerinde başarı gösteren gruplara ek 5 puan verileceği vurgulanmalıdır.

- Çift kişilik gruplar hazırladıkları sunumları karşı çiftlere sunarlar. Sunumlar yapılırken öğrenciler düşüncelerini rahat ve anlaşılır bir şekilde ifade etmelidirler. Bu aşamada herhangi bir tartışma olmaz. Grupların anlatılanlara odaklanması ve notlar tutmaları gerekir.

- Bu aşamadan sonra çiftler karşılıklı olarak yer değiştirirler. Yer değiştiren çiftler bu defa savundukları görüşün tam tersini diğer gruba savunarak kendilerinden en az bir önceki aşamadaki grup kadar ikna edici sunum yapmaları istenir.

- Tüm grup tartışması sona erdikten sonra öğrencilerin ortak bir fikir etrafında toplanarak konunun tüm yönlerini anlatan ve kanıtlar sunan bir rapor hazırlaması istenir. Raporda ortaya çıkacak sonuç tüm görüşleri kapsayan bir çalışmanın sonucu olacaktır.

- Öğretmen tarafından tüm görüşleri içeren bireysel sınav uygulanır. %90 veya üzerinde başarı gösteren öğrencilere ek 5 puan verilir.

2.5.9. Jigsaw (Ayrılıp Birleşme) Tekniği

Ayrılıp Birleşme olarak da bilinen Jigsaw Tekniği iş birliğine dayalı öğrenme yöntemine uygun bir tekniktir (Engin, 2018, s. 137). 1978 yılında Holiday ve arkadaşları tarafından geliştirilen bu teknik özellikle sosyal çalışma alanları için tercih edilebilir niteliktedir (Arslan A. , 2015, s. 158). Sosyal Bilgiler dersinin öğretimini etkili bir şekilde gerçekleştirmek için ayrılıp birleşme tekniği kullanılabilir (Arslan A. , 2011, s. 371).

Jigsaw Tekniğinin geliştirildiği tarihler ve tekniği geliştiren araştırmacılar tablo 3’de gösterilmiştir:

Tablo 3

Jigsaw Tekniklerinin Geliştirildiği Tarih ve Tekniği Geliştiren Araştırmacılar.

Jigsaw Teknikleri	Geliştirildiği Tarih	Tekniği Geliştiren
Jigsaw (Birleştirme)	1970	Aranson ve Arkadaşları
Jigsaw II (Birleştirme II)	1970	Slavin ve Arkadaşları
Jigsaw III (Birleştirme III)	1990	Stahl
Jigsaw IV (Birleştirme IV)	1990	Holliday
Ters Jigsaw (Ters Birleştirme)	2000	Hedeen
Konu Jigsawı (Konu Birleştirme)	2007	Doymuş

Kaynak: (Okumuş, 2017, s. 36)

Jigsaw tekniklerinin isimlerinin farklı olması uygulamalarında küçük farkların olmasından kaynaklanmaktadır fakat bütün Jigsaw tekniklerinde temel prensipleri aynıdır (Çalık, 2017, s. 16).

Jigsaw tekniğinin uygulaması şu şekildedir (Çubukçu, 2012, s. 517) :

Grupların Oluşturulması: Gruplar 3-7 kişi arasında olabilir. Gruplara seçilen öğrenciler farklı özelliklere (heterojen) sahip olmalıdır.

Konuların Bölünmesi: Tüm grup öğrencileri aynı konuyu öğrenmekle beraber ünite konuları gruptaki öğrenci sayısına kadar alt bölümlere ayrılır. Her öğrenci kendisine verilen konuyu çalışmaya ve çalıştığı konuyu gruptaki diğer arkadaşlarına anlatmakla sorumludur.

Uzmanlık Gruplarının Oluşturulması: Aynı konuyu çalışan fakat farklı gruplarda yer alan öğrenciler bir araya gelerek uzmanlık gruplarını meydana getirirler. Burada konunun tüm ayrıntıları tartışılır ve konu ile ilgili soru işaretleri giderilir. Uzman gruplarında konu tam olarak öğrenildikten sonra öğrenciler ilk gruplarına geri dönerler.

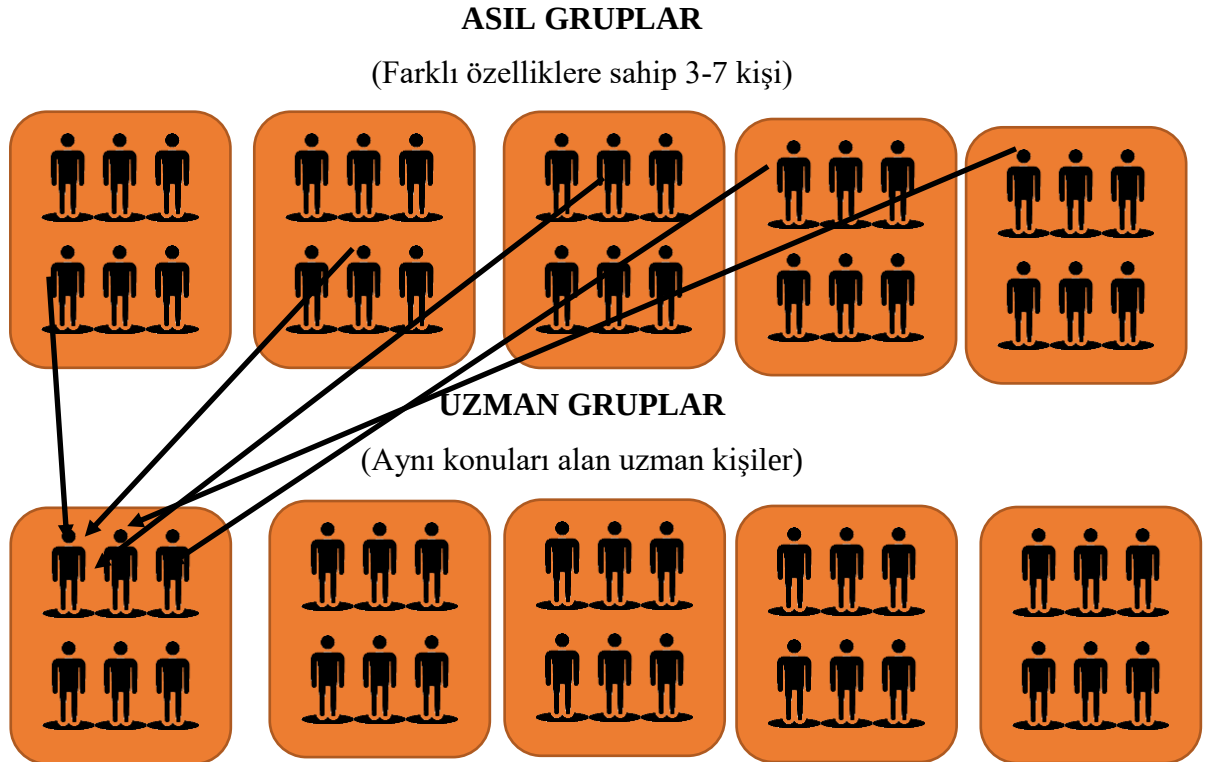
Grup İçi Öğretim: Kendi gruplarına dönen öğrenciler grubunda yer alan tüm arkadaşlarına uzmanı oldukları konuyu belirli bir süre içerisinde anlatırlar.

Değerlendirme: Tüm öğrenciler uzmanı oldukları konuları grup içindeki diğer arkadaşlarına öğrettikten sonra bütün konuları kapsayan izleme testine tabi tutulurlar. Test sonuçları bireysel olarak değerlendirilir.

Aşağıdaki şekilde Jigsaw tekniğinin uygulama biçimi gösterilmiştir.

Şekil 1

Jigsaw Tekniğinin Uygulanma Biçimi.

2.5.9.1. Jigsaw (Ayrılıp-Birleşme) II Tekniği

4-5 kişilik gruplardan oluşan bu teknikte grubun tüm üyeleri konulardan sorumlu olurlar (Gökalp, 2018, s. 99). Bütün konular okunduktan sonra uzmanlaşmak istedikleri konuyu seçerler. Aynı konuyu seçen farklı gruplardaki öğrenciler uzmanlık gruplarında bir araya gelirler. Uzmanlık gruplarında konu, açıklığa kavuşturulur. Seçtikleri konularda uzman olan öğrenciler ilk gruplarına dönerek öğrendikleri konuları grup arkadaşlarına öğretirler (Şahin, 2011, s. 37-38). Bu bölümde öğrencilerin iyi bir dinleyici ve öğretici olmalı beklenir. Öğrenmeler gerçekleştikten sonra sınav kâğıtları dağıtılır. Sınav bittikten sonra öğrencilerin gruplarındaki öğrencilerin kâğıtlarını düzeltmeleri istenebilir ya da daha sonra da değerlendirilebilir. Gelişme puanlarına bakılarak başarılı olan gruplar ödüllendirilir. Öğrencilerin bireysel performansları grubundaki diğer arkadaşlarının başarısını da etkilemektedir (Özçelik, 2007, s. 43). Bu tekniği diğer tekniklerden ayıran en önemli fark bireysel değerlendirmenin yanında grup değerlendirmesinin de yapılmasıdır (Ayna, 2009, s. 22).

2.5.9.2. Jigsaw (Ayrılıp-Birleşme) III Tekniği

Bu teknik öğrenciler arası etkileşimi artırmak için yapılandırılmıştır (Uçar, 2014, s. 41). Jigsaw III tekniği, öğrenciler uzmanlaştıkları konuları arkadaşlarına anlattıkları bölüme kadar Jigsaw II tekniği ile aynıdır. Jigsaw II'den ayrılan yönü ise öğrencilerin bireysel değerlendirmelerinden önce kendi konularını ne kadar öğrendiklerinin test edilmesidir (Kılınç, 2014, s. 41) .

2.5.9.3. Jigsaw (Ayrılıp-Birleşme) IV Tekniği

Jigsaw IV tekniği, diğer tekniklerde olduğu gibi temel prensiplere bağlı olarak uygulanır. Diğer tekniklerde olduğu gibi öğrenilmesi gereken konu anlamlı parçalara ayrıldıktan sonra gruplar arasında paylaştırılıp, uzman gruplarında öğrenilen konuların kendi gruplarına dönerek anlatılması esasına dayanır (Dönmez, 2017, s. 17). Bu tekniği diğerlerinden ayıran ilk özellik derse hazırlık aşamasıyla giriş yapılmasıdır (Kılıç, 2013, s. 38). Bu giriş bölümünde konuyla ilgili bir film, kısa video, bir problem gibi birçok yöntem uygulanabilir (Durna, 2019, s. 27). Bu uygulamanın amacı ise öğrenciler asıl

gruplarındayken ve çalışmalarına başlamadan önce konuya karşı dikkatini çekmektir (Doğru E. Y., 2012, s. 12).

Jigsaw teknikleri ile ilgili aşamalar ve özelliklerinin karşılaştırılması tablo 4’de verilmiştir:

Tablo 4

Jigsaw Tekniklerinin Karşılaştırılması.

Aşama	Jigsaw II	Jigsaw III	Jigsaw IV
1.			Giriş
2.	Uzman gruplara çalışma ünitelerini verme	Jigsaw II ile aynı	Jigsaw II ile aynı
3.	Uzman gruplar asıl gruplarına dönmenden önce uzmanlık ünitelerini araştırırlar.	Jigsaw II ile aynı	Jigsaw II ile aynı
4.			Uzman grupların öğrenmelerinin doğruluğunu kontrol etmek için quiz yapılır.
5.	Uzman gruplardaki öğrenciler öğrenmelerini paylaşmak için asıl gruplara dönerler.	Jigsaw II ile aynı	Jigsaw II ile aynı
6.			Asıl gruplardaki öğrenmelerinin doğruluğunu kontrol etmek için ikinci bir quiz yapılır.
7.		Bütün grupların süreçleri yeniden incelemek için formlar kullanılır.	Jigsaw III ile aynı
8.	Bireysel değerlendirme ve Puanlama	Jigsaw II ile aynı	Jigsaw II ile aynı
9.			Ünitenin eksik kalan kısımlarının tekrar öğretilmesi

Kaynak: (Şimşek Ü. , 2007, s. 21)

Jigsaw IV tekniğinin uygulama aşamaları şöyledir (Holliday D. C., 2002, s. 3-6) :

1. **Giriş:** Öğrencilerin ana gruplarında yer aldıkları bu bölümde konu ilgili çeşitli etkinlikler yapılır. Öğrencilerin ilgilerini çekebilmek için konu ile ilgili hikâye, anı, örnek bir olay anlatımı, beyin fırtınası gibi yöntemler kullanılabilir. Bu aşama diğer Jigsaw tekniklerinden farklıdır.
2. **Çalışma Konularının Dağıtılması:** Bu aşamada öğrencilere uzmanlaşacakları konular verilir. Konu ile ilgili görevlerini alan öğrenciler aynı konuları alan uzman gruplarına giderler.
3. **Uzman Grupların Çalışmaları:** Aynı konuları alan öğrencilerin oluşturduğu bu uzman gruplarında konu derinlemesine tartışılır. Konu bütün yönleriyle ele alınır. Konu ile ilgili soru, çalışma kâğıdı gibi etkinlikler yapılır. Ortak sorulara cevap aranır.
4. **Sınav Uygulaması:** Öğrenciler asıl gruplarına dönmeden önce konularıyla ilgili uzmanlık bilgilerini ölçmek için sınav olurlar. Cevaplar öğretmen tarafından kontrol edildikten sonra öğrenciler asıl gruplarına dönerler. Jigsaw IV tekniğini diğer tekniklerden (Jigsaw II ve Jigsaw III) ayıran bir özelliktir.
5. **Asıl Grup Çalışması:** Öğrenciler uzmanlaştıkları ve kendi sorumlulukları altında olan konuyu gruplarındaki diğer arkadaşlarına öğretirler.
6. **Sınav Uygulaması:** Jigsaw tekniklerinden (Jigsaw II ve Jigsaw III) farklı olan bu aşamada gruptaki öğrencilerin konuları öğrenme düzeylerini ölçmek için gruptaki tüm öğrencilere tekrar bir sınav uygulanır.
7. **Konunun Tekrar Edilmesi:** Grup ödülü için oldukça önemli olan bu bölümde bütün öğrenciler konuları tekrar eder. Konuların öğrenilmesiyle ilgili tüm problemler giderilmeye çalışılır.
8. **Bireysel Değerlendirme:** Konunun bütünü ile ilgili tüm öğrenciler sınava tabi tutulur. Sınav sonuçları bireysel olarak değerlendirilir ve grup puanları oluşturulur.
9. **Eksik Konular İçin Tekrar:** Diğer Jigsaw tekniklerinde (Jigsaw II ve Jigsaw III) olmayan bu aşamada test sonuçlarına göre öğretmen eksik kalan konularla ilgili tekrar yapabilir. Eksik konular bu aşamada öğrencilere öğretilmeye çalışılır.

2.5.9.4. Ters Jigsaw Tekniği

Timothy Hedeem tarafından geliştirilen Ters Jigsaw tekniği (Reverse Jigsaw) diğer Jigsaw teknikleriyle benzer özellikler göstermektedir (Uygur, 2009, s. 51). Benzerlik gösterdiği aşamalar; öğretmen rolü, her öğrencinin grubundaki arkadaşına konusunu öğretme sorumluluğu, küçük grup tartışmaları ve aynı grup içerisinde görev almaları gösterilebilir (Kömürkaraoğlu, 2011, s. 43).

Ters Jigsaw tekniğinin amacı, konunun öğrenilmesinde, karar almada ve kavramların oluşturulmasında öğrenci yorumlarını artırarak daha hızlı öğrenmeleri gerçekleştirmektir (Akgöl, 2020, s. 46).

Ters Jigsaw tekniğini (Hedeem, 2003) üç aşamada açıklamıştır:

- 1. Aşama:** Çalışma başlamadan önce konularla ilgili açıklamaları yapmak üzere bir öğrenci seçilir. Öğretmen gerçek hayattan bir sorunu aralarında tartışmaları için öğrencileri karma gruplar halinde görevlendirir. Her öğrencinin farklı bir konu seçmesiyle tartışma başlatılır. Konuların önemli kısımları ile ilgili not tutulur.
- 2. Aşama:** Karma gruplardaki öğrenciler konuları ile ilgili uzman grupları oluştururlar ve konularla ilgili ortak ya da farklı düşünölen noktaları belirtmek üzere rapor hazırlanır.
- 3. Aşama:** Sınıfta oluşturulan tüm gruplar birleşir ve etkinliğin başında seçilen öğrenci oluşturulan raporu tüm sınıfa aktarır. Öğretmenin etkinlikteki tüm süreci gözden geçirmesi ve değerlendirmesiyle sona erer.

2.5.9.5. Konu Jigsawı Tekniği

Jigsaw teknikleri içerisinde en son geliştirilen tekniklerden biri de Doymuş tarafından geliştirilmiştir. Bu teknik diğer Jigsaw tekniklerinden farklılıklar göstermektedir (Özdemir, 2014, s. 36).

Bu teknik uygulaması beş aşamada gerçekleştirilir (Dikel, 2012, s. 25-26):

1. **Aşama:** Dersin durumuna göre öğrenciler 2-6 kişilik heterojen gruplara ayrılırlar.
2. **Aşama:** Gruplardaki her öğrenciye konu ile ilgili farklı alt başlıklardan görevlendirme yapılır. Öğrenciler sorumlu oldukları alt konuları araştırıp rapor haline getirirler. Öğrencilerin konuları ne derecede öğrendiklerini kontrol etmek için gruplardan rastgele öğrenciler seçilerek raporu sunmaları istenir.
3. **Aşama:** Gruplardan farklı iki konuyu alan öğrencilerden yeni bir grup oluşturulur. Bu grupların kişi sayısı 2-6 arasında tutulur. Yeni oluşturulan gruplarda öğrenciler beraberce çalışıp iki alt konuya ait rapor hazırlarlar. Bu aşamada da yine rastgele öğrenciler seçilerek raporu sunmaları istenir.
4. **Aşama:** Öğrenciler başlangıçtaki gruplarına geri dönerek ünitenin tamamını temsil edecek şekilde gruplaşmış olurlar. Öğrenciler konunun tamamına beraber çalışırlar ve tüm sınıfa sunum yaparlar.
5. **Aşama:** Bu aşamada öğrenciler değerlendirmeye tabi tutulurlar. Öğrencilere bireysel olarak ortak bir sınav uygulanır. Sınav soruları konuların alt başlıklarına göre gruplandırılır. Öğrencilerin cevapları, alt gruplara göre ayrı ayrı tespit edilir. Hangi alt başlık altında bir eksiklik varsa, öğrencinin ait olduğu grupla ilgili konuyu tekrar etmesi istenir. Çalışmalarını tamamlayan grup eksik görülen alt başlıklardan grup olarak bireysel sınav olurlar.

2.6. İşbirliğine Dayalı Öğrenmenin Avantajları

İşbirliğine dayalı öğrenme tekniklerinin öğrenme ortamlarında etkisini ölçmek için birçok çalışma yapılmıştır. Yapılan araştırmalar göstermiştir ki işbirliğine dayalı öğrenme teknikleriyle özellikle akademik başarısı düşük öğrenciler, problem çözme ve daha üst düzey becerilerini geliştirmeye yönelik fırsatlar bulmaktadırlar (Ayna, 2009). Aktif öğrenme yöntemleri arasında yer alan bu tekniklerle öğrencilerin bireysel farklılıklarını da dikkate alınarak öğrenme gerçekleşir. Her öğrencinin sahip olduğu özellik içinde yer aldığı gruba fayda sağlamaktadır. Grup çalışmaları sayesinde bireysel olarak gerçekleştirilemeyecek soru sorma, örnek verme, eleştirme, açıklama yapma gibi öğrenmeyi etkileyecek birçok etkinlik yapılabilir (Çatalkaya, 2019).

İşbirliğine dayalı öğrenme öğrencilerin potansiyelini ortaya çıkarmada ve psikolojik olarak gelişmelerine katkı sağlar. Öğrenciler rekabet yerine grup hedeflerini gerçekleştirmeye yönelik çalışmalar yaptığından akademik başarılarında olumlu artışlar gerçekleşmektedir (Kılıç, 2013).

İşbirliğine dayalı öğrenme öğrencilerde güdüleme, üst düzey düşünme becerisi, akılda tutma, bilgi alışverişi, akademik başarı, sosyal ve bilişsel gelişim, etik düşünme, kişilerarası iletişim, psikolojik sağlık, sosyal beceri, öz saygı gibi birçok olumlu özellik geliştirmektedir. Aynı anda birden fazla olumlu sonuçlarının olması işbirliğine dayalı öğrenmeyi daha da önemli hale getirmektedir (Şahin, 2011). İşbirliğine dayalı öğrenme öğrencilerin öğrenme ortamlarına aktif katılımını gerçekleştirmekte ve bu durum eğitim sürecindeki aksaklıkları da azaltmaktadır. Bu yöntem öğrenciler düşüncelerini özgürce ifade etme ve her öğrenciye eşit katılım fırsatı sunar. Grup çalışmaları öğrencilerde iletişim becerilerini geliştirmekle beraber grup üyelerinin birbirlerinin öğrenmelerinden de sorumlu olduklarının farkındadırlar. Grup etkileşimi sayesinde bireysel olarak öğrenememe korkusu en aza inmektedir (Bektaş, 2019).

Geleneksel grup çalışmalarında grup üyeleri bilgiye doğrudan ulaşırlar ve bilgi paylaşımı çok sınırlıdır. Grup üyelerinden sadece bir kaçının yaptığı çalışmalar tüm grubun çalışması olarak nitelendirilebilir. Bu tarz geleneksel grup çalışmalarında bireysel sorumluluklarını yerine getirmeyenler grubun başarısından yararlanmaya çalışabilirler. İş birliğine dayalı öğrenme ortamlarında yapılan grup çalışmalarında ise ortak öğrenmeyi gerçekleştirmek önemlidir. Grupta yer alan her bireyin bireysel sorumluluğunu yerine getirmesi grubun başarısı için önemlidir. Grup üyeleri birbirini teşvik ederek bilgi alışverişini sağlarlar. Grup olarak elde edilen başarı bireysel olarak gösterilen başarının toplamından büyüktür (Karalı, 2007).

İşbirliğine dayalı öğrenmenin avantajları aşağıdaki şekilde sıralanmıştır (Şimşek, Şimşek, & Doymuş, 2006):

- Öğrenciler öğrenme sürecinde aktif düşünme becerilerini geliştirirler.
- Öğrenciler düşüncelerini özgürce ifade ederler. Eleştirel düşünerek kendi fikirlerini açıklama fırsatı bulurlar.
- İşbirliğine dayalı öğrenme teknikleriyle öğrenciler bilgiyi alma ve üretme becerilerini geliştirebilirler.
- Gruplardaki karşılıklı bilgi alışverişi sözlü iletişim becerilerini geliştirir.

- Öğrenciler yeni öğrendikleri bilgileri önceki öğrenmeleriyle ilişkilendirerek bilginin hatırdaki kalma süresini artırırlar.

- Bireysel sorumlulukların yerine getirildiği, keşfedici aktif öğrenme ortamı oluşur.
- Öğretmen adaylarına etkili öğretim yöntemleri uygulama fırsatı verir.
- Bilgiye ulaşmada birçok kaynağın olabileceği fark edilir.
- Bireysel yarışın olmadığı araştırmanın teşvik edildiği ve derse devam oranının arttığı öğrenme ortamları oluşur.

- Öğrencilerde samimiyet ve etkileşim artar.
- Öğrencilerin sorunlara etkili çözüm önerileri sunmalarına yardımcı olur.
- Öğrencilerin empati kurmalarını sağlar.
- Sorunların çözümünde ekip kurmanın önemini ve ekip ruhunu ön plana çıkarır.
- Öğrencilerin liderlik özelliklerinin gelişmesine katkı sağlar.
- Öğrencinin kendisine saygı duymasına olanak sağlar.
- Grup üyelerinin birbirlerinden yardım almasına teşvik eder.
- Başarıyı değerlendirmede alternatif yöntemler sunar.
- Öğretmen ve öğrenciye hemen geri bildirim sağlanır.
- İşbirliğine dayalı oluşturulan grupları yönetmek bireysel öğrenciyi yönetmekten daha basittir.

2.7. İşbirliğine Dayalı Öğrenmenin Sınırlılıkları

Diğer yöntemlerde olduğu gibi İşbirliğine dayalı öğrenme yönteminin de bazı sınırlılıkları vardır. İşbirliğine dayalı becerilerin öğrenciler tarafından yeterince anlaşılamamış olması, öğrencilerin iletişim becerilerini geliştirmede isteksiz oluşu, öğretmenin çalışma gruplarını yönlendirmede hazırlık yapmaması, öğretim kurumunun işbirliğine dayalı vizyon çalışmalarının olmaması iş birliğine dayalı öğrenmeyi zorlaştıran faktörler arasında yer almaktadır (Kılıç, 2013).

İşbirliğine dayalı öğrenme geleneksel küme çalışmalarından çok farklıdır. Gruplarda konuların paylaştırılıp bireysel çalışma istendiği zaman grup üyeleri arasında yarışma havası oluşabilir. Bu durum işbirliğine dayalı öğrenme tekniğinin etkili kullanılmasını zorlaştırabilir (Şahin, 2011).

İşbirliğine dayalı öğrenmenin sınırlılıklarını şöyle sıralayabiliriz:

- Grup çalışması sırasında grubun bazı üyeleri diğer üyelerin başarısına ortak olabilirler. Grubun sorumluluğu birkaç grup üyesi tarafından yerine getirilir. Grubun başarısı için bireysel sorumluluklar yerine getirilmez ama grubun başarısını paylaşır (Hazıra konma Etkisi).
- Grupta bireysel sorumluluklarını yerine getiren bazı öğrenciler grup çalışmalarının sadece kendilerine yüklendiğini hissettiklerinde gerçek potansiyellerini gösteremeyebilirler (Sömürülme Etkisi).
- Liderlik becerisi gelişmiş grup üyeleri çalışmalarda daha aktif rol alırken diğer grup üyeleri pasif duruma düşebilir (Zengin daha da zenginleşmesi) (Çatalkaya, 2019).
- Akademik başarısı yüksek olan öğrenciler diğer grup üyelerinin düşüncelerine önem vermeyebilirler. Bu durum grup çalışmasını engeller (Sorumluluğun Karışması) (Çatalkaya, 2019).
- Öğrencilerin sosyal ve iletişim becerilerinin zayıf olması grup üyelerinin birlikte çalışmasını engelleyebilir (Antekin, 2019).
- Sınıf mevcudunun fazla olması öğrenme alanının yeterli gelmemesine, gürültü, eleştirilerin yanlış anlaşılması gibi durumlara neden olabilir (Çalık, 2017).
- Kendisine güveni az olan öğrenciler aidiyet sorunu yaşayabilir. Grup öğrenmeye karşı gelebilir ve sorumluluk paylaşıldığı için zaman etkili kullanılmayabilir (Baş, 2012).
- İşbirliğine dayalı öğrenmenin sınırlılıklarını en aza indirmek için öneriler şöyle sıralanabilir (Kardaş, 2013) :
- Öğrencilerin kendilerini kolayca ifade edebilecekleri ortam oluşturulmalıdır.
- Grup performansını artırmak için motive edici sözler, pekiştiriciler, ödül ve cezalar kullanılabilir.
- Bireysel performansları engelleyecek engeller eğitim ortamlarından kaldırılmalıdır.
- Çalışma gruplarında oluşturulacak grup denetçileri, gelişmeleri öğretmene aktararak olası sorunlar önceden engellenebilir.
- Öğrenciler grupla birlikte daha iyi performans gösterebileceklerine inandırılmalıdır.

- Grup içerisinde sorumluluklar paylaşılmalı ve yapılacak çalışmanın her aşaması önceden detaylı olarak planlanmalıdır.
- Grup istenen performansı göstermiyorsa üyeler değiştirilebilir ya da gruplar yeniden oluşturulabilir.
- Grup üyeleri ortak projelerde yer alarak birlikte zaman geçirebilir ve birbirlerini daha iyi tanıyabilirler.

2.8. Jigsaw (Ayrılıp-Birleşme) Tekniği ile ilgili Yapılan Yurtiçi Çalışmalar

Batdı (2014), işbirliğine dayalı öğrenme tekniklerinden Jigsaw tekniği ile ilgili Türkiye’de 2005-2012 yılları arasında yapılmış deneysel çalışmaların sistematik bir incelemesi ile bunun öğrencilerin akademik başarı, kalıcılık ve tutumları üzerindeki etkisinin belirlenmesi amacıyla gerçekleştirdiği çalışmada Jigsaw tekniğinin öğrenciler üzerindeki ders başarısını araştırmıştır. Araştırmada 6 makale ve 5 tez incelenmiştir. Çalışmanın neticesinde Jigsaw tekniği ile yapılan çalışmaların öğrencilerin akademik başarıları, kalıcılık ve tutum puanları üzerinde olumlu etkiye sahip olduğunu tespit etmiştir.

Buzludağ ve Yılayaz (2012)’ın yaptığı çalışmada 6. Sınıf Fen ve Teknoloji Dersinde Jigsaw tekniğini kullanmanın öğrencilerin akademik başarılarına etkisi araştırılmıştır. Araştırmasında, kontrol gruplu ön test-son test deney deseni kullanmıştır. Araştırmaya 72 öğrenci katılmıştır. Çalışmanın neticesinde, Jigsaw tekniğinin Fen ve Teknoloji dersinde öğrencilerin akademik başarısını artırdığını belirlemiştir. Ayrıca Jigsaw tekniğinin kalıcı öğrenmelere de olumlu etkisinin olduğunu tespit etmiştir.

Doğru ve Ünlü (2012)’nün yaptığı araştırmada Jigsaw IV tekniğinin etkileri ile ilgili olumlu sonuçlar elde edilmiştir. 64 öğrenciyle gerçekleştirdiği çalışmada ön test-son test kontrol gruplu yarı deneysel desen kullanılmıştır. Deney grubuna Jigsaw IV tekniği, kontrol grubuna ise geleneksel teknikler uygulanmıştır. Araştırmanın sonucunda kontrol grubunda gerçekleştirilen yöntemle öğrencilerin sadece akademik başarılarının arttığını, deney grubunda uygulanan teknik ile işlenen derste ise öğrencilerin kaygısı azalmış ve akademik başarıları artmıştır.

Gürbüz, Çakmak ve Derman (2012)’ Çevre Eğitimi adlı konunun öğrencilere Jigsaw ve geleneksel tekniklerin kullanımıyla aktarılmasında ders başarısını ve tekniğe karşı düşüncelerini incelemiştir. Elde edilen sonuçlara göre Jigsaw tekniğinin uygulandığı

grupta diğer gruba göre ders başarısının arttığı tespit edilmiştir. Ayrıca deney grubunda bulunan öğrencilerin iletişim becerilerinin arttığı ve daha etkili öğrenmenin gerçekleştiği görülmüştür.

Koç (2013), öğrencilerin Fen Bilimleri dersinde Jigsaw II tekniğinin bilgilerin kalıcılığına, ders başarısına, epistemolojik tutumlarına etkisini araştırmak amacıyla çalışma gerçekleştirmiştir. 7. Sınıf öğrencilerine yönelik bu çalışmaya toplamda 43 öğrenci katılmıştır. Araştırmada deney grubuna Jigsaw II kontrol grubuna ise geleneksel yöntemler uygulanmıştır. Çalışmanın sonucunda deney grubunda bulunan öğrencilerin kontrol grubuna göre daha başarılı olduğu tespit edilmiştir.

Kuş ve Karatekin (2009), 6. Sınıf Sosyal Bilgiler öğretiminde yer alan Türk Dünyası konusuna ait kazanımların Birleştirme I tekniğiyle işlenmesinin öğrencilerin ders başarısına etkisini araştırmıştır. Deney ve kontrol grubunun olduğu çalışmada deney grubuna Birleştirme I kontrol grubuna ise geleneksel yöntemler uygulanmıştır. Çalışma neticesinde deney grubunda yer alan öğrencilerin diğer gruba göre daha başarılı olduğu tespit edilmiştir.

Turaçoğlu (2009), Jigsaw tekniğinin öğrencilerin ders başarısına etkisi ve cinsiyet değişkenine göre öğrenci görüşlerinin neler olduğuna dair çalışma gerçekleştirmiştir. Araştırmada ön test - son test kontrol gruplu deneysel desen kullanıldığı bu çalışmaya toplamda 66 kişi katılmıştır. Çalışmanın neticesinde Jigsaw tekniğinin uygulandığı grupta öğrencilerin ders başarısının arttığı tespit edilmiştir.

Yalman ve Çiftçi (2019), Sosyal Bilgilerde Birleştirme II tekniğinin öğrencilerin ders başarısına ve öğrendiklerini hatırlamaya etkisini araştırmıştır. 40 öğrencinin katıldığı araştırmada ön test son test kontrol gruplu deneysel desen kullanılmıştır. Çalışmada Birleştirme II tekniğinin uygulandığı grupta katılımcıların Sosyal Bilgiler dersine karşı olumlu tutum geliştirdiklerine dair veriler elde edilmiştir.

Yılar ve Şimşek (2016)'ın yaptığı araştırmada, İşbirliğine dayalı farklı öğrenme tekniklerinin öğrencilerin demokratik tutumlarına olan etkisi incelenmiştir. Araştırma, ön test son test deneysel desene göre tasarlanmış ve 3 deney grubu ile yürütülmüştür. Çalışma sonucunda Jigsaw tekniğinin uygulandığı grupta diğer tekniklerin uygulandığı gruplara göre daha olumlu sonuçlar elde edilmiştir.

İşbirlikli öğrenme tekniklerinden Jigsaw IV Tekniği kullanımının öğrenci başarısı, kalıcılık ve öğrenci görüşleri üzerindeki etkisini incelemek amacı ile Alıcı (2019)

tarafından yapılan araştırmada karma yöntem kullanılmıştır. Araştırmaya 40 öğrenci katılmıştır. Araştırma sonucunda Fen bilimleri dersinde Jigsaw IV Tekniğinin geleneksel öğretim yöntemlerine göre akademik başarıyı ve kalıcılığı anlamlı bir şekilde artırdığı ortaya çıkarılmıştır. Bu sonucu destekler biçimde öğrencilerin Jigsaw Tekniği ile yapılan öğretim sürecinden zevk aldığı, derse daha istekli katılım gösterdiği, sınıf içi etkileşimlerinin ve akademik başarılarının arttığı, arkadaşlarına ders anlatmaları ve arkadaşlarından ders dinlemelerinin öğrenmede daha etkili olduğunu düşündükleri sonuçlarına varmıştır.

Palak (2018)'ın, Sosyal Bilgiler dersinde işbirliğine dayalı öğrenme yöntemlerinden olan birleştirme tekniğinin öğrencilerin sosyal becerilerine ve akran zorbalığına etkisini incelediği araştırmasına yansız atama yolu ile seçilen 30 öğrenci katılmıştır. Araştırmanın neticesinde İşbirlikli öğrenme yönteminin ilkokul 4. Sınıf öğrencilerin sosyal beceri düzeyini olumlu yönde etkilediği ve anlamlı bir ilişki olduğu görölmüştür. İşbirlikli öğrenme yönteminin ayrıca öğrencilerdeki zorbalık ve kurban olma durumlarını ise düşürdüğu ve anlamlı bir ilişki olduğu bulunmuştur.

Ilgaz, alıklar, Yıldız, & şimşek (2018)'in İşbirliğine dayalı bazı tekniklerin Sosyal Bilgiler öğretmen adaylarının ders başarıları ve kullanılan yöntemle ilgili öğrenci görüşlerini inceledikleri araştırmada öğrencilerin verdiği cevaplara göre her iki yöntemin de öğrencilerin kendilerine olan güvenlerini artırmış, grup çalışmalarına olumlu tutum geliştirmiş, iletişim becerilerine katkı sağladığı tespit edilmiştir. Katılımcılardan gelen cevaplara göre grup çalışmalarında bazı arkadaşlarının sorumluluklarını yerine getirmedikleri ve ders süresinin az olması gibi ifadeler de yer almıştır.

(Meral & şimşek, 2014)'in Sosyal Bilgiler dersinde İş birliğine dayalı öğrenme yöntemlerinin ders başarısına etkisinin araştırıldığı çalışmada Akademik Başarı Testi ön test- son test sonuçlarına göre, iki deney grubu ile kontrol grubu arasında ise anlamlı bir farkın olduğu ve deney grubunun daha başarılı olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Durna (2019), İlköğretim 7. sınıf öğrencileri üzerinde Sosyal Bilgiler dersinde Türk Tarihine Yolculuk ünitesinin işlenmesi sırasında, İşbirlikli Öğrenme yöntemi alt tekniği olan Jigsaw (Birleştirme) tekniği kullanımının, okulun mevcut öğretim programına göre öğrencilerin akademik başarısı, bilgilerinin kalıcılığı ve derse karşı olan tutumları üzerindeki etkisini araştırmıştır. Araştırmada ön test-son test kontrol gruplu yarı deneysel desen yöntemi kullanılmıştır. 59 Öğrencinin oluşturduğu araştırmada İşbirlikli öğrenme

tekniki olan Jigsaw tekniikiyle uygulama yapılan deney grubu öğrencilerinin akademik başarı, bilgilerin kalıcılığı ve derse karşı olan tutum yönünden, mevcut öğretim programının kullanıldığı kontrol grubuna göre daha başarılı olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

2.9. Jigsaw (Ayrılıp-Birleşme) Tekniiki ile ilgili Yapılan Yurtdışı Çalışmalar

Halimah ve Sukmayadi (2019), Jigsaw tekniinin öğretmen akademik başarısına ve iletişim becerilerine etkisini araştırmıştır. Çalışmaya 60 tane ikinci sınıf üniversite öğrencisi katılmıştır. Çalışmanın sonucunda Jigsaw Tekniiki uygulanan öğretmen adaylarının akademik başarılarında ve iletişim becerilerinde artış olduğu tespit edilmiştir.

Abed ve diğerleri (2020), Jigsaw Tekniinin Matematik Sınıflarındaki Öğrencilerin Akademik Başarıları Üzerindeki Etkisi adlı çalışmasında Jigsaw tekniinin öngörüsü düşük öğrencilerin matematik yeterliliği üzerindeki etkisini ve Jigsaw tekniinin ortaokul 2. sınıf öğrencilerinin matematik başarıları üzerindeki etkisini araştırmayı amaçlamıştır. Bu çalışmaya 80 öğrenci katılmıştır. Kontrol ve deney grupları oluşturulmuştur. Deney grubuna Jigsaw tekniiki, kontrol grubuna ise geleneksel yöntem uygulanmıştır. Araştırmanın sonucunda, Jigsaw tekniinin öğrencilerin genel matematik başarıları üzerinde kontrol grubu öğrencilerine göre daha olumlu bir etkisi olduğuna ulaşılmıştır. Ayrıca, deney grubu öğrencilerinin matematik derslerine karşı olumlu tutum sergilediğini tespit edilmiştir.

Tabiolo ve Rogayan (2019), Jigsaw II tekniiki ile Öğrencilerin Bilimdeki Başarılarını Artırma isimli çalışmasında Jigsaw II tekniinin öğrencilerin bilim başarıları üzerindeki etkilerini araştırmışlardır. Yarı deneysel çalışmanın yapıldığı araştırmaya Filipinler'in Zambales şehrinde okuldan toplam 51 öğrenci katılmıştır. Araştırma sonucunda Jigsaw II tekniinin öğrencilerin bilim başarılarını artırdığı tespit edilmiştir.

Dollard ve Mahoney (2010), ortaokul öğrencilerinin Jigsaw Tekniinin, konu bilgisi ile öğrenmeye ilişkin tutumu üzerindeki etkisini araştırmıştır. 64 öğrencinin katıldığı bu araştırmada deney grubuna Jigsaw tekniiki uygulanmıştır. Neticede kontrol ve deney gruplarının aldığı ortalama puanların birbirine benzer olduğu fakat deney grubu öğrencilerinin kendilerine daha çok değerli hissettiği ve derste daha aktif söz hakkı istediklerini söylemişlerdir.

Amedu ve Gudi (2017), ortaokul öğrencilerinin Jigsaw tekniiki ile işlenen derste öğrencilerin tekniğe karşı tutumlarını incelemiştir. Çalışmaya 179 öğrenci katılmıştır.

Jigsaw tekniği ile eğitim gören görenlerin derse karşı olumlu tutum sergiledikleri tespit edilmiştir.

Holliday (2000), Jigsaw II ve Jigsaw IV tekniklerinin edebiyat dersinde kullanılmasının etkilerini incelemiştir. Araştırmaya 100 ğrenci katılmıştır. Yapılan araştırmada Jigsaw IV tekniğinin Jigsaw II tekniğine göre öğrencilerin akademik başarılarında olumlu etkisinin olduğu ortaya çıkmıştır.

Darnon, Buchs, ve Delphine (2012)'nin mesleki eğitim ğrencilerinin öz yeterliklerinin kısa sürede geliştirilip geliştirilemeyeceğini araştırdıkları çalışmaya 33 ğrenci katılmıştır. Öğrencilere Jigsaw tekniği ve geleneksel ğretim yöntemi ile eğitim verilmiştir. Araştırma dört dönem boyunca devam etmiştir. Araştırma sonucunda sadece Jigsaw tekniği ile eğitim gören öğrencilerin öz yeterliklerinde olumlu değişimler ortaya çıkmıştır.

Lai ve Wu (2006), Jigsaw tekniğinin hemşire ğrencilerinin akademik başarılarına olan etkisini araştırmışlardır. Yarı deneysel yapılan araştırmaya 99 ğrenci katılmıştır. Deney grubuna Jigsaw tekniğinin kontrol grubuna ise bireysel öğrenme yönteminin uygulandığı araştırmanın sonucunda Jigsaw tekniği ile eğitim alan öğrencilerin akademik başarılarının arttığı ve olumlu tutum sergiledikleri ortaya çıkmıştır. Ayrıca Jigsaw tekniğinin öğrencilerde iletişim becerilerini geliştirdiği de tespit edilmiştir.

Kazemi (2012), Jigsaw tekniğinin İngilizce L2 düzeyinde olan öğrencilerde okuma becerileri üzerindeki etkisini araştırmıştır. 38 öğrencinin katıldığı çalışmada ğrencilere Jigsaw tekniği uygulanmıştır. Değerlendirme sonucunda Jigsaw tekniğinin öğrencilerin okuma becerileri üzerinde etkili olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Shafiuddin (2010), alışmasında Jigsaw tekniğinin Matematik konusunun (Polinomlar) ğrencilerin akademik başarıları üzerindeki etkisini araştırmıştır. Deneysel desenin kullanıldığı araştırmaya 48 ğrenci katılmıştır. Araştırmada deney grubu Jigsaw tekniği ile kontrol grubu ise geleneksel ğretim yöntemleriyle ğretim görmüştür. Araştırmanın sonucunda deney grubunda olan öğrencilerin akademik olarak daha başarılı olduğu tespit edilmiştir.

Olukayode ve Salako (2014) alışmasında Jigsaw tekniği ve cinsiyetin Nijerya'daki öğrenciler üzerindeki etkisini araştırmıştır. 126 öğrencinin katıldığı çalışmada iki gruba Jigsaw tekniği ve geleneksel yöntemler uygulanarak karşılaştırma yapılmıştır.

Araştırmanın sonunda Jigsaw tekniğinin uygulandığı gruptaki öğrencilerin daha başarılı olduğu belirtilmiştir.

Eriba ve Samuel (2018)'in yaptığı çalışmada Jigsaw IV tekniğinin öğrencilerin Fen Bilimleri dersindeki akademik başarıları ve bilgilerin kalıcılığı konusunda araştırma yapılmıştır. Araştırmaya 126 öğrenci katılmıştır. Araştırmada yarı deneysel araştırma deseni kullanılmıştır. Yapılan değerlendirme sonucunda işbirliğine dayalı öğrenme yöntemlerinin uygulandığı grupta bulunan öğrencilerin akademik başarıları ve öğrendiklerini hatırlama düzeyleri daha yüksek çıktığı sonucuna ulaşmışlardır.

Tran ve Lewis (2012), Vietnam'da bir yükseköğrenim sınıfında Jigsaw Tekniğinin öğrencilerin tutumları üzerindeki etkisini araştırdıkları çalışmada öğrencilerin akademik başarıları, bilgilerin kalıcılığı ve derse tutumları incelenmiştir. Benzer iki gruba farklı tekniklerin uygulandığı araştırmada deney grubuna uygulanan Jigsaw tekniğinin öğrencilerde akademik başarıyı yükselttiği ve hatırd tutuma oranlarını artırdığı sonucuna ulaşılmıştır. Bir diğer sonuç da Jigsaw tekniği ile öğrenim gören öğrencilerin arkadaşlık ilişkileri, iletişim, paylaşımda bulunma isteklerinin daha olumlu olduğu görülmüştür.

Crone ve Portillo (2013), yaptığı araştırmada Jigsaw tekniğinin öğrencilerin ders başarılarına ve derse karşı tutumlarını incelemiştir. Üç grup üzerinde çalışılan araştırmada ilk gruba Jigsaw, ikinci gruba yarı Jigsaw ve üçüncü gruba da geleneksel yöntemler uygulanmıştır. Yapılan istatistik sonuçlarına göre Jigsaw gruplarında öğrenim gören öğrencilerin özgüven ve kendilerini yeterli bulma konularında diğer gruba göre daha başarılı olduğunu tespit edilmiştir.

Sligh (2005), Pasif öğrenme yöntemi ile Jigsaw tekniğinin biyolojiye giriş sınıflarına etkisini araştırdığı Bölüm Dışı Aktif Öğrenme ve Jigsaw Tekniği Uygulamasının Değerlendirilmesi adlı çalışmaya 52 öğrenci katılmıştır. Çalışma sonucunda Jigsaw tekniğinin uygulandığı deney grubu kontrol grubuna göre daha başarılı olmuştur.

Alghamdi (2017), yaptığı araştırmada Jigsaw tekniğini öğrenciler üzerindeki etkisini incelemiştir. Araştırmaya 50 öğrenci katılmıştır. Jigsaw tekniği deney grubuna geleneksel teknikler de kontrol grubuna uygulanmıştır. Araştırmanın sonunda deney grubundaki öğrencilerin başarılarını arttırdığı tespit edilmiştir. Fen Bilimlerine karşı tutumlarında ise bir değişikliğin olmadığı görülmüştür.

Walker & Crogan (1998), yaptığı çalışmada işbirlikli öğrenme çevresine sahip sınıflarla Ayrılıp Birleşme Tekniğinin uygulandığı sınıfların akademik performans,

benlik saygısı, okuldan hoşlanma, akranlardan hoşlanma ve ırkçı önyargı üzerindeki etkilerini araştırmıştır. 103 öğrencinin katıldığı araştırmada Ayrılıp birleşme tekniğinin uygulandığı grupta olumlu etkilerin olduğu tespit edilmiştir.

Colosi & Zales (1998), biyoloji laboratuvarı uygulamalarında Jigsaw tekniğinin etkisini araştırmıştır. Rastgele belirlenen gruplardan birine Jigsaw tekniği diğerine de geleneksel yöntemler uygulanmıştır. Çalışma sonucunda deney grubundaki öğrencilerin kendilerine güvenlerinin arttığı, birlikte iş yapma becerilerinin geliştiği ve akademik başarılarının daha yüksek olduğu belirlenmiştir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

3. ARAŞTIRMANIN YÖNTEMİ

Çalışmanın bu bölümünde araştırmanın deneysel modeline, araştırmanın çalışma grubuna, veri toplama araçlarına, araştırma sürecine ve verilerin çözülüp analiz edilmesine yer verilmiştir.

3.1. Araştırmanın Yöntemi ve Deseni

Araştırmada ön test ve son test deney ve kontrol gruplu yarı deneysel desen kullanılmıştır. Deneysel araştırma yaklaşımı, sebep-sonuç arasındaki ilişkileri anlamlandırmak amacı ile bir veya birden fazla bağımsız değişkende meydana gelen değişimlerin bağımlı değişkendeki etkisini incelemek üzere deneysel ortamlarda uygulanan bir tekniktir. Ürün, erişim ve öğrenme yöntemlerinin değerlendirildiği bu yöntemde araştırmacı çalışma yaptığı deneysel ortamı kontrol eder.

Araştırmada 7. Sınıf Sosyal Bilgiler dersinde İşbirliğine dayalı öğrenme tekniklerinden olan Jigsaw IV tekniğinin kullanımının mevcut öğretim programında yer alan öğretim ve etkinliklere göre akademik başarı ve derse karşı tutumuna etkisi incelenmiştir. Deney grubunda kullanılan Jigsaw IV tekniği araştırmanın bağımsız değişkenini oluştururken uygulanan Sosyal Bilgiler Akademik Başarı Testi ve Sosyal Bilgiler Tutum Ölçeği bağımlı değişkeni oluşturmaktadır. Kontrol grubunda ise okulun mevcut öğretim programına göre ders işlenmiştir. Kontrol ve deney gruplarında 7. Sınıf Sosyal Bilgiler öğretim programında yer alan “Üretim, Dağıtım ve Tüketim” öğrenme alanına ait konu ve kazanımlar işlenmiştir.

Tablo 5*Araştırmanın Deneysel Planı.*

Grup	Ön test	Deneysel İşlemler	Son test
Kontrol	ABT SBTÖ	Mevcut Öğretim Programı	ABT SBTÖ
Deney	ABT SBTÖ	Jigsaw IV Tekniği	ABT SBTÖ

ABT: Akademik Başarı Testi

SBTÖ: Sosyal Bilgiler Tutum Ölçeği

3.2. Çalışma Grubu

Çalışma grubunu 2020-2021 eğitim öğretim yılı Aydın ili Nazilli ilçesinde bulunan Asımın Nesli Anadolu İmam Hatip Lisesi 7. Sınıf öğrencilerinden iki grup oluşturmuştur. Okulun imam hatip olmasından dolayı sınıflarda karma eğitim yapılmamaktadır. Okulda 7. Sınıf şube bazında dört sınıf bulunmaktadır. Bu sınıflar iki kız iki erkek sınıflarından oluşmaktadır. Şubelerdeki sınıf mevcutları Tablo 6'da şöyle gösterilmiştir:

Tablo 6

2020-2021 Eğitim Öğretim Yılı Asımın Nesli Anadolu İmam Hatip Lisesi 7. Sınıf Şube Öğrenci Sayıları.

Sınıf	Kız Öğrenci Sayısı	Erkek Öğrenci Sayısı	Sınıf Toplamı
7/A	18		18
7/B	19		19
7/C		20	20
7/D		23	23
Toplam	37	43	80

Jigsaw IV tekniğinin Sosyal Bilgiler 7. sınıf Üretim, Dağıtım ve Tüketim öğrenme alanında öğrencilerin akademik başarı ve derse karşı tutumuna etkisini araştırmak amacıyla mevcut şubelerden rastgele iki tanesi seçilmiştir. Bu şubelerden 7/D sınıfı deney grubu 7/A sınıfı ise kontrol grubu olarak belirlenmiştir. 7/A şubesinden bir öğrencinin sürekli devamsız olmasından dolayı çalışma 17 kişi ile sürdürülmüştür. 7/D şubesinden ise bir öğrencinin hayatını kaybetmesi sebebiyle son test çalışması 22 kişi ile tamamlanmıştır.

Araştırmanın çalışma grubunu belirlemek için seçkisiz olmayan örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Seçkisiz olmayan örnekleme yönteminde mevcut örneklemin çeşitli sınırlılıklar nedeniyle en uygun olanı seçilir (Büyüköztürk, Çakmak, Akgün, Karadeniz, & Demirel, 2019, s. 91).

Grupların oluşturulma sürecinde Independent t-testi yapılmadan önce gruplara ait 2019/2020 Eğitim Öğretim yılı I. Dönem Ağırlıklı başarı puanlarının normal dağılıma sahip olup olmadığını anlamak için normallik testi uygulanmasına karar verilmiştir. Grup sayılarının 35’den fazla olduğu durumlarda Kolmogorov-Smirnov (K-S) testi uygulanırken az olduğu durumlarda ise Shapiro-Wilk testi kullanılabilir. Shapiro, Wilk ve Chen (1968)’ e göre Shapiro-Wilk testi normallik değerini gösteren en güçlü testtir. (Demir, Saatçioğlu, & İmrol, 2016, s. 134). Bu bakımdan grup sayımız 35’den az olduğu için Shapiro-Wilk testi kullanılmasına karar verilmiştir. İki grubun 2019/2020 Eğitim Öğretim yılı I. Dönem Ağırlıklı başarı puanlarına göre uygulanan teste ait veriler tablo 7’de gösterilmiştir:

Tablo 7

Gruplara Ait Verilerin Normal Dağıldığına İlişkin Shapiro-Wilk Normallik Testi Sonuçları.

Grup	Shapiro-Wilk		
	Statistik	df	Sig.(p)
Kontrol	.928	17	.199
Deney	.914	23	.051

Tablo 7 incelendiğinde grupların normallik düzeyleri kontrol grubunda. 199 deney grubunda ise .051 olduğu tespit edilmiştir. İki gruba ait ağırlıklı başarı puanlarından elde edilen değerler ($p>.05$) test sonucunun normal dağılım gösterdiğini ifade etmektedir.

Çalışma grubu olarak seçilen deney ve kontrol gruplarının normal dağılıma uygun olduğu tespit edildikten sonra parametrik bir test olan Independent t-testi yapılmasına karar verilmiştir. Gruplar arasında denklik farkının olup olmadığını belirlemek için iki grubun 2019/2020 Eğitim Öğretim yılı I. Dönem Ağırlıklı başarı puanlarına bakılmıştır. Pandemiden dolayı uzaktan eğitim sürecine geçilmesiyle birlikte Milli Eğitim Bakanlığı, öğrencilerin II. Dönem notlarını I. Dönem notlarıyla aynı kabul edilmiştir. Bu sebeple öğrencilerin sadece I. Dönem notları değerlendirilmiştir. Gruplar arasında denklik farkını bulabilmek için t-test kullanılmıştır. Kullanılan t-test istatistik sonuçları Tablo 8’deki gibi olmuştur:

Tablo 8

Kontrol ve Deney Gruplarının I. Dönem Ağırlıklı Başarı Puanlarına İlişkin t-test Sonuçları.

Grup	N	X	S	t	sd	P
Kontrol	17	95.80	2.69			
				.470	38	.481
Deney	23	95.33	3.33			

Tablo 8’e göre deney grubunun dönem ortalaması 95.80, kontrol grubunun ise 95.33 olduğu görülmektedir. Yapılan istatistik sonucunda deney ve kontrol gruplarının dönem ortalamaları arasında ($t=.470$, $p>.05$) anlamlı bir fark olmadığı ve grupların birbirine denk olduğu görülmüştür.

Deney ve kontrol gruplarının 2019/2020 Eğitim Öğretim yılı I. Dönem Sosyal Bilgiler not ortalamalarına göre istatistiksel açıdan anlamlı bir farkın olup olmadığına da bakılmıştır.

Tablo 9

Kontrol ve Deney Gruplarının I. Dönem Sosyal Bilgiler Başarı Puanlarına İlişkin t-test Sonuçları.

Grup	N	X	S	t	sd	P
Kontrol	17	91.54	4.61	-.795	38	.821
Deney	23	92.71	4.53			

Tablo 9'a göre kontrol ve deney gruplarında yer alan öğrencilerin Sosyal Bilgiler başarı puanlarına ilişkin t-test sonuçlarına göre ($t=-.795$, $p>.05$) anlamlı bir farklılığın olmadığı görülmüştür. Bu durum her iki grubun da Sosyal Bilgiler başarı durumlarına göre denk olduklarını göstermektedir.

3.3. Veri Toplama Araçları

Araştırmada 7. Sınıf Sosyal Bilgiler Dersinde Jigsaw IV Tekniğinin Kullanımının Öğrencilerin Akademik Başarısına ve Derse Karşı Tutumuna Etkisini belirlemek için Deney ve Kontrol gruplarına Akademik Başarı Testi ve Sosyal Bilgiler Tutum Ölçeği kullanılmıştır.

3.3.1. Akademik Başarı Testi

Çalışma gruplarının akademik başarılarına yönelik veri toplamak için 7. Sınıf Sosyal Bilgiler dersi Üretim, Dağıtım ve Tüketim öğrenme alanıyla ilgili araştırmacı tarafından hazırlanan akademik başarı testi kullanılmıştır. Başarı testini hazırlamak için Sosyal Bilgiler öğretim programında (MEB, 2020) yer alan Üretim, Dağıtım ve Tüketim öğrenme alanı incelenerek tüm kazanımlar incelenmiş ve belirtke tablosu (Ek-1) oluşturulmuştur. Her kazanımdan en az iki soru oluşturularak toplamda 50 sorudan oluşan çoktan seçmeli taslak başarı testi geliştirilmiştir. Akademik başarı testi SBS, PYBS, 7. Sınıf Sosyal Bilgiler ders kitabı ve çeşitli yayınevlerinin soruları incelenerek hazırlanmıştır. Hazırlanan taslak soruların kapsam geçerliliğini kontrol etmek, öğrenciye uygunluk, dil yönünden incelenmesi ve soru yazım kurallarına uygunluğunu denetlemek için 2 akademisyen, 3 Sosyal Bilgiler Öğretmeni ve 1 Türkçe öğretmenin görüşüne

başvurulmuştur. Yapılan geri dönüşlere göre taslak olarak hazırlanan başarı testindeki soruların dil ve yazım kuralları bakımından uygun olduğu, ilgili öğrenme alanının tüm kazanımlarını kapsadığı ve 7. Sınıf öğrencilerine uygulanabileceği ön görülmüştür. Taslak olarak 50 sorudan oluşan akademik başarı testi 8. sınıfta öğrenim gören 160 öğrenciye uygulanmıştır. Taslak başarı testinin Kuder Richardson-20 (KR-20) değeri .93 olarak hesaplanmıştır. Uygulanan taslak soruların madde güçlük ve ayırt edicilik indeksleri hesaplanmıştır. Soruların madde güçlük ve ayırt edicilik indeksleri tablo 10'da gösterilmiştir:

Tablo 10

Taslak Olarak Hazırlanan Akademik Başarı Testine İlişkin Madde Güçlük ve Ayırt Edicilik İndeksleri.

Madde	pj	rjx	Madde	pj	rjx
1	.88	.32	26	.76	.59
2	.69	.36	27	.68	.59
3	.56	.70	28	.79	.55
4	.70	.36	29	.69	.50
5	.89	.27	30	.39	.14
6	.83	.45	31	.58	.77
7	.56	.73	32	.50	.61
8	.59	.75	33	.53	.50
9	.76	.57	34	.51	.68
10	.52	.14	35	.63	.66
11	.70	.57	36	.54	.77
12	.70	.70	37	.80	.48
13	.40	.39	38	.85	.41
14	.44	.11	39	.39	.18
15	.66	.59	40	.88	.43
16	.71	.50	41	.87	.45
17	.70	.64	42	.81	.52
18	.77	.59	43	.31	.16
19	.78	.57	44	.53	.89
20	.63	.41	45	.74	.55
21	.69	.57	46	.79	.64
22	.52	.41	47	.84	.45
23	.68	.64	48	.81	.55
24	.78	.52	49	.72	.75
25	.78	.45	50	.84	.50

pj: Madde Güçlük İndeksi **rjx:** Madde Ayırt Edicilik İndeksi

Madde ayırt edicilik indeksi bir maddenin en çok cevaplayanları ile en az cevaplayanlarını birbirinden ayırt etme kısaca cevaplanan maddeyle ilgili bilen ile bilmeyeni birbirinden ayırt etme ölçüsüdür. Maddenin geçerliliğini tespit etmek için ayırt edicilik indeksi kullanılır. Ayırt edicilik indeksi “ ± 1 ” aralığında değer alır. İndeks “0” a yaklaşırsa maddenin alt ve üst grupları birbirinden ayırt etme gücü düşük, “1” e yaklaştığı durumlarda ise ilgili maddenin ayırt edicilik gücü yüksek olduğu söylenebilir.

Ayırt edicilik indeksinin pozitif (+) olması ilgili maddeyi doğru cevaplama oranının üst grupta yüksek olduğu, negatif (-) olması ise maddeyi doğru cevaplama oranının alt grupta yüksek olduğu anlamına gelir. Maddenin negatif olması durumunda madde testten hemen çıkarılmaz. Maddenin negatife dönmesinin nedenleri araştırılır. Bu nedenler cevap anahtarının yanlış olması ya da maddenin tam olarak anlaşılmaması gibi durumlar olabilir. Madde analiz edildikten sonra indeks pozitifte dönebilir (Hasançebi, Terzi, & Küçük, 2020, s. 226).

Madde güçlük indeksi, maddenin zor ya da kolay olduğunu gösteren değerdir. Güçlük indeksinin .50 olması beklenen bir orandır fakat tüm maddelerin .50 olması tercih edilmeyen bir durumdur. Bir ölçme aracında hem zor hem orta güçlükte hem de kolay maddelerin olabilir. Ölçme aracında yer alan tüm maddelerin ortalama güçlük indeksinin .50 olması daha uygundur. Ölçme aracındaki maddelerin çok zor ya da kolay olması ölçme aracının güvenilirliğini düşürürken orta güçlükte olması güvenilirliği artırmaktadır (Hasançebi, Terzi, & Küçük, 2020). Taslak olarak hazırlana başarı testinin ortalama güçlük değeri .33 olarak bulunmuştur. Maddelerin güçlük ve ayırt edicilik indekslerinin değerlendirme ölçütleri Tablo 11 ve Tablo 12’de gösterilmiştir.

Tablo 11*Madde Güçlük İndeksi Değerlendirme Ölçütleri.*

Madde Güçlük İndeksi (p)	Maddenin Değerlendirilmesi
0.80 ve daha büyük	Çok kolay bir madde
0.65 – 0.79 arası	Oldukça kolay bir madde
0.35 – 0.64 arası	Orta düzeyde bir madde
0.20 – 0.34 arası	Oldukça zor bir madde
0.19 ve daha küçük	Çok zor bir madde
Kaynak: (Atılgan, Kan, & Doğan, 2013, s. 297)	

Tablo 12*Madde Ayırt Edicilik İndeksi Değerlendirme Ölçütleri*

Madde Güçlük İndeksi (p)	Maddenin Değerlendirilmesi
0.40 ve daha büyük	Çok iyi bir madde (Ayırt etme gücü yüksek)
0.30 – 0.39 arası	Oldukça iyi bir madde (Geliştirilebilir)
0.20 – 0.29 arası	Maddenin düzeltilmesi gerek (Ayırt etme gücü orta derece)
0.19 ve daha küçük	Çok zayıf bir madde (Ayırt etme gücü düşük, düzeltmelerle geliştirilemiyorsa testten çıkarılmalıdır.)
Kaynak: (Tekin, 1993, s. 249)	

Tablo 11 ve 12’de gösterilen madde güçlük ve madde ayırt edicilik indeksleri göz önünde bulundurularak başarı testinin maddeleri gözden geçirilmiştir. Buna göre taslak olarak hazırlanan başarı testinden madde güçlük indeksi .80 ve yukarısı olan maddelerden 1, 5, 6, 37, 38, 40, 41, 42, 47, 48 ve 50. maddeler çıkarılmıştır. Madde ayırt edicilik indeksi .20 altında bulunan 10, 14, 30, 39, ve 43. Maddeler başarı testinden çıkarılmıştır. Kazanımların dengeli dağıtılması için kapsam geçerliliği göz önünde bulundurularak 50. madde başarı testine dâhil edilmiş ve madde ayırt edicilik ve güçlük indeksleri de yine göz önüne alınarak 2, 4, 13, 18, 19 20, 22, 24, 25 ve 28. maddeler testten çıkarılmıştır. Böylece 25 maddeden oluşan başarı testi uygulamaya hazır hale getirilmiştir (Ek-2).

Hazırlanan başarı testinin öğrenme alanına ait tüm kazanımları ölçebilen maddelerden oluştuğu ve kapsam geçerliğinin uygun olduğu görülmüştür.

Hazırlanan 25 soruluk başarı testi Kuder Richardson-20 (KR-20) değeri olarak .91 bulunmuştur. Böylece test maddelerinin birbiriyle tutarlı olduğu ve güvenilirliğin yüksek olduğu görülmüştür. Başarı testinde yer alacak soruların madde güçlük ve ayırt edicilik indeksleri tablo 13 'de gösterilmiştir:

Tablo 13

Akademik Başarı Testinde yer alacak sorulara ilişkin Madde Güçlük ve Ayırt Edicilik İndeksleri.

Madde	pj	rjx	Madde	pj	rjx
3	.56	.70	29	.69	.50
7	.56	.73	31	.58	.77
8	.59	.75	32	.50	.61
9	.76	.57	33	.53	.50
11	.70	.57	34	.51	.68
12	.70	.70	35	.63	.66
15	.66	.59	36	.54	.77
16	.71	.50	44	.53	.89
17	.70	.64	45	.74	.55
21	.69	.57	46	.79	.64
23	.68	.64	49	.72	.75
26	.76	.59	50	.84	.50
27	.68	.59			

pj: Madde Güçlük İndeksi **rjx:** Madde Ayırt Edicilik İndeksi

Tablo 13'e göre oluşturulan maddelerin güvenilirlik değerleri .50 ile .84 arasında değişmektedir. Ortalama güçlük değeri .65 olarak hesaplanmıştır. Madde ayırt edicilik indeksleri ise .50 ile .89 arasında değişmektedir. Buna göre başarı testini oluşturan maddelerin ayırt edicilik indekslerinin yüksek olduğu görülmüştür.

3.3.2. Sosyal Bilgiler Tutum Ölçeği

Tutum, kişinin herhangi bir eşya, olay ya da insan gruplarına karşı gösterdiği davranış biçimidir. Tutum, olumlu ve olumsuz olabileceği gibi tarafsız da olabilir. Eğitim ortamlarında olumlu tutum öğrenmeyi kolaylaştırırken olumsuz tutum öğrenmeyi zorlaştırmaktadır (Gömleksiz & Kan, 2013).

7. sınıf öğrencilerinin Sosyal Bilgiler dersine olan tutumlarını ölçmek amacıyla (Gömleksiz & Kan, 2013) tarafından geliştirilen Sosyal Bilgiler Dersi Tutum Ölçeği kullanılmıştır (Ek-3). Tutum ölçeği 29 madde ve beş alt boyuttan oluşmaktadır. Bu alt boyutlar sevmek, ilgi, istek, fayda ve güven olarak belirlenmiştir. Ölçeğe ait maddeler beşli likert tipine uygun olarak oluşturulmuştur. Öğrencilerin duyuşsal özelliklerini belirlemesi, kolay hazırlanır olması, yüksek güvenilirlik ve geçerlilik sağlaması gibi özellikleriyle likert yöntemi tercih edilen bir yöntemdir (Gömleksiz & Kan, 2013).

Ölçekteki her madde beşli likert tipine uygun şekilde geliştirilmiştir. Ölçekteki maddeler “tamamen katılıyorum=5”, “katılıyorum=4”, “kısmen katılıyorum=3”, “katılmıyorum=2”, “hiç katılmıyorum=1” şeklinde oluşturulmuştur. Ölçekte 15 madde için “olumsuz” 14 tane “olumlu” ifadeler yer verilmiştir.

Ölçeğin Cronbach Alpha değeri .61, Guttman Split Half katsayısı .71, eşit uzunluklu olmayan Sperarman Brow değeri ise .71 olarak hesaplanmıştır. Ölçekteki toplam varyans %55.95 olarak açıklanmıştır.

Sonuç olarak hazırlanan bu ölçek hem ilkökul hem de ortaokul kademelerinde sosyal Bilgiler dersine ait tutumların ölçümünde kullanılabilecek yeterliliğe sahiptir (Gömleksiz & Kan, 2013).

3.4. Uygulama Süreci

Araştırmanın bu bölümünde 7. Sosyal Bilgiler dersinde Üretim, Dağıtım ve Tüketim öğrenme alanına ait kazanımların öğrencilere kazandırılmasında Jigsaw IV tekniği kullanımının ve okulun öğretim programına göre yapılan çalışmaların akademik başarı ve dersin kalıcılığına olan etkisi incelenmiştir. Deney ve kontrol gruplarına uygulanan tüm çalışmalar araştırmacı tarafından yapılmıştır.

Çalışma, öğrenme alanının tüm kazanımlarını içerecek şekilde Sosyal Bilgiler dersi öğretim programı öğrenme alanları ve süreleri dikkate alınarak (MEB, 2020) haftada 3

ders saati olmak üzere 5 hafta, toplamda 15 ders saati olarak planlanmıştır. Üretim, Dağıtım ve Tüketim öğrenme alanına ait konu ve kazanımlar tablo 14’de gösterilmiştir:

Tablo 14

Kontrol ve Deney Gruplarına Uygulan Konu ve Kazanımlar.

Öğrenme Alanı	Konu	Kazanım
Üretim, Dağıtım ve Tüketim	Toprak Ana	SB.7.5.1. Üretimde ve yönetimde toprağın önemini geçmişten ve günümüzden örneklerle açıklar.
	Geçmişten Günümüze Üretim Araçları	SB.7.5.2. Üretim teknolojisindeki gelişmelerin sosyal ve ekonomik hayata etkilerini değerlendirir.
	Sosyal Hayatta Vakıfların Yeri	SB.7.5.3. Kurumların ve sivil toplum kuruluşlarının çalışmalarına ve sosyal yaşamdaki rollerine örnekler verir.
	Meslek Edindiren Kurumlar	SB.7.5.4. Tarih boyunca Türklerde meslek edindirme ve meslek etiği kazandırmada rol oynayan kurumları tanır.
	Yeni Meslekler	SB.7.5.5. Dünyadaki gelişmelere bağlı olarak ortaya çıkan yeni meslekleri dikkate alarak mesleki tercihlerine yönelik planlama yapar.
	Dijital Dünya	SB.7.5.6. Dijital teknolojilerin üretim, dağıtım ve tüketim alanında meydana getirdiği değişimleri analiz eder.

Kaynak: (MEB, 2020)

Planlanan süre içerisinde Üretim, Dağıtım ve Tüketim öğrenme alanı kazanımları deney grubuna Jigsaw IV tekniğine, kontrol grubuna ise mevcut öğretim programında yer alan öğretim ve etkinliklere göre işlenmiştir. Öğrencilerin hazırbulunuşluk düzeylerini ölçmek amacıyla deney ve kontrol gruplarına Akademik Başarı Testi, derse olan tutumlarını ölçmek için de Sosyal Bilgiler Tutum Ölçeği ön test olarak uygulanmıştır. Planlanan çalışmalar bittikten sonra deney ve kontrol gruplarına Akademik Başarı Testi

ve Sosyal Bilgiler Tutum ölçeği son test olarak uygulanmıştır. Grupların Akademik Başarı Testi ile Sosyal Bilgiler Tutum Ölçeğinden elde edilen veriler SPSS 22.0 paket programından yararlanarak değerlendirilmiştir.

Akademik Başarı Testinde, öğrencilerin doğru cevap verdiği maddeler “1” yanlış ya da boş bıraktığı maddeler “0” olarak puanlanmıştır. Sosyal Bilgiler Tutum Ölçeğinde yer alan maddelerin puanlama biçimi de olumlu maddeler için “5, 4, 3, 2, 1” olumsuz maddeler için de “1, 2, 3, 4, 5” şeklinde yapılmıştır.

3.4.1. Deney Grubuna Jigsaw IV Tekniğini Uygulama Süreci

Çalışma, Jigsaw IV tekniğinin aşamalarına uygun olarak tablo 15’deki gibi planlanmıştır:

Tablo 15

Deney Grubuna Yapılan Çalışmaların Planı.

Hafta	Uygulanan Çalışmalar	Süre
Çalışmaya Başlamadan Önceki Hafta	Akademik Başarı Testi ve Sosyal Bilgiler Tutum Ölçeğinin ön test olarak uygulanması	
Hafta	Öğrencilerin Asıl Gruplara Bölünmesi Gruplara Jigsaw IV Tekniği Hakkında Bilgi Verilmesi Üretim, Tüketim ve Dağıtım Öğrenme Alanı İle İlgili Video İzletilmesi	3 Ders Saati
Hafta	Uzman Grupların Çalışacağı Konuların Dağıtılması Uzman Grupların Oluşturulması Uzman Grupların Konulara Çalışması Uzman Gruplara “Ders Notu” ve “Kazanım Etkinliği Çalışma Kağıdı” Dağıtılması	3 Ders Saati
Hafta	Uzman Gruplara Mini Kazanım Testlerinin Dağıtılması Öğrencilerin Asıl Gruplarına Geri Dönmesi Konu Uzmanlarının Öğrendiklerini Diğer Arkadaşlarına Anlatması	3 Ders Saati
Hafta	Konu Uzmanlarının Öğrendiklerini Diğer Arkadaşlarına Anlatmaya Devam Etmesi Konuların Tekrar Edilmesi Tüm Öğrencilere “Öğrenme Alanı Ünite Kazanım Testinin” Uygulanması	3 Ders Saati
Hafta	Eksik Kalan Yerlerin Tekrar Edilmesi Akademik Başarı Testi ve Sosyal Bilgiler Tutum Ölçeğinin Son Test Olarak Uygulanması	Ders Saati

Çalışmaya başlamadan önceki hafta deney grubunun Üretim, Tüketim ve Dağıtım Öğrenme Alanını ile ilgi hazırbulunuşluk düzeylerini ölçmek için Akademik Başarı Testi ve derse karşı tutumlarını ölçmek için de Sosyal bilgiler Tutum ölçeği ön test olarak uygulanmıştır. Öğrencilerin ön teste verdiği cevaplar puanlandırılmıştır.

1. Hafta Yapılan Çalışmalar

Asıl grupları oluşturmak amacıyla öncelikle sınıf listesi oluşturulmuştur. Daha sonra listede yer alan öğrencilerin 2019/2020 Eğitim Öğretim yılı I. Dönem Sosyal Bilgiler başarı ortalamaları büyükten küçüğe doğru sıralanmıştır. Jigsaw tekniğinde bulunması gereken grup üye sayısı göz önünde bulundurularak (2-7 Kişi) 23 kişilik sınıf 5'e bölünerek asıl grupları meydana getirecek 4 grup oluşturulmasına karar verilmiştir. Grupların heterojen olması için de üyelerin Sosyal Bilgiler Akademik başarıları göz önünde bulundurularak her düzeyden 5 öğrenci gruplara atanmıştır. Bunun için de öğrenci grupları, sıralanmış listede ilk kişiden başlanarak "1,2,3,4,4,3,2,1" örüntüsüne uygun olarak oluşturulmuştur. Öğrenciler gruplara atanırken sıralamanın başında olan öğrenciden başlanarak isimlerinin karşısına "1.grup", "2.grup" şeklinde 4. gruba kadar yazılmıştır. Sıralı listede 1. 8. 9. 16. ve 17. sırada yer alan öğrenciler "1. Asıl Grubu" oluştururken; 2. 7. 10. 15. ve 18. sıradakiler "2. Asıl Grubu", 3. 6. 11. 14. ve 19. sıradakiler "3. Asıl Grubu", 4. 5. 12. 13. ve 20. sıradakiler "4. Asıl grubu" oluşturmuşlardır (Ek-4). Kalan 3 öğrenci ise başarı durumları, tutum gibi değişkenlere dikkat ederek diğer gruplara dağıtılmışlardır. Böylece 5 üyeden oluşan 1 Asıl grup ve 6 üyeden oluşan 3 Asıl grup oluşturulmuştur. Öğrenci puanlarına göre oluşturulan asıl gruplar şekil 2 'de gösterilmiştir:

Şekil 2

Asıl Grupların Oluşturulması

ASIL GRUPLAR

AG-1 Ö1-Ö8-Ö9 Ö16-Ö17-Ö23	AG-2 Ö2-Ö7-Ö10 Ö15-Ö18-Ö21	AG-3 Ö3-Ö6-Ö11 Ö14-Ö19-Ö22	AG-4 Ö4-Ö5-Ö12 Ö13-Ö20
--	---	---	-------------------------------------

AG: Asıl Grup **Ö:** Öğrenci

Asıl gruplar oluşturulduktan sonra tüm öğrencilere İşbirliğine dayalı öğrenme tekniklerinden olan Jigsaw IV ile ilgili bilgilendirme sunumu yapılmıştır. Sunum sırasında ve sonrasında tekniğin uygulanması ile ilgili öğrencilerden gelen sorular araştırmacı tarafından cevaplanmıştır.

Öğrencilerin derse dikkatlerini çekmek ve öğrencileri güdülemek amacıyla Üretim, Tüketim ve Dağıtım öğrenme alanıyla ilgili video izlettirilmiştir. Video sunumundan sonra öğrencilerin soruları araştırmacı tarafından cevaplandırılmıştır.

2. Hafta Yapılan Çalışmalar

Öğrenciler asıl gruplarındayken öğrencilerin uzmanlaşacakları konuların dağıtımı yapılmıştır. Aynı konuları alacak uzman grupların konu dağılımı tablo 16'da gösterildiği gibi yapılmıştır:

Tablo 16

Uzman Grupların Konu Dağılımları.

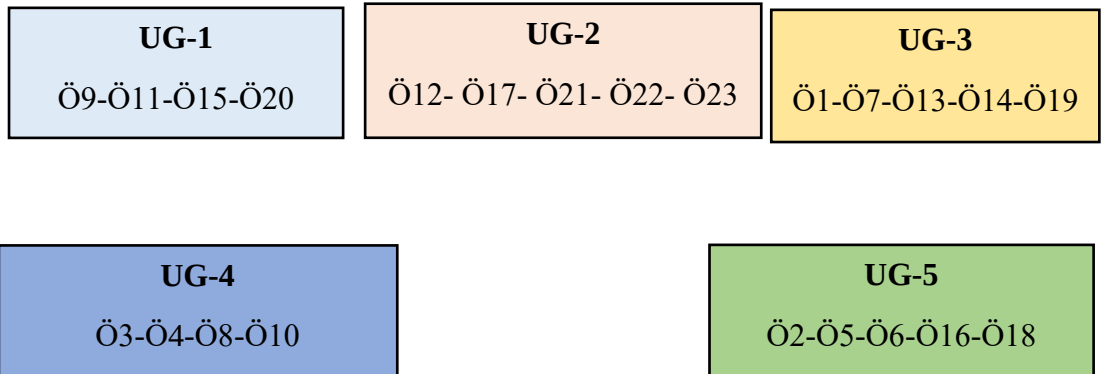
Gruplar	Konular
Uzman Grup-1 (UG-1)	Toprak Ana
Uzman Grup-2 (UG-2)	Geçmişten Günümüze Üretim Araçları
Uzman Grup-3 (UG-3)	Sosyal Hayatta Vakıfların Yeri
Uzman Grup-4 (UG-4)	Meslek Edindiren Kurumlar
Uzman Grup-5 (UG-5)	Yeni Meslekler ve Dijital Dünya

▪ Asıl gruplarda bulunan öğrenciler öğrenme alanıyla ilgili konuları çalışacakları uzman gruplara ayrılmıştır. Öğrencilerin daha verimli çalışmalarını sağlamak amacıyla öğrenciler çalışmak istedikleri, ilgi duydukları, kendilerini daha iyi ifade edebilecekleri konuları kendileri seçmiş ve aynı konuları alan 4-5 kişilik 5 uzman grup oluşturulmuştur. Uzman gruplar Şekil 3’de gösterilmiştir:

Şekil 3

Uzman Grupların oluşturulması

UZMAN GRUPLAR

UG: Uzman Grup Ö: Öğrenci

Uzman gruplarından olan UG-1 ve UG-4 sınıf mevcudundan dolayı 4 kişi olarak oluşturulmuştur. Böylece asıl gruplarda konunun uzmanı olacak en az bir kişinin bulunabilmesi sağlanmıştır. Uzman gruplar kendilerine dağıtılan konularla ilgili grup arkadaşlarıyla çalışmalar yapmışlardır. Konu her yönüyle ele alınmış, derin tartışmalar yapılmıştır. Öğrencilere konunun daha iyi özümsemesi için araştırmacı tarafından konuyu özetleyen “Ders Notları” (Ek-5) ve “Kazanım Etkinliği Çalışma Kağıdı” (Ek-6) dağıtılmıştır. Ders notları ve Kazanım Etkinliği Çalışma Kağıtları, EBA ve diğer kaynaklardan faydalanarak hazırlanmıştır. Araştırmacı tarafından öğrencilerin grup çalışmalarına rehberlik edilmiştir.

3. Hafta Yapılan Çalışmalar

Öğrenciler asıl gruplarına dönmeden önce konuyu ne kadar öğrendiğini ölçmek amacıyla uzman gruplara konuların kazanımlarıyla ilgili “Mini Kazanım Testleri” (Ek-7) dağıtılmıştır. Mini Kazanım Testleri, farklı yayınevlerinin kaynaklarından faydalanarak oluşturulmuştur. Öğrencilerin verdiği cevaplar araştırmacı tarafından kontrol edilmiş ve eksik olan öğrenmeler yine araştırmacı tarafından öğrencilere aktarılmıştır.

Uzman gruplarında yer alan öğrenciler çalıştıkları konunun uzmanı olarak asıl gruplarına geri dönmüşlerdir.

Asıl gruplarına dönen öğrencilere uzmanı oldukları konuları diğer grup arkadaşlarına konu sıralamasına uygun olarak anlatmışlardır. Böylece tüm öğrenciler Üretim, Dağıtım ve Tüketim öğrenme alanıyla ilgili konu ve kazanımlar hakkında bilgi sahibi olmuşlardır.

4. Hafta Yapılan Çalışmalar

Bu haftanın ilk ders saatinde öğrenciler uzmanı oldukları konuları diğer grup arkadaşlarına anlatmaya devam etmişlerdir. Konular her yönüyle incelenmiştir.

Çalışmanın sonunda öğrenme alanıyla ilgili bireysel olarak değerlendirilecekleri, alınan puanlarla grup puanı oluşturulacağı ve en başarılı grubun ödüllendirileceği

öğrencilere hatırlatılmıştır. Bu hatırlatmadan sonra öğrenciler asıl gruplarındayken öğrendikleri konuları tekrar etmişlerdir.

Öğrencilerin öğrenme alanına ait konu ve kazanımları ne kadar öğrendiklerini test etmek ve grup ödülü için tüm öğrencilere “Öğrenme Alanı Kazanım Testi” (Ek-8) uygulanmıştır. Öğrenme Alanı Kazanım Testi, Milli Eğitim Bakanlığı tarafından hazırlanan beceri temelli sorulardan oluşturulmuştur. Test sonuçları araştırmacı tarafından kontrol edilmiş ve eksik öğrenmeler tamamlanmıştır. Uygulan test sonuçları araştırmacı tarafından değerlendirilmiş ve grup puanları oluşturulmuştur. En yüksek puanı alan grup Başarı Belgesi (Ek-9) ile ödüllendirilmiştir.

5. Hafta Yapılan Çalışmalar

Tüm çalışmalar araştırmacı tarafından gözden geçirilmiş ve eksik kalan, tam anlaşılmayan konular tekrar edilerek çalışma tamamlanmıştır.

Yapılan tüm çalışmalar neticesinde Üretim, Dağıtım ve Tüketim öğrenme alanına ait konu ve kazanımların öğrenciler tarafından ne kadar öğrenildiğini öğrenmek amacıyla Akademik Başarı Testi ve öğrencilerin derse karşı tutumlarını ölçmek için de Sosyal Bilgiler Tutum Ölçeği son test olarak uygulanmıştır.

3.4.2. Kontrol Grubuna Mevcut Öğretim Programını Uygulama Süreci

Kontrol grubunun Üretim, Dağıtım ve Tüketim öğrenme alanına ait hazırbulunuşluk düzeylerini ölçmek için Akademik başarı testi ve derse karşı tutumlarını ölçmek için de Sosyal Bilgiler Tutum Ölçeği ön test olarak uygulanmıştır. Üretim, Dağıtım ve Tüketim öğrenme alanına ait konu ve kazanımlar haftada 3 saat olmak üzere 5 hafta boyunca mevcut öğretim programında yer alan yöntemlerle araştırmacı tarafından işlenmiştir.

Konular kontrol grubuna aktarılırken ana kaynak olarak MEB Sosyal Bilgiler 7. Sınıf Ders Kitabı kullanılmıştır. Konular öncelikle öğrenciler tarafından okunmuştur. Öğrenciler okumayı tamamladıktan sonra araştırmacı düz anlatım yoluyla konuyu öğrencilere aktarmıştır. Konunun daha iyi anlaşılması için soru-cevap yöntemiyle öğrenciler yönlendirilmiştir. Konunun önemli kısımları araştırmacı tarafından sınıf

tahtasına yazılarak öğrencilerin bu notları ders defterlerine yazmalarını istemiştir. Ders kitabında yer alan etkinlikler araştırmacı rehberliğinde öğrenciler tarafından yapılmıştır. Ders bitimlerinde öğrenciler bir sonraki konu için ödevlendirilmiş ve derse hazırlıklı gelmeleri istenmiştir.

Öğrenme alanına ait tüm konular bittikten sonra kontrol grubundaki öğrencilerin konuları ne kadar öğrendiğini ölçmek amacıyla Akademik Başarı Testi ve derse karşı tutumlarını ölçmek için de Sosyal Bilgiler Tutum Ölçeği son test olarak uygulanmıştır. Test sonuçları SPSS 22.0 paket programından yararlanılarak analiz edilmiştir.

3.5. Verilerin Analizi

Araştırmada elde edilen veriler Sosyal Bilimler alanında tercih edilen SPSS 22.0 paket programı kullanılarak analiz edilmiştir. Verilerle ilgili istatistik çalışmalarında .05 değeri anlamlılık düzeyi olarak kullanılmıştır.

SPSS 22.0 paket programının sağlıklı sonuç vermesi için öncelikle test sonuçlarının normal dağılım değerlerine bakılmıştır. Normallik testi için, Sınıf sayısı 35’den az olduğu için, Shapiro-Wilk testi kullanılmıştır.

Testlerin normal dağılımını gördükten sonra deney ve kontrol gruplarının ön test ve son test puanları arasındaki farkı görebilmek için grup içi karşılaştırmalarda bağımlı gruplar için t-test uygulanırken, gruplar arası karşılaştırmalarda bağımsız gruplar için t-test uygulanmıştır.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

IV. BULGULAR

Çalışmanın bu bölümünde araştırmamıza konu olan 7. Sınıf Sosyal Bilgiler dersinde Üretim, Dağıtım ve Tüketim öğrenme alanına ait kazanımların işlenmesinde Jigsaw IV tekniğinin kullanımının öğrencilerin akademik başarı ve derse karşı tutumlarına yönelik deney ve kontrol gruplarından elde edilen bulgular, istatistiksel sonuçlar, veriler, verilerin analizi ve yorumlanmasına yer verilmiştir. Elde edilen bulgular araştırmanın alt amaçları ve denencelerine göre sıralanmıştır.

4.1. Akademik Başarı Testine İlişkin Denenceler

Çalışmada uygulanan 7. Sınıf Sosyal Bilgiler dersi Üretim, Dağıtım ve Tüketim öğrenme alanı ile ilgili ön test-son test olarak uygulanan akademik başarı testi puanlarının normalliğine ilişkin istatistik çalışmaları yapılmıştır.

Grup sayılarının 35'den az olması nedeniyle deney ve kontrol gruplarına ait akademik başarı puanlarının normal dağılıp dağılmadığı Shapiro-Wilk testi ile sınanmıştır. Yapılan test sonucu aşağıdaki tablo 17'de gösterilmiştir.

Tablo 17

Deney ve Kontrol Grubunun ABT Puanlarına İlişkin Shapiro-Wilk Normallik Testi Sonuçları.

Grup	Shapiro-Wilk					
	N	$\bar{x}$	Med	SS	İstatistik	Sig.(p)
Deney Grubu Ön Test	23	15.29	14	5.44	.965	.734
Deney Grubu Son Test	22	22.76	24	2.10	.860	.015
Kontrol Grubu Ön Test	17	17.47	18	3.71	.951	.480
Kontrol Grubu Son Test	17	18.41	19	4.09	.931	.224

Deney ve kontrol grubunun akademik başarı test puanlarına ilişkin Shapiro-Wilk normallik test sonuçları elde edilmiştir. Yapılan test sonuçlarına göre deney grubu ön test, kontrol grubu ön test ve kontrol grubu son test sonuçlarının normal dağılıma sahip olduğu görülmüştür. Deney grubu son test sonucu .015 ($p < .05$) olması sonucuna ilişkin testin normal dağılmadığına dair bir bulgu ortaya çıkmıştır. Test sonucunun normal dağılıma sahip olup olmadığını tespit etmek için alternatif yollara başvurulmuştur. Elde edilen sonuçların aritmetik ortalaması, medyan, mod, çarpıklık ve basıklık gibi değerler betimsel yöntem olarak incelenmektedir. Bu durumda çarpıklık ve basıklık indekslerinin ± 2 aralığında 0'a yakın olması testin normal dağıldığı şeklinde değerlendirilebilir (Erdemir, Saatçioğlu, & İmrol, 2016). Deney grubu son test sonuçlarının çarpıklık değeri -1.057 basıklık değeri de .337 olarak hesaplandığı için testin normal dağılıma sahip olduğu kabul edilmiştir. Test sonuçlarının normal dağılıma sahip olduğunu kabul edilmesiyle birlikte elde edilen verilerle parametrik testlerin yapılmasına karar verilmiştir

4.1.1. Deney ve Kontrol Grubunun Akademik Başarı Ön Test Puanlarına Yönelik Bulgular

7. sınıf Sosyal Bilgiler Üretim, Dağıtım ve Tüketim öğrenme alanına ait kazanımlara ilişkin oluşturulan akademik başarı testi deney ve kontrol gruplarına ön test olarak uygulanmıştır. Denecemizle ilgili hipotezimiz ise şöyledir:

Araştırma Sorusu 1: Deney ve kontrol gruplarının Akademik Başarı Testi ön test puanları arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?

Hipotez0: Deney ve kontrol grubunun Akademik Başarı Testi ön test puanları arasında anlamlı bir farklılık yoktur.

Hipotez1: Deney ve kontrol grubunun Akademik Başarı Testi ön test puanları arasında anlamlı bir farklılık vardır.

Deney ve kontrol gruplarına uygulanan ön test puanlarının tanımlayıcı istatistikleri ve ortalamaları arasında anlamlı bir farkın olup olmadığını belirlemek için Independent Sample t-test uygulanmıştır. Uygulanan testle ilgili elde edilen sonuçlar tablo 18'de gösterilmiştir.

Tablo 18

Deney ve Kontrol Gruplarına Uygulanan ABT Ön Test Puanlarına İlişkin t-Testi Sonuçları.

Grup	N	$\bar{x}$	S	t	sd	P
Deney	23	15.43	5.08	1.396	38	.171
Kontrol	17	17.47	3.71			

Tablo 18’de deney ve kontrol gruplarının 7. sınıf Sosyal Bilgiler Üretim, Dağıtım ve Tüketim öğrenme alanına ait akademik başarı testi istatistik verileri gösterilmiştir. Bu verilere göre kontrol grubunun toplam sıralar ortalamasının ($\bar{x}=15.43$), deney grubunun toplam sıralar ortalamasının ($\bar{x}=17.47$) birbirine yakın olduğu görülmektedir. Ayrıca deney ve kontrol grupları akademik başarı ön test puanları arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir fark bulunmamıştır ($t=1.396$, $p=.171$). Akademik başarı ön test sonuçları her iki grubun da istatistiksel olarak birbirine denk olduğunu göstermektedir ($p>.05$).

4.1.2. Deney ve Kontrol Grubunun Akademik Başarı Son Test Puanlarına Yönelik Bulgular

Çalışma süresince deney grubuna Jigsaw IV tekniği ile öğretim yapılırken kontrol grubuna mevcut öğretim programında yer alan yöntemler kullanılmıştır. Çalışmanın sonunda ise Jigsaw IV tekniği ile mevcut öğretim programının, öğrencilerin akademik başarılarına olan etkililiğini görebilmek için ABT tüm gruplara son test olarak uygulanmıştır. Denencemizle ilgili hipotezimiz şöyledir:

Araştırma Sorusu 2: Deney ve kontrol gruplarının Akademik Başarı Testi son test puanları arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?

Hipotez₀: Deney ve kontrol grubunun Akademik Başarı Testi son test puanları arasında anlamlı bir farklılık yoktur.

Hipotez₁: Deney ve kontrol grubunun Akademik Başarı Testi son test puanları arasında anlamlı bir farklılık vardır.

Sosyal Bilgiler 7. sınıf Üretim, Dağıtım ve Tüketim öğrenme alanına ait kazanımlar deney grubuna Jigsaw IV tekniği ile kontrol grubuna ise mevcut öğretim programında yer alan öğretim ve etkinliklerle gerçekleştirilmiştir. İki bağımsız grubun erişim puanları arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir farkın olup olmadığını bulabilmek için t-test uygulanmıştır. İki gruba ait son test puanlarına ilişkin t-test sonuçları tablo 19’da gösterilmiştir.

Tablo 19

Deney ve Kontrol Gruplarına Uygulanan ABT Son Test Puanlarına İlişkin t-Testi Sonuçları.

Grup	N	$\bar{x}$	S	t	Sd	P
Deney	22	22.59	2.15	4.118	37	.000
Kontrol	17	18.41	4.09			

Yukarıdaki tabloda deney grubuna ve kontrol grubuna uygulanan Sosyal Bilgiler akademik başarı testinin verileri yer almaktadır. Deney grubuna Sosyal Bilgiler 7. sınıf Üretim, Dağıtım ve Tüketim öğrenme alanı planlandığı şekliyle Jigsaw IV tekniğine uygun olarak araştırmacı tarafından işlenmiştir. Kontrol grubuna ise yine araştırmacı tarafından aynı öğrenme alanı mevcut öğretim programında yer alan yöntemler uygulanarak işlenmiştir. Çalışma sonucunda yapılan son test verilerine göre deney grubunun aritmetik ortalaması ($\bar{x}$ =22.59) kontrol grubunun aritmetik ortalamasından ($\bar{x}$ =18.41) yüksek olduğu görülmüştür. Deney ve kontrol gruplarının son test puanları arasında anlamlı bir farklılık olduğu tespit edilmiştir (t =4.118, p =.000). Bu veriler, deney grubuna uygulanan Jigsaw IV tekniğinin kontrol grubuna uygulanan yönteme göre öğrencilerin akademik başarılarını artırma konusunda daha etkili olduğu görüşünü desteklemektedir.

4.1.3. Deney Grubunun Akademik Başarı Ön Test ve Son Test Puanlarına Yönelik Bulgular

Çalışma süresince deney grubuna Jigsaw IV tekniği ile öğrenim yapılmıştır. Uygulanan tekniğin deney grubunda bulunan öğrencilerin akademik başarılarına etkisini incelemek için Akademik Başarı Testi ön test ve son test olarak uygulanmıştır. Denencemizin hipotezi şöyledir:

Araştırma Sorusu 3: Deney grubunun Akademik Başarı Testi ön test ve son test puanları arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?

Hipotez₀: Deney grubunun Akademik Başarı Testi ön test ve son test puanları arasında anlamlı bir farklılık yoktur.

Hipotez₁: Deney grubunun Akademik Başarı Testi ön test ve son test puanları arasında anlamlı bir farklılık vardır.

Deney grubuna uygulanan ön test ve son test puanları arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir farkın olup olmadığını sınamak için bağımlı gruplar için önerilen Paired Samples t- Testi uygulanmıştır. Uygulanan testin sonuçları tablo 20’de gösterilmiştir.

Tablo 20

Deney Grubunun ABT Ön Test ve Son Test Puanlarına Yönelik t-Testi (Paired Samples T- Test) Sonuçları.

Grup	N	$\bar{x}$	S	t	sd	P
Ön Test	22	15.40	5.20			
				-7.051	21	.000
Son Test	22	22.59	2.15			

Çalışmanın etkili olup olmadığını görmek amacıyla 7. sınıf Sosyal Bilgiler Üretim, Dağıtım ve Tüketim öğrenme alanına ait hazırlanan akademik başarı testi deney grubuna ön test olarak uygulanmıştır. Ön test sonuçlarına göre grubun aritmetik ortalaması 15.40 olarak bulunmuştur. Deney grubuna Jigsaw IV tekniğine uygun çalışma yapıldıktan sonra aynı öğrenme alanına ait akademik başarı testi son test olarak uygulanmıştır. Son Test

sonuçlarına göre grubun aritmetik ortalaması 22.59 olarak tespit edilmiştir. Deney grubuna ön test ve son test uygulanan akademik başarı testi puanları arasında anlamlı bir farklılığın olduğu görülmüştür ($t=-7.051$, $p=.000$). Elde edilen bu değerler Jigsaw IV tekniğinin deney grubunun akademik başarısını artırmada etkili olduğunu göstermektedir.

4.1.4. Kontrol Grubunun Akademik Başarı Ön Test ve Son Test Puanlarına Yönelik Bulgular

Çalışma süresince kontrol grubuna mevcut öğretim programında yer alan yöntemler ile öğrenim yapılmıştır. Uygulanan tekniğin kontrol grubunda bulunan öğrencilerin akademik başarılarına etkisini incelemek için ABT ön test ve son test olarak uygulanmıştır. Denencemizin hipotezi şöyledir:

Araştırma Sorusu 4: Kontrol grubunun Akademik Başarı Testi ön test ve son test puanları arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?

Hipotez₀: Kontrol grubunun Akademik Başarı Testi ön test ve son test puanları arasında anlamlı bir farklılık yoktur.

Hipotez₁: Kontrol grubunun Akademik Başarı Testi ön test ve son test puanları arasında anlamlı bir farklılık vardır.

Kontrol grubuna uygulanan ön test ve son test puanları arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir farkın olup olmadığını sınamak için Paired Samples t-Testi uygulanmıştır. Uygulanan testin sonuçları tablo 21’de gösterilmiştir.

Tablo 21

Kontrol Grubunun ABT Ön Test ve Son Test Puanlarına Yönelik t-Testi (Paired Samples T-Test) Sonuçları.

Grup	N	$\bar{x}$	S	t	sd	P
Ön Test	17	17.47	3.71	-1.487	16	.156
Son Test	17	18.41	4.09			

Tablo 21’de kontrol grubuna uygulanan akademik başarı testinin ön test ve son test puanlarına ilişkin istatistiksel veriler yer almaktadır. Kontrol grubuna çalışmaya başlamadan önce 7. sınıf Sosyal Bilgiler Üretim, Dağıtım ve Tüketim öğrenme alanına ait hazırlanan akademik başarı testi ön test olarak uygulanmıştır. Ön test sonuçlarına göre grubun aritmetik ortalaması 17.47 olarak bulunmuştur. Kontrol grubuna mevcut öğretim programında yer alan yöntemlerle öğretim yapıldıktan sonra aynı öğrenme alanına ait akademik başarı testi son test olarak uygulanmıştır. Son test sonuçlarına göre grubun aritmetik ortalamasının 18.41 olduğu tespit edilmiştir. Kontrol grubuna ön test ve son test uygulanan akademik başarı testi puanları arasında anlamlı bir farklılığın olmadığı görülmüştür ($t=-1.487$, $p=.156$). Bu veriler kontrol grubuna uygulanan yöntemin akademik başarıyı artırma konusunda çok fazla etkili olmadığını desteklemektedir.

4.2. Sosyal Bilgiler Tutum Ölçeğine İlişkin Denenceler

Jigsaw IV tekniği ve mevcut öğretim programında yer alan yöntemlerle öğretimin yapıldığı çalışmada, öğrencilerin derse karşı tutumlarını ölçmek amacıyla ön test-son test olarak uygulanan Sosyal Bilgiler Dersi Tutum Ölçeği puanlarının normalliğine ilişkin istatistik çalışmaları yapılmıştır.

Deney ve kontrol gruplarına ait Sosyal Bilgiler Dersi Tutum Ölçeği puanlarının normal dağılıp dağılmadığı ölçmek için Shapiro-Wilk testi kullanılmıştır. Yapılan test sonucu tablo 22’de gösterilmiştir.

Tablo 22

Deney ve Kontrol Grubunun SBTÖ Puanlarına İlişkin Shapiro-Wilk Normallik Testi Sonuçları.

Grup	Shapiro-Wilk		
	Statistik	df	Sig.(p)
Deney Grubu Ön Test	.954	16	.551
Deney Grubu Son Test	.968	16	.798
Kontrol Grubu Ön Test	.948	16	.456
Kontrol Grubu Son Test	.876	16	.034

Tablo 22’de deney ve kontrol grubunun Sosyal Bilgiler Tutum Ölçeği puanlarına ilişkin Shapiro-Wilk normallik test sonuçları gösterilmiştir. Yapılan test sonuçlarına göre deney grubu ön test, deney grubu son test ve kontrol grubu ön test sonuçlarının normal dağılıma sahip olduğu görülmüştür. Kontrol grubu son test sonucu .034 ($p < .05$) olması sonucuna ilişkin testin normal dağılıma sahip olmadığı bulgusu ortaya çıkmıştır. Test sonucunun normal dağılıma sahip olup olmadığını tespit etmek için kontrol grubu son test verilerine ilişkin çarpıklık ve basıklık değerlerine bakılmıştır. Kontrol grubu son test sonuçlarının çarpıklık değeri -.303 (± 2) basıklık değeri de -.481 (± 2) olarak hesaplandığı için testin normal dağılıma sahip olduğu kabul edilmiştir (Demir, Saatçioğlu, & İmrol, 2016). Test sonuçlarının normal dağılıma sahip olduğunu kabul edilmesiyle birlikte elde edilen verilerle parametrik testlerin yapılmasına karar verilmiştir.

4.2.1. Deney ve Kontrol Grubunun Sosyal Bilgiler Dersi Tutum Ölçeği Ön Test Puanlarına Yönelik Bulgular

Öğrencilerin derse karşı tutumlarını ölçmek amacıyla Sosyal Bilgiler Tutum Ölçeği deney ve kontrol gruplarına ön test olarak uygulanmıştır. Denencemizle ilgili hipotemiz ise şöyledir:

Araştırma Sorusu 5: Deney ve kontrol gruplarının Sosyal Bilgiler Dersi Tutum Ölçeği ön test puanları arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?

Hipotez0: Deney ve kontrol grubunun Sosyal Bilgiler Dersi Tutum Ölçeği ön test puanları arasında anlamlı bir farklılık yoktur.

Hipotez1: Deney ve kontrol grubunun Sosyal Bilgiler Dersi Tutum Ölçeği ön test puanları arasında anlamlı bir farklılık vardır.

Deney ve kontrol gruplarına uygulanan ön test puanlarının tanımlayıcı istatistikleri ve ortalamaları arasında anlamlı bir farkın olup olmadığını belirlemek için t-test uygulanmıştır. Uygulanan testle ilgili elde edilen sonuçlar tablo 23’de gösterilmiştir.

Tablo 23

Deney ve Kontrol Gruplarına Uygulanan SBTÖ Ön Test Puanlarına İlişkin t-Testi Sonuçları.

Grup	N	$\bar{x}$	S	t	sd	P
Deney	23	115.26	8.48	1.476	38	.148
Kontrol	17	109.17	17.19			

Tablo 23 incelendiğinde deney grubu Sosyal Bilgiler Tutum Ölçeği ön test puan ortalaması ($\bar{x}$ =115.26) ile kontrol grubu puan ortalamasının ($\bar{x}$ =109.17) birbirine yakın olduğu görülmektedir. Sosyal Bilgiler tutum ölçeğinin ön test olarak uygulandığı kontrol ve deney grupları puanları arasında anlamlı bir farkın olmadığı görülmüştür ($p=.148$, $p>.05$). Bu veriler deney ve kontrol gruplarının Sosyal Bilgiler dersine karşı tutumlarının çok farklı olmadığını göstermektedir.

4.2.2. Deney ve Kontrol Grubunun Sosyal Bilgiler Dersi Tutum Ölçeği Son Test Puanlarına Yönelik Bulgular

Çalışma süresince deney grubuna Jigsaw IV tekniği ile öğretim yapılırken kontrol grubuna mevcut öğretim programında yer alan öğretim ve etkinlikler kullanılmıştır. Çalışmanın sonunda ise Jigsaw IV tekniği ile mevcut öğretim programının tercih edildiği gruplarda öğrencilerin derse karşı tutumlarını ölçmek için SBTÖ tüm gruplara son test olarak uygulanmıştır. Denencemizle ilgili hipotezimiz şöyledir:

Araştırma Sorusu 6: Deney ve kontrol gruplarının Sosyal Bilgiler Dersi Tutum Ölçeği son test puanları arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?

Hipotez0: Deney ve kontrol grubunun Sosyal Bilgiler Dersi Tutum Ölçeği son test puanları arasında anlamlı bir farklılık yoktur.

Hipotez1: Deney ve kontrol grubunun Sosyal Bilgiler Dersi Tutum Ölçeği son test puanları arasında anlamlı bir farklılık vardır.

Çalışmanın tümü deney grubuna Jigsaw IV tekniği ile kontrol grubuna ise mevcut öğretim programında yer alan yöntemlerle gerçekleştirilmiştir. İki ilişkisiz grubun Sosyal

Bilgiler Dersi Tutum Ölçeği erişim puanları arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir farkın olup olmadığını bulabilmek için t-test uygulanmıştır. Kontrol ve Deney gruplarına ait son test puanlarına ilişkin t-test sonuçları tablo 24’de gösterilmiştir.

Tablo 24

Deney ve Kontrol Gruplarına Uygulanan SBTÖ Son Test Puanlarına İlişkin t-Testi Sonuçları.

Grup	N	$\bar{x}$	S	t	sd	P
Deney	22	123.72	8.32	4.406	37	.000
Kontrol	17	105.58	16.88			

Yukarıdaki tabloda deney grubuna ve kontrol grubuna son test olarak uygulanan Sosyal Bilgiler Tutum Ölçeğine ait veriler yer almaktadır. Sosyal Bilgiler 7. sınıf Üretim, Dağıtım ve Tüketim öğrenme alanı planlandığı şekliyle deney grubuna Jigsaw IV tekniği, kontrol grubuna ise mevcut öğretim programında yer alan yöntemler kullanılarak araştırmacı tarafından uygulanmıştır. Çalışma sonucunda yapılan son test verilerine göre deney grubunun Sosyal Bilgiler Tutum Ölçeği puanlarına ait aritmetik ortalaması ($\bar{x}$ =123.72) kontrol grubunun aritmetik ortalamasından ($\bar{x}$ =105.58) yüksek olduğu görülmüştür. Deney ve kontrol gruplarının son test puanları arasında anlamlı bir farklılık olduğu tespit edilmiştir (t =4.406, p =.000). Bu verilere göre deney grubuna uygulanan Jigsaw IV tekniğinin kontrol grubuna uygulanan yöntemle göre öğrencilerin Sosyal Bilgiler dersine karşı tutumlarında olumlu etkiye sahip olduğu görülmüştür.

4.2.3. Deney Grubunun Sosyal Bilgiler Dersi Tutum Ölçeği Ön Test ve Son Test Puanlarına Yönelik Bulgular

Çalışma süresince deney grubuna Jigsaw IV tekniği ile öğrenim yapılmıştır. Uygulanan tekniğin deney grubunda bulunan öğrencilerin derse karşı tutumlarına olan etkisini incelemek için SBTÖ ön test ve son test olarak uygulanmıştır. Denencemizin hipotezi şöyledir:

Araştırma Sorusu 7: Deney grubunun Sosyal Bilgiler Dersi Tutum Ölçeği ön test ve son test puanları arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?

Hipotez0: Deney grubunun Sosyal Bilgiler Dersi Tutum Ölçeği ön test ve son test puanları arasında anlamlı bir farklılık yoktur.

Hipotez1: Deney grubunun Sosyal Bilgiler Dersi Tutum Ölçeği ön test ve son test puanları arasında anlamlı bir farklılık vardır.

Deney grubuna uygulanan ön test ve son test puanları arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir farkın olup olmadığını sınamak için Paired Samples t- Testi uygulanmıştır. Uygulanan testin sonuçları tablo 25’te gösterilmiştir.

Tablo 25

Deney Grubunun SBTÖ Ön Test ve Son Test Puanlarına Yönelik t-Testi (Paired Samples T- Test) Sonuçları.

Grup	N	$\bar{x}$	S	t	sd	P
Deney Ön Test	22	114.86	8.45	-3.970	21	.001
Deney Son Test	22	123.72	8.32			

Çalışmaya başlamadan önce Sosyal Bilgiler Tutum Ölçeği deney grubuna ön test olarak uygulanmıştır. Ön test sonuçlarına göre grubun aritmetik ortalaması 114.86 olarak tespit edilmiştir. Deney grubuna, Jigsaw IV tekniğine uygun çalışma yapıldıktan sonra, Sosyal Bilgiler tutum Ölçeği son test olarak uygulanmıştır. Son Test sonuçlarına göre grubun aritmetik ortalaması 123.72 olarak tespit edilmiştir. Deney grubuna ön test ve son test uygulanan Sosyal Bilgiler Tutum Ölçeği puanları arasında anlamlı bir farklılığın olduğu görülmüştür ($t=-3.970$, $p=.001$). Elde edilen bu veriler Jigsaw IV tekniğinin deney grubunda yer alan öğrencilerin Sosyal Bilgiler dersine karşı tutumlarında olumlu etkide bulunduğunu göstermektedir.

4.2.4. Kontrol Grubunun Sosyal Bilgiler Dersi Tutum Ölçeği Ön Test ve Son Test Puanlarına Yönelik Bulgular

Çalışma süresince kontrol grubuna mevcut öğretim programında yer alan öğretim ve etkinliklere ile öğrenim yapılmıştır. Uygulanan tekniğin deney grubunda bulunan öğrencilerin derse karşı tutumlarına olan etkisini incelemek için SBTÖ ön test ve son test olarak uygulanmıştır. Denencemizin hipotezi şöyledir:

Araştırma Sorusu 8: Kontrol grubunun Sosyal Bilgiler Dersi Tutum Ölçeği ön test ve son test puanları arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?

Hipotez0: Kontrol grubunun Sosyal Bilgiler Dersi Tutum Ölçeği ön test ve son test puanları arasında anlamlı bir farklılık yoktur.

Hipotez1: Kontrol grubunun Sosyal Bilgiler Dersi Tutum Ölçeği ön test ve son test puanları arasında anlamlı bir farklılık vardır.

Kontrol grubuna uygulanan ön test ve son test puanları arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir farkın olup olmadığını sınamak için Paired Samples t-Testi uygulanmıştır. Uygulanan testin sonuçları tablo 26’da gösterilmiştir.

Tablo 26

Kontrol Grubunun SBTÖ Ön Test ve Son Test Puanlarına Yönelik t-Testi (Paired Samples T-Test) Sonuçları.

Grup	N	$\bar{x}$	S	t	sd	P
Kontrol Ön Test	17	109.17	17.19			
				1.052	16	.308
Kontrol Son Test	17	105.58	16.88			

Tablo 26’da kontrol grubuna uygulanan Sosyal Bilgiler Tutum Ölçeği ön test ve son test puanlarına ilişkin istatistiksel veriler yer almaktadır. Kontrol grubuna çalışmaya başlamadan önce Sosyal Bilgiler Tutum Ölçeği ön test olarak uygulanmıştır. Ön test sonuçlarına göre grubun aritmetik ortalaması 109.17 olarak bulunmuştur. Kontrol grubuna mevcut öğretim programında yer alan yöntemlerle öğretim yapıldıktan sonra

Sosyal Bilgiler Tutum Ölçeği son test olarak uygulanmıştır. Son Test sonuçlarına göre grubun aritmetik ortalamasının 105.58 olduğu tespit edilmiştir. Kontrol grubuna ön test ve son test uygulanan Sosyal Bilgiler Tutum Ölçeği testi puanları arasında anlamlı bir farklılığın olmadığı görölmüştür ($t=1.052$, $p=.308$). Bu veriler kontrol grubuna uygulanan yöntemin öğrencilerin Sosyal Bilgiler dersine karşı tutumlarında olumlu etkide bulunmadığını göstermektedir.

BEŞİNCİ BÖLÜM

V. TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER

5.1. Tartışma

21. yüzyıl becerilerine sahip olan birey ait olmuş olduğu topluma uyum sağlaması kolay olacaktır. Bu beceriler ise eleştirel düşünme, problem çözme, iletişim, işbirliği, bilgi ve teknoloji okuryazarlığı, esneklik ve uyum sağlayabilme, küresel yetkinlikler ve finansal okuryazarlık olarak tanımlanmaktadır. Yaşadığı toplumla entegre olan birey bu becerilere sahip olduğu ve yeteneklerini doğru kullanabildiği ölçüde kendini gerçekleştirecek ve dünya medeniyetine katkı sağlayabilecektir. Sosyal Bilgiler öğretiminin gerçek yaşamı konu alması, evrensel değerleri benimseyen, çağa ayak uyduran bireyler yetiştirmeyi hedeflemesi bireyin çağdaş becerilere sahip olmasını ve kendini gerçekleştirmesine olanak sağlamaktadır.

Sosyal Bilgiler öğretiminde yenilikçi metotların kullanılması öğrencilerin akademik başarılarına, derse karşı tutumlarına ve iletişim becerilerine olumlu etki etmektedir. Çağdaş eğitim anlayışının en önemli metotlarından biri de işbirliğine dayalı öğrenme yöntemidir. İşbirliğine dayalı öğrenme teknikleri öğrencilere yeteneklerini daha iyi kullanabilecekleri ve kendilerini geliştirebilecekleri ortam sağlamaktadır. İşbirliğine dayalı eğitim öğretim tekniklerinde öğrencilerin birçok becerisinde olumlu değişiklerin olduğu tespit edilmiştir. (Batdı, 2014; Buzludağ ve Yılayaz, 2012; Doğru ve Ünlü, 2012; Gürbüz, Çakmak, ve Derman, 2012; Alıcı, 2019; Abed, Sameer, Kasim, ve Othman, 2020; Halimah ve Sukmayadi, 2019; Slis, 2005 vb.)

Araştırmada işbirliğine dayalı öğrenme yöntemlerinden Jigsaw tekniğinin öğrenciler üzerindeki etkisi incelenmiş ve alın yazın taramasında da Jigsaw tekniğinin uygulandığı gruplarda akademik başarı, iletişim becerisi, derse karşı tutumları gibi becerilerin olumlu yönde etkilendiği tespit edilmiştir.

(Kuş & Karatekin, 2009), Sosyal Bilgiler dersi “Türk Dünyası” konusunun “Birleştirme I” tekniğiyle öğretilmesinde öğrencilerin ders başarılarını artırmada Birleştirme I tekniğinin geleneksel öğrenme yöntemine göre daha etkili olduğu sonucuna varmıştır.

(Yalman & Çiftçi, 2019), Sosyal Bilgiler öğretiminde Birleştirme II tekniğini uygulayarak öğrencilerin tutumlarını incelenmiş ve bu tekniğin grupta yer alan öğrencilerin derse karşı tutumlarına katkı sağlamıştır.

(Yılar & Şimşek, 2016), Sosyal Bilgiler dersinde demokratik tutum kazandırmada Jigsaw yönteminin etkili olduğunu tespit etmiştir.

(Palak, 2018), Öğrencilerin Sosyal Bilgiler dersinde Ayrılıp Birleşme Tekniğinin sosyal beceri düzeyini olumlu yönde etkilediği ve anlamlı bir ilişki olduğu tespit etmiştir.

(İlgaz, Çalık, Yıldız, & Şimşek, 2018)'in İşbirliğine dayalı bazı tekniklerin Sosyal Bilgiler öğretmen adaylarının ders başarıları ve kullanılan yöntemle ilgili öğrenci görüşlerini inceledikleri araştırmada her iki yöntem de öğrencilerin başarılarını artırmış ve yönetime karşı olumlu tutum geliştirmişlerdir.

(Durna, 2019), Jigsaw tekniğiyle uygulama yapılan öğrencilerinin akademik başarı, bilgilerin kalıcılığı ve derse karşı olan tutum yönünden başarı elde edildiği sonucuna ulaşmıştır.

Jigsaw tekniğinin Sosyal Bilgiler öğretimindeki diğer konularda da kullanılması öğrencilerin akademik başarılarına, iletişim becerilerine, derse karşı tutumlarına olumlu anlamda etki edecektir.

5.2. Sonuç

7. sınıf Sosyal Bilgiler dersinde Jigsaw IV tekniğinin kullanımının öğrencilerin akademik başarısına ve derse karşı tutumuna etkisinin incelendiği bu çalışmada tespit edilen sonuçlar şöyledir:

- Araştırmada 7. sınıf Sosyal Bilgiler Üretim, Dağıtım ve Tüketim öğrenme alanına ait geliştirilen akademik başarı testi deney ve kontrol gruplarına ön test olarak uygulanmıştır. Elde edilen başarı puanlarına göre deney ve kontrol gruplarının arasında anlamlı bir farklılığın olmadığı, uygulama öncesinde her iki grubun da akademik başarı açısından birbirine denk olduğu görülmüştür.

- Geliştirilen akademik başarı testi deney ve kontrol gruplarına son test olarak uygulanmış ve elde edilen sonuçlara göre deney grubu ile kontrol grubu arasında anlamlı bir fark oldu tespit edilmiştir. Son test sonuçlarına göre deney grubunun aritmetik ortalaması ($X=22.59$) kontrol grubunun aritmetik ortalamasından ($X=18.41$) yüksek olduğu ve deney grubuna uygulanan Jigsaw IV tekniğinin öğrencilerin akademik başarılarına katkı sağladığı sonucuna ulaşılmıştır.

- Deney grubuna uygulanan akademik başarı testinin ön test ve son test sonuçlarına göre anlamlı bir farklılığın olduğu tespit edilmiştir. Jigsaw IV tekniğini uygulamaya başlamadan önce deney grubuna uygulanan akademik başarı testi ön test puan ortalaması ($X=15.40$) ile son test puan ortalaması ($X=22.59$) arasında olumlu anlamda farklılık söz konusu olmuştur. Bu sonuçlar, deney grubuna uygulanan Jigsaw IV tekniğinin öğrencilerin akademik başarılarını artırmada olumlu etkiye sahip olduğunu göstermiştir.

- Üretim, Dağıtım ve Tüketim öğrenme alanına ait akademik başarı testi kontrol grubuna ön test ve son test olarak uygulanmıştır. Elde edilen test puanları arasında anlamlı bir farklılığın olmadığı tespit edilmiştir. Test sonuçlarına göre kontrol grubunun ön test puanlarının aritmetik ortalaması ($X=17.47$) ile son test puanlarının aritmetik ortalamasının ($X=18.41$) birbirine yakın olduğu görülmüştür. Mevcut öğretim programında yer alan öğretim metotlarının uygulandığı kontrol grubunun son test puan ortalaması ön test puan ortalamasına göre bir miktar artış göstermiştir fakat bu artış anlamlı düzeyde olmamıştır.

- Sosyal Bilgiler öğretim programında yer alan kazanımların Jigsaw IV tekniği ve mevcut öğretim programında yer alan yöntemlerle işlenmesinde öğrencilerin derse karşı tutumlarına etkisini ölçmek amacıyla Sosyal Bilgiler Tutum Ölçeği deney ve kontrol gruplarına ön test olarak uygulanmıştır. Ön test sonuçlarına göre deney ve kontrol grupları arasında anlamlı bir farklılığın olmadığı görülmüştür. Deney grubunun Sosyal Bilgiler Tutum Ölçeği puan ortalaması ($X=115.26$) ile kontrol grubunun puan ortalaması ($X=109.17$) birbirine yakın olduğu hesaplanmıştır. Her iki grubun da Sosyal Bilgiler dersine karşı tutumlarının benzer olduğu tespit edilmiştir.

- Deney ve Kontrol gruplarına Sosyal Bilgiler Tutum Ölçeği son test olarak uygulanmıştır. Elde edilen verilere göre Jigsaw IV tekniğinin uygulandığı deney grubunda bulunan öğrencilerin derse karşı tutum ortalamasının ($X=123.72$) mevcut öğretim programının uygulandığı kontrol grubunun ortalamasından ($X=105.58$) yüksek olduğu ve deney grubu lehine anlamlı bir farklılığın olduğu tespit edilmiştir. Öğrencilerin Sosyal Bilgiler dersine karşı tutumlarına Jigsaw IV tekniğinin olumlu etkide bulunduğu fakat mevcut öğretim programında yer alan öğretim ve etkinlik uygulamalarının derse karşı olumsuz tutum oluşturduğu sonucuna ulaşılmıştır.

- Sosyal Bilgiler Tutum Ölçeği deney grubuna ön test ve son test olarak uygulanmıştır. Deney grubunun ön test ve son test puan ortalamaları arasında anlamlı bir

farklılığın olduğu görülmüştür. Sosyal Bilgiler Tutum Ölçeği ön test puan ortalamasının ($X=114.86$) son test puan ortalamasından ($X=123.72$) düşük olduğu tespit edilmiştir. Bu durum Jigsaw IV tekniğinin öğrencilerin derse karşı tutumlarında olumlu etkiye sahip olduğunu göstermiştir.

- Çalışmada kontrol grubuna Sosyal Bilgiler Tutum Ölçeği ön test ve son test olarak uygulanmıştır. Kontrol grubunun ön test puan ortalamasının ($X=109.17$) son test puan ortalamasından ($X=105.58$) yüksek olduğu ve puan ortalamaları arasında anlamlı bir farklılığın olmadığı tespit edilmiştir. Kontrol grubunun son test puan ortalamasının ön test puan ortalamasından düşük olması mevcut öğretim programında yer alan yöntemlerin derse karşı olumsuz tutum oluşturduğunu göstermiştir.

Sonuç olarak 7. sınıf Sosyal Bilgiler dersinde Jigsaw IV tekniğinin aşamalarına uygun bir şekilde uygulanması öğrencilerin akademik başarılarını artırmış ve derse karşı tutumlarına olumlu etkide bulunmuştur. Mevcut öğretim programında yer alan öğretim yöntemleri ise öğrencilerin akademik başarılarını anlamlı düzeyde artırmadığı gibi derse karşı tutumlarına da olumsuz anlamda etki oluşturmuştur.

5.2. Öneriler

- Jigsaw IV tekniği Sosyal Bilgiler öğretiminde yer alan diğer öğrenme alanlarına ait kazanımların aktarılmasında tercih edilebilir.

- İşlenecek kazanımların Jigsaw IV tekniğine uygun şekilde planlanıp öğrenciye aktarılması tekniğin etki derecesini artırabilir.

- Çalışmaya başlamadan önce Jigsaw IV tekniğin uygulanış biçimini gruplara anlatmak öğrencilerin motivasyonunu olumlu şekilde etkileyebilir.

- Jigsaw IV tekniği ile diğer yenilikçi öğrenme yöntemlerine ait tekniklerin karşılaştırılmasına yönelik çalışmalar artırılabilir.

- Jigsaw IV tekniği diğer eğitim kademelerinde ve derslerde de etkili bir şekilde kullanılabilir.

- Uzman gruplara kazanımlara ilişkin konular dağıtılırken öğrencilerin kendilerini daha iyi ifade etmelerini sağlamak için ilgi alanlarına göre konuları seçmeleri sağlanabilir.

- Tekniğin tüm aşamalarında öğrencilere rehberlik edilmesi uygulamayı daha etkili hale getirebilir.

- Öğretmenlerin, tekniğin daha verimli kullanılabilmesi amacıyla, iş birliğine dayalı öğrenme yöntemlerini uygulama biçimlerine dair hizmet içi eğitim programlarına yönlendirilmesi sağlanabilir.

- İşbirliğine dayalı öğrenme her ne kadar yüz yüze eğitimler için kullanılsa da uzaktan eğitim sürecinde de çeşitli platformlar aracılığıyla amacına uygun bir şekilde kullanılabilir.

- Sosyal Bilgiler öğretiminde Jigsaw IV tekniğinin etkisi ile ilgili nicel ve nitel araştırmalar çoğaltılabilir.

KAYNAKLAR

- Abed, A. Z., Sameer, S. A., Kasim, M. A., & Othman, A. T. (2020). Predicting Effect Implementing the Jigsaw Strategy on the Academic Achievement of Students in Mathematics Classes. *International Electronic Journal of Mathematics Education*, 15(1), 1-7.
- Akgül, G. (2020). Ortaokul Altıncı Sınıf Sosyal Bilgiler Dersinde İşbirlikli Öğrenme Yönteminin Öğrencilerin Yardımseverlik Değerine İlişkin Tutumlarına Etkisi. *Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi*. Bursa: Uludağ Üniversitesi.
- Alghamdi, A. (2017). Impact of Jigsaw on the Achievement and Attitudes of Saudi Arabian Male High School Science Students. *Doctoral Dissertation*. USA: University of Akron.
- Alıcı, B. (2019). Jigsaw IV Tekniğinin Fen Bilimleri Dersinde Öğrencilerin Akademik Başarısına ve Katılıma Etkisi. *Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi*. Elazığ: Fırat Üniversitesi.
- Amedu, O. I., & Gudi, K. C. (2017). Attitude of Students towards Cooperative Learning in Some Selected Secondary Schools in Nasarawa State. *Journal of Education and Practice*, 8(10), 29-34.
- Antekin, S. Ç. (2019). Türkçe Dil Bilgisi Öğretiminde Jigsaw IV Tekniğinin Akademik Başarıya, Türkçe Dersine Karşı Tutuma ve Biliş Ötesi Farkındalığa Etkisi. *Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi*. Çanakkale: Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi.
- Arslan, A. (2011). Ayrılıp Birleşme IV Tekniğinin Erişmeye, Öz Yeterlilik İnancına ve Öz Düzenleme Becerisine Etkisi. *Sosyal Bilimler Dergisi*, 7(13), 369-385.
- Arslan, A. (2012). Sözcük Türleri Öğretiminde Jigsaw Tekniğinin Etkisi. *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 1(32), 157-168.
- Arslan, M. (2007). Eğitimde Yapılandırmacı Yaklaşımlar. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 41(1), 41-61.
- Atılğan, H., Kan, A., & Doğan, N. (2013). *Eğitimde Ölçme ve Değerlendirme*. Ankara: Anı Yayıncılık.

- Aykaç, N. (2007). Sosyal Bilgiler dersinde aktif öğretim yöntemlerinin kullanılmasının öğrencinin derse karşı tutumuna, öğrenci erişine ve kalıcılık üzerine etkisi. *Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*(23), 24-37.
- Aykaç, N. (2018). *Öğretim İlke ve Yöntemleri* (4 b.). Ankara: Pegem Akademi.
- Ayna, C. (2009). Fen ve Teknoloji Dersinde Birleştirme II (Jigsaw II) Yönteminin Kullanılmasının ve Sosyo-Ekonomik Düzeyin Öğrencilerin Akademik Başarı, Fen ve Teknoloji Dersine Yönelik Tutum ve Motivasyon Düzeylerine Etkisi. *Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi*. Zonguldak: Karaelmas Üniversitesi.
- Azer, H. (2019). *Sosyal Bilgiler 7. Sınıf Ders Kitabı*. Ankara: Ekoyay.
- Baş, K. (2012). Sosyal Bilgiler Dersinde İşbirlikçi Yönteminin Yedinci Sınıf Öğrenci Başarısına Olan Etkisi. *Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi*. Kilis: 7 Aralık Üniversitesi.
- Batdı, V. (2014). Jigsaw Tekniğinin Öğrencilerin Akademik Başarılarına Etkisinin Meta-Analiz Yöntemiyle İncelenmesi. *Ekev Akademi Dergisi*(58), 699-714.
- Baydar, A. (2015). Jigsaw ve Öğrenci Takımları Başarı Bölümleri Yöntemlerinin Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Epistemolojik İnançlarına ve Akademik Başarılarına Etkisi. *Yayımlanmış Doktora Tezi*. Erzurum: Atatürk Üniversitesi.
- Bektaş, E. U. (2019). Okul Öncesi Eğitimde İşbirliğine Dayalı Öğrenme: Öğretmen Görüş ve Uygulamaları. *Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi*. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi.
- Bulut, B. (2016). Ortaokul Sosyal Bilgiler Dersinde Akran Öğretimi Metodunun Etkililiğinin Değerlendirilmesi. *Yayımlanmış Doktora Tezi*. Fırat Üniversitesi.
- Buzludağ, P., & Yılayaz, Ö. (2012). 6. Sınıf Fen ve Teknoloji Dersi "Canlılarda Üreme, Büyüme ve Gelişme" Ünitesinin İşbirlikli Öğrenmeyle (Jigsaw Tekniği) Öğretiminin Öğrenci Başarısına Etkisi. *e-Journal of New World Sciences Academy*, 7(1), 109-117.
- Büyüköztürk, Ş., Çakmak, E. K., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş., & Demirel, F. (2019). *Eğitimde Bilimsel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Pegem Akademi.
- Can, M. C. (2020). Ayrılıp Birleşme Tekniğinin 3. Sınıf Öğrencilerinin Empatik Eğilimleri ve Hayat Bilgisi Dersine Yönelik Tutumlarına Etkisi. *Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi*. Elazığ: Fırat Üniversitesi.

- Colosi, J. C., & Zales, C. R. (1998). Jigsaw cooperative learning improves biology lab courses. *BioScience*, 48(2), 118-124.
- Crone, T. S., & Portillo, M. C. (2013). Jigsaw variations and attitudes about learning and the self in cognitive psychology. *Teaching of Psychology*, 40(3), 246-251.
- Çalık, A. V. (2017). İşbirlikli Öğrenme Yöntemlerinden Jigsaw Tekniğinin 7. Sınıf Dörtgenler Konusunda Etkililiği. *Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi*. Kastamonu: Kastamonu Üniversitesi.
- Çatalkaya, F. B. (2019). Jigsaw I Tekniğinin 7. Sınıf Öğrencilerinin Çevresel Farkındalıklarına, İletişim Becerilerine ve Fen Öğrenmeye Yönelik Motivasyonlarına Etkisi. *Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi*. Denizli: Pamukkale Üniversitesi.
- Çaycı, B., Demir, M. K., Başaran, M., & Demir, M. (2007). Jigsaw I Tekniğinin 7. Sınıf Öğrencilerinin Çevresel Farkındalıklarına, İletişim Becerilerine ve Fen Öğrenmeye Yönelik Motivasyonlarına Etkisi. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 15(2), 619-630.
- Çelebi, C. (2006). Yapılandırmacılık Yaklaşımına Dayalı İşbirlikli Öğrenmenin İlköğretim 5. Sınıf Sosyal Bilgiler dersinde Öğrencilerin Erişi ve Tutumlarına Etkisi. *Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi*. Konya: Selçuk Üniversitesi.
- Çelikkaya, T., & Kuş, Z. (2009). Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Kullandıkları Yöntem ve Teknikler. *Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 22(2), 743.
- Çırakoğlu, C. (2009). İşbirliğine Dayalı Öğrenme Yöntemi İle Geleneksel Öğretim Yaklaşımın İlköğretim 6. Sınıf Öğrencilerinin Geometri Dersindeki Akademik Başarılarına Etkisi. *Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi*. Ankara: Gazi Üniversitesi.
- Çubukçu, Z. (2012). İşbirlikli Öğrenme. B. Oral (Edt.), *Öğrenme Öğretme Kuram ve Yaklaşımları* (2 b., s. 511-523). Ankara: Pegem Akademi.
- Darnon, C., Buchs, C., & Delphine, D. (2012). The jigsaw technique and self-efficacy of vocational training students: a practice report. *European Journal of Psychology of Education*, 27(3), 439-449.
- Demir, E., Saatçioğlu, Ö., & İmrol, F. (2016). Uluslararası Dergilerde Yayımlanan Eğitim Araştırmalarının Normallik Varsayımları Açısından İncelenmesi. *Curr Res Educ*, 2(3), 130-148.

- Dikel, S. (2012). Fen ve Teknoloji Öğretmenlerinin İşbirlikli Öğrenme Modeli Hakkında Bilgilendirilmesi, Bu Yöntemi Sınıfta Uygulamaları ve Elde Edilen Sonuçların Değerlendirilmesi: Erzurum İl Örneği. *Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi*. Erzurum: Atatürk Üniversitesi.
- Diker, H. (2019). İşbirliğine Dayalı Öğrenme Yaklaşımının Altıncı Sınıf Öğrencilerinin Matematik Dersindeki Problem Çözme Ve Akademik Risk Alma Düzeylerine Etkisi: Afyonkarahisar Sinanpaşa İlçesi Örneği. *Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi*. Afyonkarahisar: Afyon Kocatepe Üniversitesi.
- Doğan, M. (2019). Hikaye Destekli Sosyal Bilgiler Öğretiminin 5. Sınıf Öğrencilerinin Akademik Başarılarına Etkisi. *Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi*. Tokat: Gaziosmanpaşa Üniversitesi.
- Doğru, E. Y. (2012). Matematik Öğretiminde Kullanılan Ayrılıp Birleşme Tekniğinin Öğrencilerin Özyeterlilik, Kaygı ve Kalıcılık Düzeylerine Etkisi. *Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi*. Antalya: Akdeniz Üniversitesi.
- Doğru, M., & Ünlü, S. (2012). Jigsaw IV Tekniği Kullanımının Fen Öğretiminde Öğrencilerin Motivasyon, Fen Kaygısı ve Akademik Başarılarına Etkisi. *Mediterranean Journal of Humanities*, 2(2), 57-66.
- Dollard, M. W., & Mahoney, K. (2010). How Effective is the Jigsaw Method When Used to Introduce New Science Curricula in Middle School Science. *Ontario Action Researcher*, 10(3), 50-64.
- Dönmez, B. (2017). 7. Sınıf Türkçe Dersinde Ayrılıp Birleşme Tekniği (Jigsaw) Kullanımının Öğrencilerin Tutum, Erişi, Öz-Düzenleme Becerileri ve Bilginin Kalıcılığına Etkisi. *Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi*. Aydın: Adnan Menderes Üniversitesi.
- Durdukoca, Ş. F. (2018). Sınıf Öğretmenlerinin Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Uygulamaları İçin Öğretim Tekniklerinin Seçimine Yönelik Yeterlilik Algıları ve Görüşleri. *Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 211-242.
- Durna, İ. H. (2019). Sosyal Bilgiler Dersinde Jigsaw Tekniği Kullanımının Öğrenci Başarısına, Bilgilerin Kalıcılığına ve Derse Karşı Tutumuna Etkisi. *Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi*. Antalya: Akdeniz Üniversitesi.
- Ekinci, N. (2011). İşbirliğine Dayalı Öğrenme. Ö. Demirel (Edt.), *Eğitimde Yeni Yönelimler* (5 b., s. 93-109). Ankara: Pegem Akademi.

- Elikesik, M. (2013). Sosyal Bilgiler Öğretiminde Empati ve Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Empatik Becerilerinin Bazı Değişkenlere Göre İncelenmesi. *Yayımlanmış Doktora Tezi*. Erzurum: Atatürk Üniversitesi.
- Engin, A. O. (2018). Öğretim Yöntemleri. M. N. Gömleksiz (Edt.), *Öğretim İlke ve Yöntemleri* (2 b., s. 101-140). Ankara: Asos.
- Erdemir, E., Saatçioğlu, Ö., & İmrol, F. (2016). Uluslararası Dergilerde Yayımlanan Eğitim Araştırmalarının Normallik Varsayımları Açısından İncelenmesi. *Current Research in Education*, 2(3), 130-148.
- Eriba, P. J., & Samuel, R. I. (2018). Effect of stad and jigsaw iv cooperative learning strategies on students" interest and achievement in basic science. *Case Study International Journal*, 7(4), 6-14.
- Ertürk, S. (1984). *Eğitimde Program Geliştirme* (5 b.). Ankara: Yelkentepe Yayınları.
- Eryılmaz, S., & Uluyol, Ç. (2015). 21. Yüzyıl Becerileri Işığında FATİH Projesi Değerlendirmesi. *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 35(2), 209-229.
- Gökarp, M. (2018). *Öğretim İlke ve Yöntemleri* (3 b.). Ankara: Pegem Akademi.
- Gömleksiz, M. N., & Bulut, İ. (2006). Yeni Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programının Uygulamadaki Etkililiğinin Değerlendirilmesi. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi Dergisi*(47), 393-421.
- Gömleksiz, M. N., & Cüro, E. (2011). Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programında Yer Alan Değerlere İlişkin Öğrenci Tutumlarının Değerlendirilmesi. *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*, 8(1), 95-134.
- Gömleksiz, M. N., & Kan, A. Ü. (2013). Sosyal Bilgiler Dersi Tutum Ölçeğinin Geçerlilik ve Güvenirlik Çalışması. *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 23(2), 139-148.
- Güler, H. (2018). 2005 Sosyal Bilgiler Öğretim Programı ve 2017 Sosyal Bilgiler Öğretim Programı Taslağının Öğretmen Görüşlerine Göre Değerlendirilmesi (Burdur İli Örneği). *Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi*. Burdur: Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi.
- Gürbüz, H., Çakmak, M., & Derman, M. (2012). Çevre Eğitiminde Jigsaw Tekniği Kullanımının Öğrencilerin Akademik Başarısına Etkisi ve Öğrencilerin Bu Tekniğe İlişkin Görüşleri. *Karadeniz Sosyal Bilimler Dergisi*, 4(7), 1-11.

- Gürbüz, N., Şimşek, U., & Berber, K. (2015). İşbirlikli Öğrenme Yönteminin 6. Sınıf Sosyal Bilgiler Dersinde Öğrencilerin Akademik Başarılarına Etkisi Effect of Cooperative Learning Model on the Academic Success of Students at 6th Grade Social Studies Lesson. *e – Kafkas Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 2(1), 20.
- Halimah, L., & Sukmayadi, V. (2019). The Role of “Jigsaw” Method in Enhancing Indonesian Prospective Teachers’ Pedagogical Knowledge and Communication Skill. *International Journal of Instruction*, 12(2), 289-304.
- Hasançebi, B., Terzi, Y., & Küçük, Z. (2020). Madde Güçlük İndeksi ve Madde Ayırt Edicilik İndeksine Dayalı Çeldirici Analizi. *Gümüşhane Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Dergisi*, 10(1), 224-240.
- Hedeen, T. (2003). The reverse jigsaw: A process of cooperative learning and discussion. *Teaching Sociology*, 31(3), 325-332.
- Holliday, D. C. (2000). The development of Jigsaw IV in a secondary social studies classroom., (s. 1-27).
- Holliday, D. C. (2002). *Jigsaw IV: Using Student. Teacher Concerns to Improve Jigsaw III* (Cilt 465 687). Eric Digest.
- Ilgaz, S., Çalık, Ş., Yıldız, E., & Şimşek, U. (2018). Jigsaw ve Birlikte Sorulmuş Birlikte Öğrenelim Yöntemlerinin Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Akademik Başarıları Üzerine Etkisi ve Yöntem ile İlgili Görüşleri. *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 22(1), 307-322.
- Johnson, D. W., Johnson, R. T., & Smith, K. A. (1998). Cooperative Learning Returns to College What Evidence is There That it Works? *Change*, 27-35.
- Karalı, Y. (2007). İşbirliğine Dayalı Öğrenme Yönteminin Matematik Dersinde Öğrencilerin Akademik Başarısına ve Tutumuna Etkisi. *Yayımlanmış Doktora Tezi*. Malatya: İnönü Üniversitesi.
- Kardaş, M. N. (2013). İş Birlikli Öğrenme Yönteminin Sınıf Öğretmeni Adaylarının Yazılı Anlatım Becerilerine Etkisi. *Yayımlanmış Doktora Tezi*. Erzurum: Atatürk Üniversitesi.
- Kaya, S. (2013). İşbirlikli Öğrenme ve Akran Değerlendirmenin Akademik Başarı Bilişüstü Yeti ve Yardım Davranışlarına Etkisi. *Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi*. Sivas: Cumhuriyet Üniversitesi.

- Kazemi, M. (2012). The Effect of Jigsaw Technique on the Learners' Reading Achievement: The Case of English as L2. *The Modern Journal of Applied Linguistics*, 5(3), 170-184.
- Keskin, Y. (2019). Sosyal Bilgiler Programı Tarihi ve Güncel Gelişmeler. T. Çelikkaya, Ç. Ö. Demirbaş, T. Yıldırım, & H. Yakar (Edt.), *Sosyal Bilgiler Öğretimi I* (1 b., s. 1-41). Ankara: Pegem Akademi.
- Kılıç, M. A. (2013). Jigsaw Tekniğinin 6. Sınıf Fen ve Teknoloji Dersi Maddenin Tanecikli Yapısı Ünitesinin Öğretiminde Öğrenci Başarısına Etkisi. *Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi*. Ankara: Gazi Üniversitesi.
- Kılıçoğlu, G. (2015). Sosyal Bilgiler Tanımı, Dünyada ve Ülkemizde Gelişimi ve Önemi. M. Safran, *Sosyal Bilgiler Öğretimi* (s. 3-16). Ankara: Pegem Akademi.
- Kılınç, A. (2014). İşbirlikli Öğrenme Yönteminin (Jigsaw Tekniği) Asitler ve Bazlar Konusunda Öğrenci Başarısına Etkisi ve Öğrenci Görüşleri. *Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi*. Ankara: Gazi Üniversitesi.
- Kızık, M. M. (2018). Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Sosyal Bilgiler Dersinde Kullandıkları Sosyal Bilgiler Eğitimi Gelenekleri İle İlgili Görüşleri. *Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi*. Gaziantep: Gaziantep Üniversitesi.
- Koç, Y. (2013). Fen Bilimleri Dersinin Öğretiminde Jigsaw II Tekniğinin Etkisi. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 10(24), 165-179.
- Kömürkaraoğlu, S. (2011). İlköğretim 6. Sınıf Fen ve Teknoloji Dersi Işık ve Ses Ünitesinin Öğretiminde İşbirlikli Öğrenme Yönteminin Öğrenci Başarısına ve Bilgilerin Kalıcılık Düzeylerine Etkisi. *Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi*. Kastamonu: Kastamonu Üniversitesi.
- Kuş, Z., & Karatekin, K. (2009). İş Birliğine Dayalı Öğrenmenin Sosyal Bilgiler Dersinde Akademik Başarı Üzerine Etkisi. *Eğitim Fakültesi Dergisi*, 22(2), 589-604.
- Lai, C.-Y., & Wu, C.-C. (2006). Using handhelds in a Jigsaw cooperative learning environment. *Journal of Computer Assisted Learning*, 22(4), 284-297.
- MEB. (2020). *Sosyal Bilgiler Öğretim Programı (İlkokul ve Ortaokul 4, 5, 6 ve 7. Sınıflar)*. 04 23, 2020 tarihinde <http://mufredat.meb.gov.tr/Dosyalar/201812103847686-SOSYAL%20B%C4%B0LG%C4%B0LER%20%C3%96%C4%9ERET%C4%B0M%20PROGRAMI%20> adresinden alındı

- MEB Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı. (2005). *İlköğretim Sosyal Bilgiler Dersi 6-7.Sınıflar Öğretim Programı*. Ankara: Devlet Kitapları Müdürlüğü.
- Meral, E., & Şimşek, U. (2014). Sosyal Bilgiler Dersinde İşbirlikli Öğrenme Yöntemlerinin 6.Sınıf Öğrencilerinin Akademik Başarılarına Etkisi. *Bilgisayar ve Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 2(4), 134-151.
- Mitchell, J., Johnson, D., & Johnson, R. (2003). The Impact of Academic Controversy on Subsequent Conflict Resolution and Relationships Among Students. *Journal of Research in Education*, 13(1), 73-78.
- NCSS. (1993). *The Social Studies Professional*. Washington DC. National Council For The Social Studies.
- Okumuş, S. (2017). "İyi Bir Eğitim Ortamı İçin Yedi İlke" nin İşbirlikli Öğrenme ve Modellerle Birlikte Uygulanmasının Fen Bilimleri Dersinin Anlaşılmasına Etkisi. *Yayımlanmış Doktora Tezi*. Erzurum: Atatürk Üniversitesi.
- Olukayode, A. P., & Salako, E. T. (2014). Effect of Jigsaw Technique and Gender on Students' Attitude to Ethnic Integration and Sustainable Development in Nigeria. *World journal of education*, 4(3), 46-52.
- Öntaş, T. (2014). İlköğretim Sosyal Bilgiler Dersinde Yapılandırmacı Yaklaşım İle Dizgeli Eğitimin Öğrenci Erişisine Etkisi Arasındaki Fark. *Anadolu Eğitim Liderliği ve Öğretim Dergisi*, 2(2), 43-51.
- Özçelik, A. (2007). İş Birliğine Dayalı Öğrenmenin Fen Bilgisi Dersinde Başarı, Tutum ve Kalıcı Öğrenmeye Etkisi. *Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi*. Eskişehir: Osmangazi Üniversitesi.
- Özdemir, E. (2014). Yabancı Dil Öğretiminde Öz Düzenlemeli Jigsaw IV Tekniğinin Üniversite Öğrencilerinin Başarılarına ve Tutumlarına Etkisi. *Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi*. Zonguldak: Bülent Ecevit Üniversitesi.
- Özer, M. A. (2005). Etkin Öğrenmede Yeni Arayışlar:İşbirliğine Dayalı Öğrenme ve Buluş Yoluyla Öğrenme. *Ahmet Yesevi Üniversitesi, Bilig*(35), 113.
- Özkan, U. B. (2019). *Eğitim Bilimleri Araştırmaları İçin Doküman İnceleme Yöntemi*. Ankara: Pegem Akademi.
- Palak, T. (2018). İlkokul 4. Sınıf Sosyal Bilgiler Dersinde Kullanılan İş Birliğine Dayalı Öğrenme Yöntemi Birleştirme Tekniğinin Öğrencilerin Sosyal Becerilerine ve

- Akran Zorbalığına Etkisi. *Yayımlanmış yüksek Lisans Tezi*. İstanbul: Marmara Üniversitesi.
- Sağlam, H. İ., & Bilgili, A. S. (2006). Aktif Öğrenmeyi Temel Alan Yapılandırmacı Yaklaşımın Sosyal Bilgiler Öğretimine Yansımalar. *Atatürk Üniversitesi Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 0(14), 271-285.
- Sarıkaya, M., Güven, E., Göksu, V., & Aka, E. İ. (2010). Yapılandırmacı Yaklaşımın Öğrencilerin Akademik Başarı ve Bilgilerinin Kalıcılığı Üzerine Etkisi. *İlköğretim Online (Elektronik)*, 9(1), 413-423.
- Senemoğlu, N. (2011). *Gelişim Öğrenme ve Öğretim*. Ankara: Pegem Akedemi.
- Sever, E. (2019). İş Birliğine Dayalı Öğrenmenin Yazılı Anlatıma, Öz Düzenleme Becerisine ve Yazma Motivasyonuna Etkisi. *Yayımlanmış Doktora Tezi*. Ankara: Gazi Üniversitesi.
- Shafiuddin, M. (2010). Cooperative Learning Approach in Learning Mathematics. *International Journal of Educational Administration*, 2(4), 589-595.
- Sligh, D. F. (2005). Assessment of the use of the jigsaw method and active learning in non- majors. *Introductory Biology Bioscene*, 31(4), 4-10.
- Sönmez, V. (1999). *Sosyal Bilgiler Öğretimi ve Öğretmen Kılavuzu*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Sönmez, V. (2007). *Program Geliştirmede Öğretmen Elkitabı*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Sözer, E. (1998). Sosyal Bilgiler Öğretiminde İlke, Strateji, Yöntem ve Teknikler. G. Can (Edt.), *Sosyal Bilgiler Öğretimi* (s. 75-88). Eskişehir: Anadolu Üniversitesi.
- Şahin, S. Ş. (2011). İşbirliğine Dayalı Öğretim Tekniklerinden Birleştirme (JisawII) Tekniği İle Takım-Oyun-Turnuva (TOT) Tekniklerinin Ortaöğretim Coğrafya Dersinde Dış Kuvvetler Konusunda Başarıya Etkisi. *Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi*. Ankara: Gazi Üniversitesi.
- Şimşek, U., Şimşek, Ü., & Doymuş, K. (2006). İşbirlikçi Öğrenme Yöntemi Üzerine Derleme Çalışması III: İşbirlikçi Öğrenme Yönteminin Eğitim Ortamındaki Faydaları. *Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Dergisi*(13), 414-430.
- Şimşek, Ü. (2007). Çözeltiler ve Kimyasal Denge Konularında Uygulanan Jigsaw ve Birlikte Öğrenme Tekniklerinin Öğrencilerin Maddenin Tanecikli Yapıda Öğrenmeleri ve Akademik Başarıları Üzerine Etkisi. *Yayımlanmış Doktora Tezi*. Erzurum: Atatürk Üniversitesi.

- Tabiolo, J. L., & Rogayan, D. J. (2019). Enhancing Students' Science Achievement through Jigsaw II Strategy. *Indonesian Society for Science Educator*, 3(1), 29-35.
- Taşpınar, M. (2014). *Kuramdan Uygulamaya Öğretim İlke Ve Yöntemleri* (VI b.). Ankara: Edge Akademi.
- Tekin, H. (1993). *Eğitimde Ölçme ve Değerlendirme*. Ankara: Yargı Yayınları.
- Toklucu, S. K. (2013). İşbirliğine Dayalı Öğrenme Yöntemi İle Dizgeli Eğitimin. Sınıf Sosyal Bilgiler Dersinde Başarıya, Kalıcılığa Ve Tutuma Etkisinin Karşılaştırılması . *Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi*. Kırşehir: Ahi Evran Üniversitesi.
- Tran, V. D., & Lewis, R. (. (2012). The effects of jigsaw learning on students' attitudes in a vietnamese higher education classroom. *International Journal of Higher Education*, 1(2), 9-20.
- Turaçoğlu, İ. (2009). Genel Kimya Dersi "Kimyasal Bileşiklerin Adlandırılması" Konusunda Jigsaw Tekniğinin Akademik Başarılarına Etkisi. *Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi*. İzmir: Dokuz Eylül Üniversitesi.
- Tural, A. (2015). Yapılandırmacı Yaklaşımı Benimseyen Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Sürecine İlişkin Öğrenci Görüşleri. *Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 19(2), 29-40.
- Turgut, S. (2018). Türkiye’de İşbirlikli Öğrenmenin Matematik Tutumuna Etkisi: Meta-analitik Bir İnceleme. *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 38(3), 1233-1254.
- Uçar, S. (2014). Jigsaw Tekniğinin 6. Sınıf Fen ve Teknoloji "Yer Kabuğu Nelerden Oluşur?" Ünitesinin Öğretiminde Öğrenci Başarısına Etkisi. *Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi*. Ankara: Gazi Üniversitesi.
- Uygur, E. (2009). İlköğretim 7. Sınıf Fen ve Teknoloji Dersi Kuvvet ve Hareket Ünitesinin Öğretiminde işbirlikli Öğrenme Başarısına, Tutuma ve Bilgi Kalıcılığına Etkisi. *Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi*. Ankara: Gazi Üniversitesi.
- Uysal, İ. (2006). Sosyal Bilgiler Dersinde Öğrenmeyi Öğrenme Stratejilerinin, Öğrencilerin Anlama ve Yorumlama Düzeylerine Etkisi. *Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi*. Konya: Selçuk Üniversitesi.

- Ünal, Ç., & Çelikkaya, T. (2009). Yapılandırmacı Yaklaşımın Sosyal Bilgiler Öğretiminde Başarı, Tutum ve Kalıcılığa Etkisi (5.Sınıf Örneği)”. *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 13(2), 197-212.
- Walker, I., & Crogan, M. (1998). Academic performance, prejudice, and the jigsaw classroom: New pieces to the puzzle. *Journal of Community & Applied Social Psychology*, 8(6), 381-393.
- Yalman, E., & Çiftçi, B. (2019). Sosyal Bilgiler Eğitiminde Birleştirme II Tekniğinin Akademik Başarı Tutum ve Kalıcılığa Etkisi. *Eğitimde Yeni Yaklaşımlar Dergisi*, 2(2), 31-50.
- Yapıcı, H. (2015). Sosyal Bilgiler Öğretimi Üzerine Bir Bibliyografya Denemesi. *Uluslararası Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 346-364.
- Yazıcı, K. (2016). İş Birlikli Öğrenme. J. J. Zarrillo (Edt.), *Sosyal Bilgiler Öğretimi* (B. Tay, & S. B. Demir, Çev., s. 123-136). Ankara: Anı.
- Yel, S., & Adem Taşdemir, K. Y. (2008). Sosyal Bilgilerde Öğretim Strateji, Yöntem ve Teknikleri. B. Tay, & A. Öcal (Edt.), *Özel Öğretim Yöntemleriyle Sosyal Bilgiler Öğretimi*. Ankara: Pegem Akademi.
- Yılar, M. B., & Şimşek, U. (2016). Sosyal Bilgiler Dersinde Jigsaw, Grup Araştırması ve Okuma-Yazma-Uygulama Yöntemlerinin Demokratik Tutum Üzerindeki Etkileri. *Sakarya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 6(2), 172-183.

EKLER

EK 1 Belirtke Tablosu

BELİRTKE TABLOSU						
	Kavrama	Değerlendirme	Kavrama	Bilgi	Sentez	Analiz
İÇERİK / KAZANIMLAR	Üretimde ve yönetimde topografin önemini geçmişten ve günümüzden örneklerle	Üretim teknolojisindeki gelişmelerin sosyal ve ekonomik hayata etkilerini değerlendirir.	Kurumların ve sivil toplum kuruluşlarının çalışmalarına ve sosyal yaşamdaki rollerine	Tarih boyunca Türklerde meslek edindirme ve meslek etiği kazandırmada rol	Dünyadaki gelişmelere bağlı olarak ortaya çıkan yeni meslekleri dikkate alarak mesleki tercihlerine yönelik	Dijital teknolojilerin üretim, dağıtım ve tüketim alanında meydana getirdiği değişimleri
Toprak Ana	3, 7, 8, 9, 11					
Geçmişten Günümüze Üretim Araçları		12, 15, 16, 17, 21				
Sosyal Hayatta Vakıfların Yeri			23, 26, 27, 29			
Meslek Edindiren Kurumlar				31, 32, 33, 34, 35, 36		
Yeni Meslekler					44, 45, 46	
Dijital Dünya						49, 50

EK 2 Akademik Başarı Testi

7. SINIF SOSYAL BİLGİLER

“ÜRETİM, DAĞITIM VE TÜKETİM ÖĞRENME ALANI”

AKADEMİK BAŞARI TESTİ

1. Aşağıdakilerden hangisi, tımar sisteminin Osmanlı Devleti’ne sağladığı faydalardan biri değildir?

- A) Esnaflar arasındaki mesleki dayanışmanın artırılması
- B) Devlet hazinesine yük olmadan atlı asker yetiştirilmesi
- C) Taşrada devlet otoritesinin ve güvenliğin sağlanması
- D) Tarımsal üretimde devamlı bir verimlilik sağlanması

2. Aşağıdakilerden hangisi, Tımar (İkta) sisteminin yararları arasında gösterilemez?

- A) Özel mülkiyetin gelişmesi
- B) Taşrada güvenliğin sağlanması
- C) Üretimin, denetim altına alınması
- D) Hazineye yük olmadan donanımlı bir ordu oluşturulması

3. “ Osmanlı toprak yönetiminde uygulanan Tımar Sistemi’nin işleyişinde görevli olan tımarlı sipahi, bulunduğu bölgede devletin kanunlarını da uygulardı.”

Parçada, Tımar Sistemi’nin hangi alanda rol oynadığına vurgu yapılmaktadır?

- A) Ticaret
- B) Tarım
- C) Kültür
- D) Yönetim

Osmanlı Devleti’nde tımar sahipleri mazeretsiz olarak üç yıl arka arkaya toprağı boş bırakırlarsa; devlet tımar sahibinin elinden o toprağı geri alırdı.

4. Bu uygulamanın temel amacı aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Ülke bütünlüğünü korumak
- B) Tarımsal çeşitliliği artırmak

- C) Üretimde devamlılığı sağlamak
- D) Köylerde ticareti canlandırmak

5. Osmanlı toprak yönetiminde uygulanan tımar sisteminde tımarlı sipahiler, bölgelerinde huzur ve güveni sağlayarak jandarma görevini üstleniyorlardı. Böylece devlet otoritesi, ülkenin en uç noktalarına kadar ulaşıyordu.

Yukarıda verilen bilgide tımar sisteminin hangi alanda rol oynadığı belirtilmiştir?

- A) Ticari ilişkilerde
- B) Ülke yönetiminde
- C) Kültürel etkinliklerde
- D) Tarımsal faaliyetlerde

6. Sanayi inkılabının aşağıdaki sonuçlarından hangisi sömürgeciliğe sebep olmuştur?

- A) Köyden kente göçlerin olması
- B) Hammaddenin yetersiz kalması
- C) İşçilerin grev yapması
- D) Sanayi şehirlerinde çevre kirliliğinin yaşanması

7. Sanayi İnkılabının ortaya çıkardığı işçi sınıfının haklarını korumak amacıyla oluşturulan kuruluş, aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Sendika
- B) Kooperatif
- C) Lonca
- D) Ahilik

Sanayi İnkılabı sonucunda Avrupa’da fabrikalaşma başladı ve hızlı üretim artışı yaşandı.

8. Bu durumun Avrupa’da aşağıdakilerden hangisine yol açtığı söylenebilir?

- A) Sömürgeciliğe
- B) Coğrafi Keşiflere

- C) Demokratikleşme
- D) Rönesans Hareketlerine

9. Aşağıdakilerden hangisi üretim teknolojisindeki gelişmelerin olumlu yönlerinden biridir?

- A) İnsanların refah seviyesini yükseltmesi
- B) Bazı el sanatlarını ortadan kaldırması
- C) Doğal kaynakları daha hızlı tüketmesi
- D) Ülkeler arasında gelişmişlik farkını arttırması

10. Sanayi İnkılabı aşağıdaki ülkelerden hangisinde ortaya çıkmıştır?

- A) İngiltere
- B) Fransa
- C) İtalya
- D) Almanya

11. Tarih boyunca varlıklı Türkler, toplumsal dayanışma ve yardımlaşma için aşağıdakilerden hangisini yapmıştır?

- A) Vakıflar kurmuştur.
- B) Yeniçeri olmuşlardır.
- C) Tımar Sistemini desteklemişlerdir.
- D) Devlet yönetimine girmişlerdir.

12. Türk İslam devletlerinde hangisi toplumsal yardımlaşma ve dayanışma kurumu olarak gösterilebilir?

- A) Enderun
- B) Divan
- C) Vakıflar
- D) Devşirme

Osmanlı Devleti'nde imarethane, şifahane, cami, çeşme, hamam gibi sosyal amaçlı eserlerin yapılması ve yaşatılması amacıyla hayır sahipleri tarafından çeşitli.....kurulmuştur.

13. Cümlede boş bırakılan yere aşağıdakilerden hangisi yazılabilir?

- A) Medreseler
- B) Sendikalar
- C) Loncalar
- D) Vakıflar
- I- Zorunlu eğitim süresini belirlemek
- II- Yardıma muhtaç öğrencilere burs vermek
- III- Okul, derslik, spor salonu gibi tesisleri yaptırmak
- IV- Eğitim-öğretim hakkı ile ilgili yasaları düzenlemek

14. Eğitim-öğretim hizmetlerinin gerçekleşmesinde, yukarıdakilerden hangileri maddi durumu iyi olan vatandaşlarımızın gönüllülük esasına göre, üzerine düşen sorumluluklarındandır?

- A) Yalnız II
- B) I ve II
- C) II ve III
- D) I, III ve IV

15. Devşirme kökenlilerin yetiştirildiği saray okulu aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Enderun
- B) Medrese
- C) Sahnı Seman
- D) Mektebi Maarifi Adliye

16. Osmanlı Devleti döneminde çırak, kalfa, usta ilişkisi içerisinde meslek edindiren kurum hangisidir?

- A) Medrese
- B) Lonca teşkilatı
- C) Devşirme sistemi
- D) Enderun Mektebi

17. Osmanlı Devleti döneminde meslek edindirme yanında çarşıları da denetleyen meslek edindirme kurumu hangisidir?

- A) Enderun
- B) ÇATOM
- C) Medrese
- D) Ahi teşkilatı

- 13. yüzyılda Anadolu’da kurulan esnaf ve zanaatkârlar birliğidir.
- Dinî, ahlaki, sosyal ve ekonomik nitelikler taşır.
- Meslek ahlakının geliştirilmesinde önemli bir yere sahiptir.

18. Verilen özellikleri, aşağıdakilerden hangisiyle ilişkilendirebiliriz?

- A) Medrese
- B) Enderun
- C) Ahilik teşkilatı
- D) Divan-ı Hümayun

Osmanlı Devleti’nde zeki ve yetenekli çocuklar, Enderun adı verilen okulda iyi bir eğitim gördükten sonra devletin önemli hizmetlerine atanırlardı.

19. Bu uygulama, Osmanlıların aşağıdakilerden hangisine önem verdiğini gösterir?

- A) Taht kavgalarının önlenmesine
- B) Yönetici kadroların eğitilmesine
- C) Ülke bütünlüğünün korunmasına
- D) Merkezî otoritenin sağlanmasına

Okul tiyatrosuna katılan Ahmet’in rolü, Osmanlı Devleti döneminde kunduracılık yapan birini canlandırmaktır.

20. Buna göre aşağıdakilerden hangisi Ahmet’in rolü gereği canlandıracağı kunduracının özellikleri arasında yer almaz?

- A) Enderun’da eğitim almıştır.
- B) Lonca teşkilatının bir üyesidir.
- C) Ahilik geleneğini sürdürür.

D) Mesleğini ustasından öğrenmiştir.

21. Bu düşünceleri taşıyan lise son sınıf öğrencisi Ayla'nın tercih etmesi gereken meslek aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Turizm rehberliği
- B) Diplomatlık
- C) Harita Mühendisliği
- D) Hâkimlik

Ülkemizin komşularıyla olan ilişkileri, dünyadaki siyasi gelişmeler her zaman ilgimi çekiyor. Dış ilişkiler konusunda araştırma yapmak, olayların gerçek neden ve sonuçları üzerine fikir yürütmek hoşuma gidiyor.

Ayla

- I. İlgi alanlarım neler?
- II. Neleri yapmaktan hoşlanırım?
- III. Sevmediğim uğraşlar neler?
- IV. Nasıl bir karaktere sahibim?

22. Doğru bir meslek seçimi yapabilmek için yukarıdaki sorulardan hangilerine cevap verilmelidir?

- A) Yalnız I
- B) II ve III
- C) I, III ve IV
- D) I, II, III ve IV

Doğru ve etkili bir meslek seçim sürecinde birey kendini her yönüyle tanımalı ve kendi özelliklerini mesleğin gerektirdiği özelliklerle karşılaştırmalıdır.

23. Buna göre kişinin meslek seçiminde aşağıdakilerden hangisini yapması yanlış olur?

- A) Yeteneklerini göz önünde bulundurması
- B) İlgi alanlarını belirlemesi
- C) Mesleklerin gerektirdiği özellikleri tespit etmesi
- D) Ailenin kararına göre seçim yapması

24. Aşağıdakilerden hangisi, e-ticaretin yararlarından birisi değildir?

- A) Ürüne anında sahip olamazsınız.

- B) Önünüzde sayısız farklı seçenek vardır.
- C) İndirimlerden kolayca haberdar olursunuz.
- D) Yorulmazsınız.

25. Aşağıdakilerden hangisi e-ticaretin olumsuz yönlerinden birisidir?

- A) Günün her vakti alışveriş yapabilir.
- B) Ürünü deneme imkânı olmadan alışveriş yapar.
- C) Fiyat karşılaştırması yapılabilir.
- D) İnternet ortamından kolayca alışveriş yapabilir.

EK 3 Sosyal Bilgiler Tutum Ölçeği

	Tamamen Katılıyorum	Katılıyorum	Kısmen Katılıyorum	Katılmıyorum	Hiç Katılmıyorum
1. Sosyal Bilgiler benim için önemli bir derstir.					
2. Sosyal Bilgiler dersinin bir an önce bitmesini isterim.*					
3. Gelecekte Sosyal Bilgiler öğretmeni olmak isterim					
4. Sosyal Bilgiler dersine çalışmaktan nefret ederim.*					
5.Sosyal Bilgiler dersindeki konulara merak duyarım.					
6. Sosyal Bilgiler dersindeki konular, ilgimi çeker.					
7. Sosyal Bilgiler dersine çalışmak yorucudur.*					
8. Sosyal Bilgiler dersi yerine, başka dersleri tercih ederim.*					
9.Kendimi iyi ifade edebildiğim derslerden biri, Sosyal Bilgilerdir.*					
10. Ne yaparsam yapayım, Sosyal Bilgiler dersinde başarılı olamam.*					
11. Sosyal Bilgiler dersine çalışırken sıkılmam.					
12. Sosyal Bilgiler dersini ilgiyle takip ederim.					
13.Sosyal Bilgiler dersinde kendimi gergin hissederim.*					
14. Sosyal Bilgiler dersinin başlamasını heyecanla beklerim.					
15. Sosyal Bilgiler dersinde zorlanırım.*					
16. Boş zamanlarımda, Sosyal Bilgiler dersine ilişkin bir şeyler okumaktan hoşlanırım.					
17. Sosyal Bilgiler dersini daha uzun süre işlemek isterim.					
18. Keşke Sosyal Bilgiler dersi hiç olmasaydı.*					
19. Sosyal Bilgiler, kendimi yetersiz hissettiğim derslerden biridir.*					
20. Sosyal Bilgiler dersinin işlenmesini hiç istemem.*					
21. Sosyal Bilgiler dersini gerekli bulurum.					
22. Sosyal Bilgiler dersindeki konular ilgimi çeker.					
23. Sosyal Bilgiler dersinde öğrendiklerim, bana hiç fayda sağlamaz.*					
24. Sosyal Bilgiler dersinde görev almaktan memnun olurum.					
25.Sosyal Bilgiler dersinin başlamasını hiç istemem.*					
26.Sosyal Bilgiler dersinde, kendimi güvende hissedirim.					
27. Sosyal Bilgiler gereksiz bir derstir.*					
28. Sosyal Bilgiler dersinin bitmesini istemem.					
29. Sosyal Bilgiler dersini sevmem.*					

*Olumsuz tutum maddeleri

EK 4 2019/2020 Eğitim Öğretim Yılı

I. Dönem Sosyal Bilgiler Başarı Ortalamalarına Göre Sıralı ve Asıl Grup Listesi

ÖĞRENCİ LİSTESİ	$\bar{X}$	AG
ÖĞRENCİ 1	100	1
ÖĞRENCİ 2	99,24	2
ÖĞRENCİ 3	99,16	3
ÖĞRENCİ 4	98,44	4
ÖĞRENCİ 5	98,29	4
ÖĞRENCİ 6	98,17	3
ÖĞRENCİ 7	98,07	2
ÖĞRENCİ 8	97,55	1
ÖĞRENCİ 9	97,5	1
ÖĞRENCİ 10	97,44	2
ÖĞRENCİ 11	95,94	3
ÖĞRENCİ 12	95,73	4
ÖĞRENCİ 13	95,18	4
ÖĞRENCİ 14	94,79	3
ÖĞRENCİ 15	94,71	2
ÖĞRENCİ 16	94,66	1
ÖĞRENCİ 17	94,34	1
ÖĞRENCİ 18	92,64	2
ÖĞRENCİ 19	91,11	3
ÖĞRENCİ 20	90,65	4
ÖĞRENCİ 21	89,96	2
ÖĞRENCİ 22	89,77	3
ÖĞRENCİ 23	89,43	1

DERS NOTLARI

SOSYAL BİLGİLER	TOPRAK ANA
	DERS NOTU

Canlılar, tarih boyunca besin elde etmekten barınma ihtiyaçlarını karşılamaya kadar pek çok alanda topraktan yararlanmış, yaşamak için toprağa ihtiyaç duymuştur. İnsanlar, toprağı ekip biçmeyi öğrendikten sonra daha fazla tarım ürünü elde edebilmenin yollarını aramış ve tarımın gelişmesi için çaba harcamışlardır.

Tarımın gelişmesi, tarımda daha iyi tekniklerin kullanılması ile mümkün olabilmektedir. Örneğin ağır sabanın bulunması, tarımda verimin artmasını sağlamıştır. Tarım alanları genişlemiş ve üretim artmıştır. Zamanla ormanlık alanlar tarım alanlarına dönüştürülmüş, yeni yerleşim yerleri oluşturulmuştur. Tarımın gelişmesi devletlerin daha güçlü hâle gelmesini sağlamış, böylece devletler, verimli topraklara sahip olmak ve topraklarını genişletmek için fetihler yapmaya başlamıştır. Verimli topraklara sahip olan devletler ise üretimin devamlılığını sağlamak için toprak yönetim sistemleri oluşturmuştur.

Türkiye Selçuklu Devleti'nde Toprak Yönetimi

Türkiye Selçuklu Devleti'nde toprak, Büyük Selçuklu Devleti'nde olduğu gibi sultana aitti ve mirî arazi olarak adlandırılırdı. Mirî arazi; has, ikta (dirlik), mülk ve vakıf olmak üzere dörde ayrılırdı.

Has arazi: Sadece hükümdar ve ailesine verilen topraktır.

İkta (dirlik) arazi: Hizmet karşılığında asker ve sivil devlet adamlarına verilen topraktır. İkta sahipleri bu topraklardan elde ettikleri gelirin bir kısmı ile geçimlerini sağlar, bir kısmı ile de asker yetiştirirlerdi. İkta topraklarının mülkiyeti sultana, işletim hakkı ise ikta sahiplerine aitti. İkta sahipleri, bölgenin güvenliğinin sağlanmasından da sorumluydu. Devlet bu sayede hem asker yetiştirmiş hem de üretimin devamlılığını sağlamış oluyordu.

Mülk arazi: Belli hizmet karşılığı devlet adamlarına verilen topraktır. Bu tür toprak sahipleri toprak üzerinde her türlü hakka sahipti.

Vakıf arazi: Devlete ait topraklardan bir kısmının bilimsel ve sosyal kurumların ihtiyaçlarını karşılamak üzere ayrıldığı topraktır.

Osmanlı Devleti'nde Toprak Yönetimi

Osmanlı Devleti'nde tarım, ekonominin temelini oluştuyordu. Toprağın önemli bir kısmı devlete, toprağı kullanma hakkı ise halka aitti. Osmanlı Devleti'nde toprak mirî, mülk ve vakıf olmak üzere üç kısma ayrılırdı.

Mirî toprak: Hizmet karşılığında verilen topraklardı, ancak mülkiyeti devlete aitti. Toprağı işletim hakkına sahip olan kişilere dirlik sahipleri adı verilirdi. Dirlik sahipleri bu toprakları işletir ve vergi toplardı. Bu topraklardan elde ettikleri gelirin bir kısmı ile geçimlerini sağlar, bir kısmı ile de asker yetiştirirlerdi. Toprağına iyi ekip biçmeyen veya 3 yıl üst üste boş bırakan dirlik sahiplerinden toprakları geri alınır ve bir başkasına verilirdi. Mirî toprak; has, zeamet ve tımar olmak üzere üçe ayrılırdı.

Mülk toprak: Devlet hizmetinde bulunanlara padişah tarafından verilirdi. Mülkiyeti bu şahıslara aitti. Haracı ve öşrî olmak üzere ikiye ayrılırdı.

Vakıf toprak: Gelirleri kişiler ya da devlet tarafından bilimsel, dinî ve hayır kurumlarının giderleri için kullanılan topraktı.

Tarımın Türkiye Ekonomisindeki Yeri

Tarım, cumhuriyetin ilk yıllarından itibaren ülke ekonomimize büyük katkı sağlamıştır. 1980 yılına kadar ülke gelirinین yarısından fazlasını tarım gelirleri oluşturmuştur. Ancak bu yıldan sonra sanayi gelirlerinin payı giderek artmıştır. Buna rağmen ülkemizde çalışan nüfusun yarısına yakını tarım sektöründe çalışmaktadır. Ülkemizde farklı iklim çeşitlerinin görülmesi tarım ürünü çeşitliliğinin de artmasını sağlamıştır.

Cumhuriyet döneminde ülkemizin tarım olanaklarını arttırmak için çeşitli çalışmalar yapılmıştır. Bunlar sulama, gübreleme, tohum ıslahı, makineleşme ve çiftçilerin eğitimidir. Ziraat Bankası, Toprak Mahsulleri Ofisi ve Tarım Kredi Kooperatifleri de tarımı destekleyen kuruluşlardır. Ayrıca ülkemizde tarımın gelişmesi için yapılan çalışmalardan en önemlisi Güneydoğu Anadolu Projesi, kısaca GAP'tır.

Ziraat Bankası

**Toprak Mahsulleri
Ofisi**

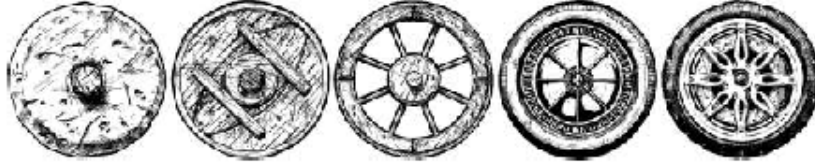
**Tarım Kredi
Kooperatifleri**

Ülkemizde tarımı destekleyen kuruluşlardan bazıları

Geçmişten Günümüze Değişim

Başlangıçta avcı toplayıcı olarak yaşam süren insanlar, zamanla araçlar geliştirmeye başlamışlardır. Bu araçlardan biri de ilk olarak Mezopotamya'da MÖ 5000'lerde kullanıldığı düşünülen tekerlektir. O dönemlerde seramik kap üretiminde çark olarak kullanılmakta olan tekerleğin taşımacılık amacıyla ilk kez Sümerler tarafından MÖ 3000'de kullanıldığı düşünülmektedir.

Tekerleğin zaman içerisindeki değişimi.

Tekerlek dişlilerle birleşerek tarih boyunca birçok teknolojiye zemin oluşturmuştur. Makineler dişlilerin gelişmesi ile ortaya çıkmıştır. Makinelerde buhar gücünün kullanılması ise Sanayi Devrimi'ni başlatmıştır. İnsan yaşamında önemli değişimlere yol açan Sanayi Devrimi, insan ve hayvan gücünden makine gücüne geçiş olarak da ifade edilebilir. XVIII. yüzyılda İngiltere'de başlayan Sanayi Devrimi, kısa sürede başka alanlara yayılmış etkisini tüm dünyada göstermiştir. Sanayi Devrimi öncesinde insan gücüne dayalı olan üretim, makine gücüne dayalı hâle gelmiştir. Üretim teknolojisindeki bu gelişme ile seri üretime geçilmiş, üretilen ürün miktarı artmıştır. Önceden üretim denilince akla tarım, hayvancılık, zanaat gelirken Sanayi Devrimi ile üretim alanı genişlemiştir.

Üretim teknolojisinde ortaya çıkan bu değişim, toplumsal yaşamı da etkilemiş, insanlar kentlere göç etmeye başlamışlardır. Bu göçler ise zamanla kalabalık kentlerin sayısının artmasına yol açmış; geniş aileler yerini giderek çekirdek ailelere bırakmıştır. Şehirleşmeye bağlı olarak çevre sorunları da ortaya çıkmıştır. Makineleşme, çevre sorunlarının yanı sıra işsizliğin artmasına da yol açmıştır. Günümüzde ülkeler üretim teknolojisindeki araştırma ve geliştirme çalışmalarına büyük yatırımlar yapmaktadırlar. Yeni teknolojiyle üretim yapan, sanayileşmiş ülkelerin refah seviyeleri artmakta; bu ülkeler dünya ekonomisinde ve politikasında etkin bir rol üstlenmektedirler.

Geçmişten Günümüze Vakıflar

Vakıflar, yardımsever insanların, toplumun ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla, gelir ve mülklerini bağışladıkları kuruluşlardır. Yardımsever insanlar, vakıflar aracılığı ile toplumun eğitim, sağlık ve kültür alanlarındaki gelişimine katkıda bulunabilirler.

Türkler, toplumsal dayanışma ve yardımlaşmayı sağlamak için çeşitli vakıflar kurmuşlardır. Türkiye Selçuklular döneminde Kayseri, Sivas, Konya, Çankırı, Amasya ve daha birçok şehirde hastaneler ve aşevleri kurulmuş, buralarda halka ücretsiz olarak hizmet verilmiştir. Bu hastane ve aşevlerinin giderlerinin karşılanması için ise vakıflar kurulmuştur. Osmanlı Devleti'nde padişahın halka kadar herkes vakıfların devamlılığına katkıda bulunmuş, vakıf geleneğinin oluşmasını sağlamışlardır. Bu vakıflar, din ve ırk farkı gözetmeksizin herkese yardım etmek amacıyla kurulmuştur.

Osmanlı Devleti'nde vakıflar sosyal hayatta çok önemli bir yer tutmuştur. Toplumda zengin-fakir herkes vakıf kurarak veya bir vakıfa destek olarak ihtiyaç sahiplerine yardım etmişlerdir. Sadece insanların ihtiyaçları için değil hayvanların korunması için de vakıflar kurulmuştur.

Osmanlı Devleti döneminde kurulan bazı vakıflar şunlardır:

- Yetim Öğrencileri Giydiren Vakıf
- Hastalara İlaç Yapan Vakıf
- Yaz Günlerinde Su Dağıtan Vakıf
- Meyve Yediren Vakıf
- Şehir Estetiğini Koruyan Vakıf
- Sokak Hayvanlarına Ekmek Veren Vakıf
- Leylekleri Koruyan Vakıf
- Yavru Kedileri Koruyan Vakıf

Türkiye Cumhuriyeti kurulduktan sonra da Mustafa Kemal Atatürk, vakıflara ayrı bir önem vermiştir. Cumhuriyet'in ilanı ile birlikte vakıf gelirlerinin artırılması için çalışmalar yapılmış, çalışmaları yürütme görevi Vakıflar Genel Müdürlüğüne devredilmiştir.

Vakıflar, günümüzde de varlıklarını sürdürmektedir. Türk Eğitim Gönüllüleri Vakfı, Türkiye Zihinsel Yetersiz Çocukları Yetiştirme ve Koruma Vakfı, Tema Vakfı, İstanbul Kültür Sanat Vakfı akla ilk gelen vakıflardandır. Ülkemizde vakıfların yanı sıra yardımlaşma, dayanışma, sanat, çocuk ve kadın hakları konularında çalışmalar yapan sivil toplum kuruluşları da vardır. Bu kuruluşlar insanlara faydalı çalışmalar yapmaktadır.

Ülkemizde varlıklarını sürdüren vakıflar insanlara faydalı çalışmalar yapmaktadır.

Günümüzde Yeşilay ve Kızılay, kamu yararına çalışan en önemli yarı resmî kuruluşlardır. Yeşilay, sigara, alkollü içki ve her türlü uyuşturucu maddeye karşı mücadele eden, halkın ve bilhassa gençlerin zararlı alışkanlıklardan korunmaları için yaptığı çalışmalarla kamuya hizmet veren ve bütün bu hizmetleriyle "kamuya yararlı demekler" arasında yer alan bir kurumdur.

Kızılay, insanlar arasında ayırım gözetmemek, tarafsızlık, bağımsızlık, birlik ve evrensellik ilkeleri çerçevesinde çalışan hayır kurumu niteliğinde bir kuruluştur.

Vakıflar ve sivil toplum kuruluşları, bireyler arasında sevgi, saygı ve sosyal bağların güçlenmesini sağlar; devlet ve toplum arasındaki bağı güçlendirir. Toplumda birlik-beraberliğin güçlü ve kalıcı olmasına yardımcı olur.

Mesleki Eğitim ve Meslek Seçimi

Devletlerin, gelişebilmek ve kalkınabilmek için nitelikli insanlara ihtiyacı vardır. Nitelikli insanlar ise ilgi alanlarına göre eğitim alarak yetişir. Türkler tarih boyunca nitelikli insan yetiştirilmesine büyük önem vermiş, bu amaçla çeşitli eğitim kurumları açmışlardır.

Medreseler

İslam devletlerinde orta ve yüksek öğretimin yapıldığı yerlere medrese adı verilirdi. Medreselerde daha çok bilimsel çalışmalar yapıldı. Medreselerde ders veren kişilere müderris adı verilirdi. Osmanlı Devleti'nde ilk medrese Orhan Bey zamanında İznik'te açılmıştır.

Enderun Mektebi

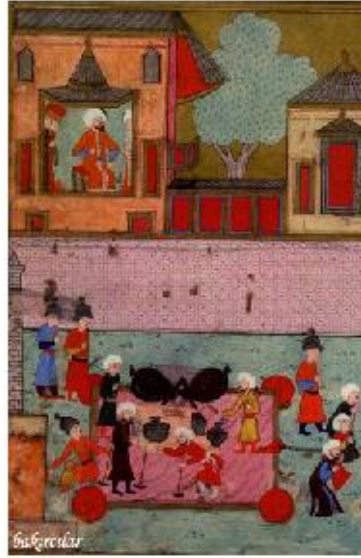
Osmanlı Devleti'nde Enderun Mektebi II. Murat zamanında kurulmuştur. Gayrimüslim ailelerin çocuklarından zeki olanları Enderun Mektebi'ne alınarak özel olarak yetiştirilirdi. Enderun'da edebiyat, matematik, coğrafya ve mantık gibi verilirdi. Aynı zamanda idari, askerî, siyasi ve teknik konularda da eğitim verilirdi. Enderun Mektebinde çok iyi yetişen gençler asker, mimar, müzisyen, vezir hatta sadrazam bile olabilirdi. Ayrıca Enderun Mektebi, saray içinde bulunur ve bütün dersler Türkçe olarak okutulurdu.

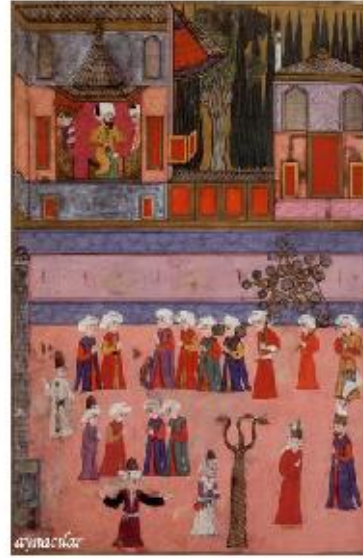
Topkapı Sarayı'nda bulunan Enderun Mektebi
Kütüphanesi

Ahilik Teşkilatı

Anadolu'da 13. yüzyılda kurulmuş olan esnaf ve zanaatkârlar topluluğuna **Ahilik** adı verilirdi. Kurucusu Ahi Evran'dı. Özellikle Kırşehir, Anadolu'daki ahiliğin merkezi hâline gelmişti. Osmanlı Devleti döneminde kurulan esnaf loncaları Ahilik teşkilatının devamı niteliğindedir. Lonca, aynı bölgede yaşayan esnaf ve zanaatkârların örgütlenerek kurduğu meslek organizasyonları olarak tanımlanabilir.

Bakırcılar Loncası – Minyatür

Aynacılar Loncası – Minyatür

Esnaf olabilmek için lonca teşkilatlarına üye olmak zorunluydu. Teşkilata üye olan kişinin meslek ilkelerine uyması gerekiyordu. Bu ilkelere müşteri haklarını korumayı ve esnaf aradaki haksız rekabeti önlemeyi örnek verebiliriz. Ticaret merkezlerinde her meslek loncasına bir yer ayrılırdı.

Ahilik teşkilatı ve esnaf loncaları, asırlarca esnaf ve zanaatkârlara rehberlik etmiştir. Ahilik'te ve esnaf loncalarında çırak-kalfa-usta sistemi vardı. Ustalık töreni çok önemliydi, bu törene özenle hazırlanırdı. Bu teşkilata girenler ahlaki ve mesleki eğitimden geçirilirlerdi. Çırak-kalfa-usta sisteminde üyeler sahip olacakları mesleğin en ince ayrıntılarını öğrenirlerdi.

Geleceğin Senin Ellerinde

Gelecekteki yaşamımızı etkileyecek kararlardan biri de meslek seçimidir. Her birey, hayatının belirli bir döneminde kendisine uygun mesleği seçme konusunda karar vermek zorunda kalmıştır. Kişi, bu seçimi yaparken sahip olduğu özellikleri en iyi biçimde kullanabileceği ve beklentilerini karşılayabileceği meslekler arasından seçim yapmalıdır. Doğru mesleği seçebilmek için, bir başka deyişle bu konuda sağlıklı karar alabilmek için, bireyin önce kendisini tanıması; yeteneklerinin, isteklerinin, ilgi alanlarının ve meslekten beklentilerinin farkında olması gerekir. Daha sonra birey, kendisine uygun meslekleri araştırmalı, bu mesleklerin hangi eğitim aşamalarından geçmeyi gerektirdiğini bilmeli ve eğitim hayatını buna göre planlamalıdır.

Günümüzde, teknolojinin etkisi ile değişen dünyada yeni meslekler ortaya çıkarken bazı meslekler de bu değişime ayak uyduramadığı için yok olup gitmiştir. Varlığını önceden beri devam ettiren öğretmenlik, doktorluk, mühendislik gibi mesleklerin yanı sıra teknolojinin gelişmesi ile son yıllarda sosyal medya uzmanlığı, mobil uygulama geliştiriciliği, yapay zekâ mühendisliği, drone operatörlüğü, havacılık ve uzay mühendisliği gibi yeni meslekler ortaya çıkmıştır. Meslekler, değişen ve gelişen dünyada gün geçtikçe çeşitlenmekte, meslek seçmek çok daha önemli hâle gelmektedir.

Birey, meslek seçimi konusunda karar verirken

- Danışman öğretmenlerden,
- Rehberlik uzmanlarından,
- Üniversitelerin kariyer planlama birimlerinden,
- İlgilendiği mesleklerde faaliyet gösteren kişilerden yardım alabilir.

Birey, meslek seçimi konusunda aile ve çevresi tarafından bilinçli bir şekilde desteklenmeli; bu konuyla ilgili baskı, zorlama ve dayatmalara başvurulmamalıdır.

Yaşamımızın Bir Parçası: Dijital Teknoloji

Tarih boyunca insan yaşamı üzerinde büyük etkileri olan birçok gelişme olmuştur. Yerleşik yaşama geçiş, tarım devrimi olarak da anılan insan topluluklarının tarım yapmaya başlaması ve Sanayi Devrimi bunlardan bazılarıdır.

Sanayi Devrimi ile üretim teknolojilerinde ve toplumda birçok değişiklik meydana gelmiştir. Buhar gücüne dayalı olarak makinelerin üretim için kullanılması *I. Sanayi Devrimi*, elektrik enerjisinin üretim için kullanılmaya başlanması ve elektrikle çalışan üretim bantları sayesinde seri üretime geçilmesi *II. Sanayi Devrimi*, üretim süreçlerinde elektronik ve bilgi teknolojileri ile otomasyonun sağlanması ve programlanabilir akıllı kontrol cihazlarının kullanılması *III. Sanayi Devrimi* olarak adlandırılmaktadır. .

Bugün ise bambaşka bir dijital üretim modeli ile karşı karşıyayız. Makinelerin birbiriyle iletişim kurabildiği, önceden insan gücü ile yapılan birçok işin robotlarla yapıldığı yeni bir teknolojik çağda yaşıyoruz.

IV. Sanayi Devrimi ya da “*Sanayi 4.0*” olarak da adlandırılan yeni dönemde, her biri farklı bilgisayarlar tarafından yönlendirilen makineler bir bütün olarak ana bilgisayarların kontrolüne girecek. Daha önce tek tek makineleri yöneten bilgisayarlar, bundan sonra fabrikaları yönetecek. Buna *Akıllı Fabrika Dönemi* veya *Akıllı Üretim Dönemi* deniliyor.

Dijital teknoloji tabanlı yeni üretim, akıllı fabrika, akıllı makine, akıllı tarım gibi sözlerle adlandırılıyor. Bilgisayar ve Genel Ağ ile hayatımıza giren dijital teknoloji üretimi, tüketim ve dağıtım ağında da değişiklikleri beraberinde getiriyor.

Tarımda, Tahmin ve Erken Uyarı Sistemi ile çiftçilerin cep telefonlarına uyarı mesajı gönderiliyor. Zirai don tehlikesinin yanı sıra hava durumuna göre olası hastalık ve zararlıların meyve ağaçlarına vereceği zarar 3-7 gün önceden tespit ediliyor. Modern çiftliklerde hayvanlar cep telefonundan takip ediliyor. Seraların sıcaklık seviyesi tek tuşla ayarlanabiliyor.

Sanayide de birçok fabrika artık akıllı fabrika olarak anılıyor. Üretim süreçlerinin yönetimi dijital platformlar üzerinden sağlanıyor.

3D yazıcılar, dokunmatik ekranlar ve diğer birçok dijital araç yaşamımıza girmeye devam ediyor. Akıllı saatler de bunların en güzel örneklerinden. Akıllı işletim sistemine sahip olan telefonlar ile eşleştirilebilen akıllı saatler, telefona ulaşmaya gerek kalmadan birçok uygulamanın çalıştırılabileceği yeni nesil kol saatleridir.

Alışveriş alışkanlıkları da değişime ayak uydurmuştur. Genel Ağ üzerinden yapılan alışverişe "e-ticaret" diyoruz. E-ticaret, ticari işlemlerin elektronik ortamda en basit, hızlı ve verimli şekilde yapılmasıdır. E-ticaretin en büyük avantajı, bu yolla zamandan ve mekândan bağımsız olarak dünyanın herhangi bir yerinde ve herhangi bir saatinde müşterilere alışveriş imkânı sunulabilmesidir. E-ticarette süreçlerin büyük kısmı dijital ortamda yürütüldüğü için kısıtlayıcı zaman ve mekân problemleri bulunmamaktadır. E-ticaret, geleneksel alışverişe göre müşterinin zaman kaybını azaltır. Binlerce müşteri beklemeksizin aynı anda alışveriş ve ödeme yapılabilir. Firmalar, fiziki ortamda ulaşabildiklerinin çok üzerinde müşteri ve ciroya ulaşabilirler. E-ticaret, müşterilere daha şeffaf bir ortam sunar. E-ticarette müşteriler farklı firmaların web siteleri ve farklı ürünler arasında hızlıca fiyat araştırması yapabilir. Bu da rekabetin artmasını ve fiyatların düşmesini sağlar. E-ticaret, ulaşım sorunu ve giderlerini azaltır.

E-ticaret yoluyla tüketiciler çok sayıda ürün çeşidini görebilirler. Genel Ağ üzerinden uçak, tren veya otel odası rezervasyonu, çevrim içi bilet alma gibi işlemler zaman kaybetmeden kolayca gerçekleştirilebilir. E-ticaretin dezavantajları da vardır. Genel Ağ üzerinden yapılan alışverişlerde müşterinin ürünü canlı olarak görüp inceleme ve deneme şansı yoktur ve Genel Ağ üzerinden yapılan alışverişlerde kredi kartı kullanıldığı için güvenlik riski olabilir.

İngilizcede erkek arı anlamına gelen drone (diron) günümüzde insansız hava araçları (İHA) anlamında kullanılıyor. Uzaktan kontrol edilen pilotsuz ya da insansız hava aracı drone, XX. yüzyılın birçok buluşu gibi öncelikle savunma sanayi için geliştirilmiştir.

Dağıtım açısından yeni gelişen bir teknoloji de olsa drone kullanımı günden güne artmaktadır. Bazı kargo şirketleri fiilen drone kullanımına başlamış, birçok kargo şirketi de gündemlerine drone ile taşımacılığı almıştır.

EK 6 Kazım Etkinliği Çalışma Kağıtları

KAZANIM ETKİNLİĞİ ÇALIŞMA KAĞITLARI

Kazanım: SB.7.5.1. Üretimde ve yönetimde toprağın önemini geçmişten ve günümüzden örneklerle açıklar.

ETKİNLİK 1: AŞAĞIDAKİ İFADELERİ “DOĞRU-YANLIŞ” OLARAK KODLAYALIM

	Doğru/Yanlış
a. Osmanlı Devleti iktâ adı verilen toprak sistemini kullanmıştır.	
b. Feodalite ortaçağ Avrupa’sında eşitsizliğe dayalı toprak sistemidir.	
c. Osmanlı Devleti uyguladığı toprak sistemiyle güçlü bir ordu oluşturmuştur.	
d. Tımar sisteminde toprağın sahibi sipahidir.	
e. Tımar sisteminde köylü toprağını mazeretsiz boş bırakamaz.	
f. Tımar sistemi 1839 Tanzimat Fermanı ile kaldırılmıştır.	
g. Osmanlılar Selçukluların uyguladığı iktâ sistemini örnek almışlardır.	
h. Hammurabi kanunlarında öküz öldürmek, saban kırmak suç sayılmıştır.	

ETKİNLİK 2: TARIMI DESTEKLEYEN KURULUŞLARI ALTLARINDAKİ BOŞLUKLARA İŞARETLEYELİM

ETKİNLİK 3: KAVRAMLARI İLGİLİ DEVLETLERLE EŞLEŞTİRELİM

İFADELER	DEVLETLER
TIMAR SİSTEMİ	TÜRKİYE CUMHURİYETİ
İKTA SİSTEMİ	BÜYÜK SELÇUKLU DEVLETİ
AŞAR VERGİSİNİN KALDIRILMASI	OSMANLI DEVLETİ
ATATÜRK ORMAN ÇİFTLİĞİNİN KURULMASI	AVRUPA
FEODALİTE	

ETKİNLİK 3: DOĞRU BİLGİLERİ İŞARETLEYELİM

Günümüzde ülkemizde yürütülen tarım faaliyetleriyle ilgili bilgiler verilmiştir.

a. Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı ülkemizde tarım politikalarından sorumlu kurumdur.	☐
b. Nadas yöntemi tarımda verimi artırır.	☐
c. Çiftçilerimizi kaldırmak için mazot, gübre, tohum desteği gibi uygulamalar yapılmaktadır.	☐
d. Güneydoğu Anadolu Projesi tarım ekonomisine büyük katkı sağlamaktadır.	☐
e. Tohum ıslahı çalışmaları ve makineli tarım uygulamaları tarımsal üretimi azaltır.	☐
f. Ülkemizde nüfusumuzun önemli bir bölümü geçimini tarımdan sağlamaktadır.	☐
g. Ülke topraklarımızın tamamı tarıma elverişli alanlardan oluşmaktadır.	☐
h. Ülkemizde tarımda yaşanan önemli sıkıntılar kuraklık ve sulama sıkıntısıdır.	☐

Kazanım: SB.7.5.2. Üretim teknolojisindeki gelişmelerin sosyal ve ekonomik hayata etkilerini değerlendirir.

ETKİNLİK 1: YAŞANAN GELİŞMELERİ GRUPLANDIRALIM

Aşağıdaki tabloda Sanayi İnkılabı öncesi ve sonrası sosyal ve ekonomik hayat ile ilgili bilgiler numaralandırılarak verilmiştir. Bilgilerin hangisinin sosyal hangisinin ekonomik sonuçlarla ilişkili olduğunu örnekteki gibi yazınız.

	Öncesi	Sonrası
1	İnsan gücüne dayalı üretim yapıyordu.	Makine gücüne dayalı seri üretime geçmiştir.
2	Üretimin temel alanları tarım, hayvancılık ve zanaattır.	Üretim alanı genişlemiştir. Ham maddesi tarım ürünleri, madenler olan birçok yeni ürün ortaya çıkmıştır.
3	Uzak yerler insanoğlu için önemli bir sorundur.	Demir yolu, buharlı lokomotif, buharlı gemi, otomobil, telgraf aracılığıyla insanlar uzak mesafeleri yakınlaştırmıştır.
4	Dağınık bir yerleşim yapısının düştüğü görülür.	Sanayi Devrimi nüfusun merkezlerde yani kentlerde toplanmasına yol açmıştır.
5	Üretim ve tüketim kısıtlıdır.	Fabrikaların açılmasıyla üretilen ürün miktarı artmıştır.
6	Geniş aileler yaygındır.	Çekirdek aile yaygınlaşmıştır.
7	Uygulanan teknik, tecrübe ve ustalık geleneğine dayanır.	Bilime ve teknolojiye dayanan teknikler geliştirilmiştir.

ETKİNLİK 2: AŞAĞIDAKİ İFADELERİ DOĞRU VE YANLIŞ OLARAK DEĞERLENDİRELİM

İFADELER	DOĞRU- YANLIŞ
a. Sanayi inkılabı üretimde insan ve hayvan gücünün kullanılmasını ifade eder.	
b. Sanayi inkılabı devletler arasında sömürgecilik yarışına neden olmuştur.	
c. Sanayi inkılabı ile seri üretimin doğması ürünlerin fiyatını artırmıştır.	
d. Sanayi inkılabı toplumda işçi sınıfının doğmasını sağlamıştır.	
e. Sanayi inkılabı geleneksel üretim tarzını değiştirmiştir.	

ETKİNLİK 3: SORULARI CEVAPLANDIRALIM

1.

I. Tarım sektöründe insan gücüne dayalı üretimin yerini makineler alırken şehirlerde yeni kurulan fabrikalarda iş gücü ihtiyacı doğmuştur.
II. Şehirlerde nüfus hızla artmış ve günümüzün metropol denilen büyük şehirleri oluşmuştur.
III. Köylerde çalışan insanlar hızla şehirlere doğru göç etmişlerdir.
IV. Şehirlerde altyapı sorunları, çevre kirliliği ve çarpık kentleşme gibi sorunlar ortaya çıkmıştır.
Sanayi İnkılabı'nın ortaya çıkardığı yukarıdaki gelişmelerin neden - sonuç ilişkisine göre sıralaması aşağıdakilerin hangisinde doğru verilmiştir?

- A) I - II - III - IV
B) II - III - I - IV
C) I - III - II - IV
D) III - IV - I - II

2. Aşağıdakilerden hangisi üretim teknolojisindeki gelişmelerin olumlu yönlerinden biridir?

- A) İnsanların refah seviyesini yükseltmesi
B) Bazı el sanatlarını ortadan kaldırması
C) Doğal kaynakları daha hızlı tüketmesi
D) Ülkeler arasında gelişmişlik farkını artırması

3.

17.yy'da tarıma dayalı olan dünya ekonomisi yerini sanayileşme olgusuna bırakmaya başlar. Bu olgu ile birlikte siyasi, sosyal ve ekonomik alanda gelişmeler yaşandı.
Aşağıdakilerden hangisi bu gelişmelerden biri değildir?

- A) Üretimin hızlanması
B) Kentlerde işçi sınıfının oluşması
C) Ulaşım imkanlarının azalması
D) Sanayileşmiş ülkelerin zenginleşmesi

SB.7.5.3. Kurumların ve sivil toplum kuruluşlarının çalışmalarına ve sosyal yaşamdaki rollerine örnekler verir.

ETKİNLİK 1: AŞAĞIDAKİ İFADELERİ "DOĞRU-YANLIŞ" OLARAK DEĞERLENDİRELİM

	Doğru/Yanlış
a. Vakıflar, bireylerin yardımlaşma amacıyla sahip oldukları gelirin bir bölümünü gönüllü olarak kamu yaranna harcama düşüncesi ile oluşmuştur.	
b. Osmanlıda bir vakfın hangi şartlar dahilinde kurulduğunu açıklayan belgeye "Vakfiye" denir.	
c. Vakıf kültürü sadece Selçuklu ve Osmanlılarda vardı.	
d. Osmanlılarda padişahlar ve ileri gelen yöneticiler kurdukları vakıflarla halka örnek olmuştur.	
e. Vakıf hizmetlerinden sadece Müslümanlar faydalanmıştır.	
f. Vakıflar sosyal yardımlaşma ve dayanışmanın en güzel örneklerindendir.	
g. Osmanlıda vakıfların bağlı olduğu kurum Vakıflar Genel Müdürlüğü'dür.	
h. Vakıflar din, dil, ırk ayrımı gözetmeksizin insanlara hizmet ulaştırmıştır.	
i. Vakıfların hizmetleri sayesinde toplumda hırsızlık, gasp, isyan gibi çatışmalar azalmıştır.	
j. Günümüzde vakıflar Şeriiye ve Evkaf Vekaleti'ne bağlıdır.	
k. Osmanlıda vakıflar sadece insanların ihtiyaçları için değil hayvanların ve doğanın korunması için de faaliyet üretmiştir.	

ETKİNLİK 2: VAKIFLAR İLE AMAÇLARINI EŞLEŞTİRELİM

Amacı: Afetlerde ve olağan dönemlerde ihtiyaç sahiplerine yönelik yardım sağlamak. Toplumda yardımlaşmayı geliştirmek. Güvenli kan teminini gerçekleştirmektir.

1

Amacı: İnsanları zararlı bazı alışkanlıklardan korumak için çalışır. Tütün, alkol, uyuşturucu madde, teknoloji, kumar vb. bağımlılıklarla mücadele eder. Önleyici halk sağlığı çalışmalarını yürütür.

2

Amacı: Günlük yaşam aktivitelerini kısmen yapabilenlerin ve yapamayanların her türlü ihtiyacını karşılar. Sokaklara terk edilmiş 0-6 yaş grubu çocukların tüm ihtiyacını karşılar.

3

ETKİNLİK 3: FOTOĞRAFLAR İLE KAVRAMLARI EŞLEŞTİRELİM

AÇIKLAMA: VAKIFLARIN SOSYAL, DİNİ, ASKERİ, KÜLTÜREL PEK ÇOK ALANDA FAYDALARI VARDIR. VAKIFLAR İLE HALKIN BESLENME, SAĞLIK, ULAŞIM, EĞİTİM, GÜVENLİK GİBİ BİR ÇOK İHTİYACI KARŞILANMIŞTIR. AŞAĞIDA VERİLEN KAVRAMLAR İLE FOTOĞRAFLARI İLİŞKİLENDİREREK VAKIFLARIN HANGİ ALANDA HİZMET ÜRETTİĞİNİ BULALIM.

ULAŞIM- EĞİTİM- BESLENME – SAĞLIK – İBADET - GÜVENLİK

Süleymaniye Camisi

Buruciye Medresesi

Mostar Köprüsü

Ayasuluk Kalesi

Divriği Darüşşifası

Nilüfer Hatun İmareti

ETKİNLİK 4: VAKIFLARIN HİZMET ALANLARINI İŞARETLEYELİM

	EĞİTİM	ASKERİ	DİNİ
1.Osmanlıda kale, istihkam, gemi, top, dökümhane yapımını gerçekleştiren bazı vakıflar bulunuyordu.			
2.Osmanlılarda sıbyan mektepleri ve medreselerin ihtiyaçları vakıflar tarafından karşılanmıştır.			
3.Cami, mescit, namazgah inşası, camilerin mum ve kandillerinin temin edilmesini sağlayan vakıflar bulunuyordu.			

Kazanım: SB.7.5.4. Tarih boyunca Türklerde meslek edindirme ve meslek etiği kazandırmada rol oynayan kurumları tanır.

ETKİNLİK 1: VERİLEN KAVRAMLARI TANIMLARIYLA EŞLEŞTİRELİM

... MEDRESE

1. Saray okuludur. Devletin ihtiyaç duyduğu üst düzey yönetici ve askeri kadroları yetiştirmek, sanatkarlar yetiştirmek başlıca görevidir.

... ENDERUN

2. 13. yüzyılda Anadolu'da kurulan mesleki dayanışma örgütü ve mesleki eğitim veren kurumdur.

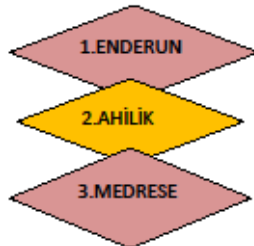
... AHİLİK

3. Kelime anlamı "ders verilen yer" demektir. Türk-İslam devletlerinin temel eğitim kurumlarıdır.

ETKİNLİK 2: İFADELERİ İLGİLİ KURUM İLE EŞLEŞTİRELİM (X)

İFADELER	MEDRESE	ENDERUN	AHİLİK
a. Başlangıçta devşirme sistemi ile öğrenci yetiştiren kurum sonradan Türklere de kapılarını açmıştır.			
b. Osmanlı Devleti'nde daha çok Lonca adı ile teşkilatlanmıştır.			
c. Müderris adı verilen öğretmenler tarafından dersler verilmiştir.			
d. Kişiyi mesleki olarak geliştirirken iyi bir ahlaka sahip olmasını da amaçlar.			
e. Belirli aşamalardan geçerek özel yeteneğe ve zekaya sahip kişileri eğitir.			
f. Bu okulları bitirenler orta dereceli devlet memuru olabilirlerdi.			
g. Usta, çırak, kalfa ilişkisi çerçevesinde mesleki eğitim vermiştir.			
h. Din derslerinin yanında coğrafya, matematik, tıp, tarih, kimya gibi bilim dersleri de verilirdi.			
i. Mezun olanlara icazet adı verilen diploma verilirdi.			
j. Başarılı olanlara "şet kuşanma" töreni düzenlenerek iş yeri açma hakkı verilirdi.			

ETKİNLİK 3: KURUMLAR İLE MESLEKLERİ EŞLEŞTİRELİM

Sadrazam

...

Kadı

...

Fırıncı

...

ETKİNLİK 4: AHİLİK TEŞKİLATININ BAZI HİZMETLERİNİ İLGİLİ ALANLARLA EŞLEŞTİRELİM (X)

	EKONOMİK	ASKERİ	SOSYAL
1.Zorunlu hallerde orduya destek vermiştir.			
2.Pazarların kurulması, dükkan açılması, usta yetiştirilmesi gibi faaliyetleri yürütmüştür.			
3.Yardımlaşma, dayanışma gibi konulara önem vermiştir.			

ETKİNLİK 5: AHİLİK TEŞKİLATININ GÖREVLERİNİ İŞARETLEYELİM

İFADELER	✓	X
a. Mesleki eğitim vermek		
b. Pazarları kontrol etmek		
c. Çiftçilerden vergi toplamak		
d. Mal ve ürünlerin kalitesini denetlemek		
e. Vakıfların giderlerini karşılamak		
f. Orduya atlı askerler yetiştirmek		
g. Savaş esnasında orduya yardım etmek		
h. Tarımsal üretimi artırmak		
i. Yardımlaşma ve dayanışmayı artırmak		

ETKİNLİK 6: EĞİTİM KURUMLARI İLE AMAÇLARINI EŞLEŞTİRELİM

1. MEKTEB-İ MAARİF-İ ADLİYE
2. MEKTEB-İ ULUMU EDEBİYE
3. ZİRAAT AMELİYAT MEKTEBİ
4. SANAY-İ NEFİSE MEKTEBİ
5. MÜLKİYE BAYTAR MEKTEBİ

- ☐ Veteriner yetiştirmek
- ☐ Memur yetiştirmek
- ☐ Tarım eğitimi
- ☐ Memur yetiştirmek
- ☐ Sanat eğitimi

Kazanım: SB.7.5.5. Dünyadaki gelişmelere bağlı olarak ortaya çıkan yeni meslekleri dikkate alarak mesleki tercihlerine yönelik planlama yapar.

Öğrencilerin seçtikleri mesleğe göre gerekli olan yetenek ve kişilik özelliğinin yanına ismini yazınız

Arkadaşlar ben Enes Mühendis olmak istiyorum

Arkadaşlar ben Ahmet Psikolojik Danışman olmak istiyorum

Arkadaşlar ben de Ayşegül'üm Doktor olmak istiyorum

Bina maketleri yapmayı çok seviyorum	Enes
Ailevi sorunları olan arkadaşlarıma yardımcı olmak bana mutluluk veriyor	
Çocukların mutlu ya da üzgün oldukları durumlardaki davranışlarını gözlemlemek ve bunlardan sonuç çıkarmak istiyorum	
Televizyonda tıbbi gelişmelerle ilgili belgeler ilgimi çekmektedir.	
Makinelerin teknik özelliklerini incelemekten hoşlanırım.	
İleride meslek seçmek isteyen gençlere yardımcı olmak istiyorum	
En önemli hobilerimden biri ilaçların kullanım kılavuzlarını okumaktır	
Evimizdeki ilk yardım çantasını ben hazırladım.	
Öğrencilere verimli ders çalışma yollarını gösteren bir mesleğimin olmasını isterim	
Evimizde yeni otomobil modelleri tasarlıyorum	

Meslek ve meslek özelliklerini eşleştiriniz

Sosyal bilimlerle ilgili, sözel yeteneğe ve ikna gücüne sahip, girişken, insan ilişkilerinde başarılı, organizasyon yeteneğine sahip ve üretken olması gerekir

Çocukları seven, onlarla beraber olmaktan sıkılmayan, dikkatli, işine özen gösteren, insanlarla iyi iletişim kurabilen, sevecen, hoşgörülü sabırlı olmak gerekir

Resim, bale, müzik ve sahne sanatlarını kapsamaktadır. Kendini bu sanat dallarından birinde daha iyi ifade edebilecek ve gerekli yeteneğe sahip olması gerek

Gözlemleme ve araştırmaya meraklı problemleri analiz etme ve çözüm üretebilme yeteneğine sahip olmak gerekir.

Kazanım: SB.7.5.6. Dijital teknolojilerin üretim, dağıtım ve tüketim alanında meydana getirdiği değişimleri analiz eder.

Aşağıda verilen ifadelerden doğru olanları D yanlış olanları Y olarak işaretleyiniz.

	D	Y
Otomasyon birçok alanda insan emeği olmaksızın işlerin, otomatik işleyen araçlarla yapılmasıdır.		
İnternet üzerinden pazarlama ve satış yapmak mümkün hale gelmiştir.		
Akıllı üretim teknikleriyle üretim ve kazanç düşmeye başlamıştır.		
İnsanlar bir yolculuğa çıkacakları zaman biletlerini yalnızca firmayı telefonla arayarak alabilmektedirler.		
Günümüzde yapay zekâ aracılığıyla öğrenme yeteneği olan robotlar üretilmektedir.		

Aşağıda verilen boşluklara uygun kelimeleri yazınız.

Seyahat araçlarının	Uzaktan kumandaya	Dijital teknolojilerin
Sanal oyunlar	Dijital hesaplar	e-ticaret
Akıllı fabrikalar	Yapay zekâya	Tüketim

1. kullanıcılarına internet üzerinden kolay ve hızlı bir biçimde alışveriş olanağı sağlar.
2. gelişmesiyle fabrikalardaki üretim tekniklerinde değişim olmuştur.
3. Sanayi devriminde geliştirilen sistemlerle verimliliğin ön planda olduğu daha kaliteli ve daha hızlı üretim yapabilen.....kurilmaya başlanmıştır.
4. Dijital teknolojiler ve e-ticaret yaygınlaştıkça küresel, akılcı, bilgiye önem veren ve sürekli değişim hakkında olan yeni bir.....anlayışı ortaya çıkarmıştır.
5. Son yıllarda bilim dünyasında dile getirilen ve toplumsal yaşamı derinden etkilemesi beklenen.....sahip robotların düşünebilen ve kendi iradesiyle kara verme yetisine sahip olan makineler haline gelecekleri düşünülmektedir.

Aşağıdaki uygulamalardan hangilerinin, dijital teknolojilerin üretim alanında meydana getirdiği değişimlerden biri olduğunu hangilerinin de dağıtım alanında meydana getirdiği değişimlerden biri olduğunu ilgili alanlara işaretleyiniz.

	Üretim	Dağıtım
Akıllı fabrikaların yaygınlaşması		
Yemek siparişlerinin robotlar yardımıyla yerlerine ulaştırılması		
Acil durumlarda ilaçların insanız hava araçlarıyla kısa sürede teslim edilmesi		
Otomobil fabrikalarında robotların kullanılması		
Kümes takip sistemiyle tavukların verimliliğini artırılması		

Aşağıdaki çoktan seçmeli soruları cevaplayınız.

1. Dijital teknolojilerin gelişmesiyle birçok alanda değişimler meydana gelmiştir. Bunlardan biri de mağazaya gitmeden e-ticaret sayesinde alışveriş yapılmasıdır. Ancak bu durumlarda gerekli önlemlerin alınması gereklidir. Aşağıdakilerden hangisi e-ticaret ile alışveriş yaparken alınacak önlemlerden birisi değildir?
 A) Kredi kartı şifresinin unutulmaması için yakında bulunan kişiye söylenilmesi
 B) Güvenli internet bağlantısının tercih edilmesi
 C) Sitenin iletişim bilgilerinin kontrol edilmesi
 D) Sanal kredi kartının kullanılması
2. Verimliliğin temel alındığı ve akıllı üretim modellerinin geliştirildiği bu dönemde akıllı robotlar ve yapay zekâ sistemleri daha önemli hale gelecektir. Kısaca bu dönemde neredeyse her türlü elektronik cihazın birbirleriyle iletişim halinde olacağı öngörülmektedir. Sözü edilen dönem, aşağıdakilerden hangisidir?
 A) Sanayi 4.0 Dönemi
 B) Bilgisayar çağı
 C) Uydu teknolojileri devri
 D) 3. Sanayi devrimi Dönemi

EK 7 Mini Kazanım Testleri

MİNİ KAZANIM TESTLERİ

Kazanım: SB.7.5.1. Üretimde ve yönetimde toprağın önemini geçmişten ve günümüzden örneklerle açıklar.

1)

Toprak bazen "Ana" bazen de "Sadık Yâr" olarak adlandırılmıştır

Toprağa bu şekilde isimler verilmesi daha çok hangisi ile ilgilidir?

- A) Üretim faaliyetlerinin durması
- B) Geçim kaynaklarının sınırlı olması
- C) Topraklarımızın tarıma elverişli olmaması
- D) İnsanoğlunun varlığını sürdürmesinin toprağa bağlı olması

- 2) Yemek verdi, ekmek verdi, et verdi
Kazma ile döğmeyince kıt verdi
Benim sadık yarım kara topraktır

Aşık Veysel

Kara Toprak adlı bu şiirde şair aşağıdakilerden hangisini vurgulamıştır?

- A) Toprağın insan hayatı için önemini
- B) Topraklarımızın verimsiz olduğunu
- C) Toprakların, besin kaynağı olmaktan başka değeri olmadığını
- D) Toprakların ürün vermesinde insanların etkisiz olduğunu

3)

1923'ten günümüze kadar olan süreçte, tarım ürünleri üretimimizde ve ekim alanlarında artışlar olmuştur.

Bu durum üzerinde, aşağıdakilerden hangisinin etkisi daha fazladır?

- A) Mera hayvancılığının yaygın olmasının
- B) Tarım ürünleri ithalatının devam etmesinin
- C) Makineleşme ve tarım metotlarındaki iyileşmelerin
- D) Tarımda çalışan nüfusun eğitim düzeyinin düşük olmasının

- 4) Ülkemizde tarım alanlarını geliştirmek ve çiftçiye destek olmak amacıyla bazı kuruluşları açılmıştır.

Aşağıdakilerden hangisi bu kuruluşlara örnek olarak gösterilemez?

- A) Ziraat Bankası
- B) Orman Bakanlığı
- C) Tarım Kredi Kooperatifleri
- D) Toprak Mahsulleri Ofisi

5)

Frigyalılarda saban kıran ve öküz öldüren idamla cezalandırılırdı.

Mısırlılar Nil nehrinin taşıp topraklarına zarar vermemesi için çeşitli önlemler almışlardı.

Bu bilgilere göre aşağıdakilerden hangisine ulaşılabılır?

- A) Frig uygarlığında yazılı kanunların olduğuna
- B) Her iki uygarlıkta da tarımın çok önemli olduğuna
- C) Mısır uygarlığının döneminin en gelişmiş uygarlığı olduğuna
- D) Frigyalılarda insanın herhangi bir değeri olmadığına

6) Üretim ve güvenlik açısından önemli bir işlevi olan tımar sisteminde, sipahiler; hem toprağı eker, halktan devlet adına vergi toplar, hem de asker yetiştirirler. Bu askerler savaş zamanında ordunun önemli bir bölümünü oluşturlardı.

Buna göre aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşılamaz?

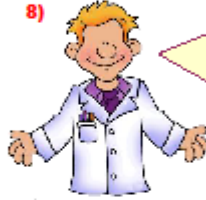
- A) Toprağın gerçek sahibi sipahilerdir.
- B) Sipahiler devlet adına vergi toplamıştır.
- C) Devlet harcama yapmadan daimi bir orduya sahip olmuştur,
- D) Toprağı işleyen çiftçiler mülkiyet sahibi değildir.

7) Tımar siteminde toprağın sahibi devlettir. Çiftçi yalnızca toprağı işleyip edindiğı ürünle geçinir. Bunlardan alınacak vergiyi ise bir devlet görevlisi, maaşına karşılık toplar,

Uygulanan toprak sistemi incelendiğinde aşağıdakilerden hangisinin bu sistemin olumsuz bir sonucu olduğu söylenebilir?

- A) Üretimin devamlılığının sağlanması
- B) Hazine giderlerinin azaltılması
- C) Merkezi otoritenin güçlenmesi
- D) Özel mülkiyetin gelişmemesi

8)

Osmanlı Devleti'nde ele geçirilen ve merkeze çok uzak olmayan topraklar komutanlara ve devlet adamlarına maaş karşılığı dağıtılmış ve buralardan toplanan vergi ile asker yetiştirilmiştir.

Buna göre;

- I. Ordu ve toprak sisteminin içiçe olduğu
- II. Devşime sisteminin uygulandığı
- III. Ticaret yollarının güvenliğinin sağlandığı

yargılarından hangilerine ulaşılabilir?

- A) Yalnız I
- B) Yalnız II
- C) II ve III
- D) I ve II

9) Tımarlı sipahileri görevlendirildikleri bölgede asayiş sağlamaya, üretimi takip etmek ve arazisinin büyüklüğüne göre devlete asker yetiştirmekle yükümlüydü. Bu işler için araziden elde edilen vergilerden başka gelir olarak maaş almazlardı.

Bu bilgiye dayanarak,

- I. Üretimin devamlılığını sağladıkları
- II. Merkezi otoriteyi korudukları
- III. Devlete ordu hazırladıkları

durumlarından hangileriyle Tımar sisteminin Osmanlı Devleti'ne fayda sağladığı söylenebilir?

- A) I ve II
- B) I ve III
- C) II ve III
- D) I, II ve III

10) Osmanlı Devleti'nde Tımar sahipleri;

- ▶ Cebelü denilen atlı asker yetiştirirler,
- ▶ Toprağın sürekli kullanılmasını sağlarlar
- ▶ Halktan, devlet adına vergi toplarlardı.

Onların bu sorumlulukları;

- I. Askeri
- II. Siyasi
- III. Ekonomik
- IV. Kültürel

alanlarından hangileriyle ilgili değildir?

- A) I ve III
- B) I ve IV
- C) II ve IV
- D) I ve II

11)

Osmanlı Devleti'nde toprakların kullanım hakkı, devletin denetim ve gözetiminde halka bırakılmıştır. Ancak toprağı üst üste üç yıl ekmeyenden toprağı alınır ve bir başkasına verilir.

Bu uygulama ile ulaşılacak istenen temel amaç aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Rüşvet ve iltiması önlemek
- B) Halka yeni iş alanları yaratmak
- C) Üretimde sürekliliği sağlamak
- D) Halkı çiftçiliğe özendirmek

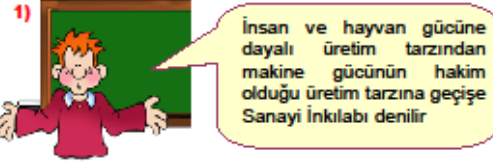
12) Osmanlı Devleti'nde Tımar Sistemi'nin önemini kaybetmesi ile,

- I. Tarım gelirlerinin azalması
- II. Ülkenin bayındır hale gelmesi
- III. Eyalet askerlerinin sayısının azalması

durumlarından hangilerinin gerçekleştiği savunulabilir?

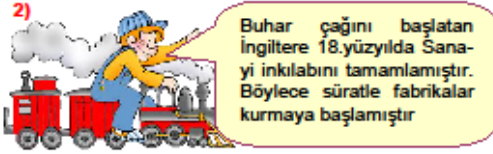
- A) I ve II
- B) I ve III
- C) II ve III
- D) I, II ve III

Kazanım: SB.7.5.2. Üretim teknolojisindeki gelişmelerin sosyal ve ekonomik hayata etkilerini değerlendirir.

Buna göre, Sanayi İnkılabı'nın ortaya çıkmasında aşağıdakilerden hangisi doğrudan etkili olmuştur?

- A) Pazar ihtiyacının artması
- B) İşçi sınıfının ortaya çıkması
- C) Bilimsel gelişmelerin hızlanması
- D) Devletler arasında bloklaşmanın başlaması

Aşağıdakilerden hangisi bu durumun bir sonucu olamaz?

- A) Bol ve ucuz mal üretimi
- B) El tezgahlarının kapanması
- C) Pazar ve hammadde sorunu
- D) Eşitlik, özgürlük gibi fikirlerin ortaya çıkması

3) İngiltere'de buhar gücü ile çalışan dokuma fabrikası'nın kurulması Sanayi İnkılabı'nın başlangıcı olarak kabul edilir. İngiltere'deki bu gelişme ile zamanla makineler çoğaldı, ticaret gelişti.

Buna göre aşağıdakilerden hangisinin Sanayi İnkılabı ile gerçekleşmesi beklenmez?

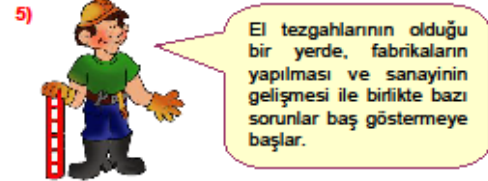
- A) Sömürgeciliğin hızlanması
- B) Üretimin azalması
- C) Gelir seviyesinin yükselmesi
- D) Büyük sanayi kentlerinin kurulması

4) Sanayi İnkılabı ile birlikte;

- I. Ürünlerin kalitesi,
- II. Üretime harcanan zaman,
- III. Ürünlerin üretim miktar
- IV. Üretime harcanan emek

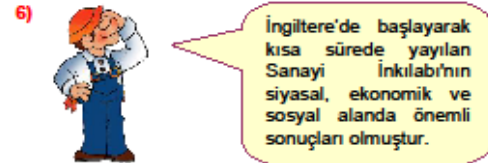
gibi özelliklerden hangilerinin arttığı söylenemez?

- A) I ve III
- B) I ve II
- C) II ve III
- D) II ve IV

Buna göre, sanayileşen bir ülkede aşağıdaki sorunlardan hangisine daha az rastlanır?

- A) İşsizliğe
- B) Hava kirliliğine
- C) Deniz ve akarsu kirliliğine
- D) Ormanlık alanların tahribine

Buna göre, aşağıdakilerden hangisi Sanayi İnkılabı'nın sosyal alandaki sonuçlarından biridir?

- A) İşçi sınıfının ortaya çıkması
- B) Üretim miktar ve kalitesinin artması
- C) Kas gücünün yerini makinelerin alması
- D) Avrupa ülkeleri arasında sömürgecilik yarışının başlaması

7) Sanayi İnkılabı, Avrupa toplumlarını derinden etkilemiştir.

- I. Geleneksel üretim şekillerinin değişmesi,
- II. İnsanların refah seviyesinin yükselmesi,
- III. Yetişkin erkekler göre kadınlara daha düşük ücret ödenmesi,
- IV. Çocuk işçilerin sayısının artması

gibi sonuçlardan hangileri, demokrasi ve insan haklarıyla bağdaşmaz?

- A) I ve II
- B) I ve III
- C) II ve III
- D) III ve IV

8)

18. yüzyılın ortalarında gerçekleşen Sanayi inkılabı el tezgahları ile yapılan üretimi makine üretimine dönüştürmüştür. Böylece üretimin daha çok ve daha hızlı olması sağlanmıştır

Bu bilgiye dayanarak aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) Üretimin niteliği değişmiştir.
- B) Teknik gelişmeler yaşanmıştır.
- C) Coğrafi keşiflere neden olmuştur
- D) Üretimde büyük artış olmuştur.

9) Avrupa'da meydana gelen Sanayi İnkılabı'nın;

- I. İşçi sınıfını ortaya çıkarması
- II. Yeni pazarlara duyulan ihtiyacı artırması
- III. Ham madde ihtiyacını artırması

sonuçlarından hangileri yayılcılık siyasetine neden olmuştur?

- A) I ve II
- B) II ve III
- C) I ve III
- D) I, II ve III

10) Sanayi İnkılabı'yla ortaya çıkan bazı sonuçlar şunlardır,

- Kentleşme hızlandı.
- İmalathanelerin yerini fabrikalar aldı.
- Deniz ve demiryolu ulaşımı gelişti.

Bu gelişmelerin aşağıdakilerden hangisine zemin hazırladığı söylenebilir?

- A) Avrupa'da mezhep birliğinin bozulmasına
- B) Sömürge yarışının önem kazanmasına
- C) Sınıflar arası eşitsizliklerin sona emesine
- D) Avrupa'daki mutlak monarşik rejimlerin yıkılmasına

11) Avrupa'da büyük fabrikalarda üretilen mallar bol miktarda ve ucuz fiyatlarla Osmanlı ülkesine girmeye başladığında, Osmanlı Devleti kapitülasyonlardan dolayı bu akışı engelleyemedi.

Bu durumun, Osmanlı Devletinde;

- I. Küçük atölyelerin kapanması
- II. Yerli sanayi kollannın gelişmesi
- III. Osmanlı Devleti'nin hammadde satıcısı durumuna düşmesi
- IV. Rejim değişikliğinin yaşanması

gibi sonuçlardan hangisine neden olduğu söylenemez?

- A) I veli
- B) III ve IV
- C) II ve IV
- D) I ve III

12) Sanayi İnkılabındaki

- 1765 yılında James Watt'ın buhar motorunu icat etmesi,
- 1790 yılında ilk demir tekneli geminin suya indirilmesi,
- 1804 yılında raylar üzerinde ilerleyen buharlı lokomotifin yapılması,
- 1885 yılında Benz'in ilk sıvı yakıtlı arabayı icat etmesi

gibi gelişmelerin Avrupa'yı daha çok hangi alanda etkilediği söylenebilir?

- A) Ulaşım
- B) Kültürel
- C) Siyasi
- D) Askeri

Kazanım: SB.7.5.3. Kurumların ve sivil toplum kuruluşlarının çalışmalarına ve sosyal yaşamdaki rollerine örnekler verir.

1) Osmanlı Devleti'nde hastahane, kütüphane, kervan-saray, medrese ve mekteplerin ihtiyaçları vakıflar aracılığıyla karşılanmıştır. Vakıflar Osmanlı Devleti'nde ve daha önce kurulan Türk-İslam devletlerinde toplumsal yardımlaşma ve dayanışmayı sağlamıştır.

Buna göre aşağıdakilerden hangisi vakıflarla ilgili söylenemez?

- A) Toplumun yararına çalıştıkları
- B) Devlete verilen vergilerle oluşturuldukları
- C) Türk - İslam devletlerinde görüldüğü
- D) Sağlık ve eğitim gibi alanlarda yardımlaşmayı sağladığı

2)

Osmanlı Devleti'nde bir mal vakfedildikten sonra satılmaz, bağışlanamaz veya miras olarak bırakılamazdı. Vakfın kuruluş nedenleri ortadan kalkmadıkça da kurum kapatılamazdı.

Buna göre, vakıflar için yapılan bu uygulama ile aşağıdakilerden hangisi amaçlanmıştır?

- A) Vakıf gelirlerini artırmanın
- B) Vakıf kumandanın özendirilmesinin
- C) Vakıfların devlet hakimiyetine alınmasının
- D) Kurulan vakfın sürekliliğini sağlamanın

3)

Yoksullara ve muhtaçlara yardım eder

Hastanelerde muayene olunur

Vakıfların yukarıda verilmiş olan çalışmalarının toplumsal yaşamdaki sonucu aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Hukuki eşitlik sağlanmıştır
- B) Vergiler düzenli olarak alınmıştır.
- C) Halkın sosyal ihtiyaçları karşılanmıştır.
- D) Halkın yönetimde söz sahibi olması sağlanmıştır.

4)

Osmanlı Devleti'nde, sokakların aydınlatılması ve temizlenmesi, şehirlerin güzelleştirilmesi, yol ve köprü yapımı gibi işler için vakıflar kurulmuştur.

Bu bilgilere göre Osmanlı vakıfları ile ilgili aşağıdakilerden hangisine ulaşılabılır?

- A) Osmanlı halkının yerleşik hayata geçmesini sağlamışlardır.
- B) Topluma hizmet amacıyla kurulmuştur.
- C) Her ilde eşit sayıda kurulmuşlardır.
- D) Bulundukları bölgenin vergilerini toplamışlardır.

5) Osmanlı Devleti'nde vakfiyeler medeniyet belgesiydi. Toplumun neye ihtiyacı varsa vakıflar buna cevap verirdi. İbadet için camisi, kilisesi, havrası; yemek için imareti; bannmak ve dinlenmek için ise hanı, kervan-sarayı hep vakıf yolu ile kurulurdu.

Buna göre aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) Vakıflar, halkın yaşam seviyesini yükseltmeye yönelik çalışmalarda bulunmuştur.
- B) Vakıflar, dini ayırım yapmadan halkın ihtiyaçlarına cevap vermeyi amaçlamıştır.
- C) Vakıflar, toplumsal ihtiyaçlara göre hareket etmişlerdir.
- D) Vakıflar, Osmanlı hazinesinin önemli gelir kaynakları arasındadır.

6) Gelirleri cami, hastane ve aşevi gibi hayır işlerine ayrılan mal ya da kurumlara "Vakıf" denir. Vakıflar için ayrılmış olan bir arazi ya da yapı, satılamaz ve devredilemez.

Buna göre vakıfların kuruluş amaçları arasında aşağıdakilerden hangisi gösterilemez?

- A) Ticaret yaparak devlete gelir sağlamak
- B) Yoksulların ihtiyaçlarını karşılamak
- C) İbadet yerlerinin bakım ve onarımını yapmak
- D) Hastaların tedavi edilmesini sağlamak

7)

Ben ki İstanbul fatihi, aciz kul Fatih Sultan Mehmed, alın terim ile kazanmış olduğum akçe-
rimle satın aldığım İstanbul'un
Taşlık mevkiinde bulunan 138
dükkânımı aşağıdaki şartlar
dâhilinde vakfeyletim

Buna göre;

- I. Sosyal yardımlaşma ve dayanışmanın teşvikinde Padişahlarda etkin rol almıştır.
- II. Kişiler şahsi mallarını vakıfa bağışlayabilirler.
- III. Vakıflar sadece İstanbul'da faaliyet göstermiştir.

yargılarından hangisi ya da hangilerine ulaşılabilir?

- A) I ve II
B) I ve III
C) II ve III
D) I, II ve III

- 8) Osmanlı döneminde varlıklı olan kişiler imarethaneler, bimarhâneler, hastahaneler, kütüphaneler, kervan-saraylar, hamamlar, çeşmeler, mektepler, medreseler gibi çeşitli vakıflar yapmıştır.

Bu vakıflar aşağıdaki alanlardan hangisi ile ilgili olduğu söylenemez?

- A) Eğitim
B) Sağlık
C) Ticaret
D) Sanayi

- 9) Osmanlı Devleti'nde medreselerde eğitim öğretim ücretsizdi. Çeşitli vakıflar aracılığı ile öğrencilerin yeme içme ve barınma ihtiyaçları karşılanırdı.

Buna göre aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) Osmanlı'da parasız eğitim anlayışı gelişmiştir
B) Müderrislerin maaşları vakıflar tarafından karşılanırdı..
C) Vakıflar eğitim faaliyetlerine destek vermişlerdir.
D) Osmanlı'da eğitim faaliyetlerine önem verilmiştir

10)

Geçen sene zarfında vakıfların dini hayır yapılan-nın tamir ve inşaatında oldukça mühim bir faaliyet gös-terilmiştir. Bunlar: 128 cami 31 medrese, 22 su yolu ve çeşme 175 akar ve 26 hamam.

Mustafa Kemal'in verdiği bilgilere göre aşağıdaki-
lerden hangisine ulaşamaz?

- A) Vakıf eserleri en çok Cumhuriyet döneminde yapılmıştır.
B) Eğitim alanında dayanışma sağlanmaya çalışılmıştır.
C) Halkın temizlik ihtiyaçları giderilmeye çalışılmıştır.
D) Cumhuriyet döneminde bazı vakıflar tamir edilmiştir

- 11) Günümüzde vakıflar ile ilgili Vakıflar Genel Müdür-lüğü çalışmalar yapmaktadır

Aşağıdakilerden hangisi, Vakıflar Genel Müdür-lüğü'nün görevlerinden biridir?

- A) Şehirlerde park ve bahçe düzenlemeleri yapmak
B) Ormanlık alanların yangına karşı korunmasını sağlamak
C) Fakir ve garip hastalara ücretsiz teşhis ve tedavi hizmeti vermek
D) Konut yapılarının deprem yönetmeliğine uygun olmasını sağlamak

- 12) Vakfımızın amacı, ülkemizdeki doğal varlıkların korunması, erozyonla mücadele, toprak örtüsü ve toprağın korunması, ağaçlandımanın önemi ko-nusunda kamuoyunun eğitimi ve bilgilendirilmesi, bu alanda millî politikaların oluşturulmasına yardımcı olmak ve bu esaslardan ödün verilmemesi için mücadele etmektir.

Yukarıdaki amaç için kurulan vakıf hangisidir?

- A) LÖSEV
B) Eğitim Gönüllüleri Vakfı
C) TEMA
D) Mehmetçik Vakfı

Kazanım: SB.7.5.4. Tarih boyunca Türklerde meslek edindirme ve meslek etiği kazandırmada rol oynayan kurumları tanıır.

1)

Osmanlı Devleti'nde, 12-13 yaşlarında herhangi bir meslekte usta olan kişinin yanına yetiştirilmesi için verilen çocuklar, mesleği öğreninceye kadar ustanın yanında kalır ve yeterli olduğu düşünüldüğünde kendi iş yerini açardı. Bu sistemin adı Ahi teşkilatıydı.

Buna göre aşağıdakilerden hangisi Ahilerin yaptığı mesleklerden değildir?

- A) Marangozluk B) Bakırcılık
C) Çiftçilik D) Kunduracılık

2)

Ahi teşkilatında, kalitesiz veya pahalı mal satan esnaf ve zanaatkarlar teşkilat tarafından ayıplanarak dışlanmıştı.

Bu durum, Ahi teşkilatının aşağıdakilerden hangisini amaçladığını gösterir?

- A) Tüketicileri haklarını korumayı
B) Kalitesiz malları ucuza satmayı
C) Devlet adına yargılama yetkisini kullanmayı
D) Esnaf ve zanaatkarlar arasındaki rekabeti artırmayı

3) Osmanlı Devleti'nde;

- ▶ Esnafar arasındaki dayanışmayı sağlamak
- ▶ Kaliteli mal ve hizmet üretilmesini sağlamak
- ▶ Devlet ile esnaf arasındaki ilişkiyi düzenlemek
- ▶ Çırak yetiştirilmesini sağlamak
- ▶ Yoksul halka yardım etmek

amacıyla Ahi Teşkilatı kurulduğuna göre aşağıdakilerden hangisine ulaşamaz?

- A) Mesleki eğitime önem verildiği
B) Toplumsal dayanışmaya katkıda bulunulduğu
C) Meslek ahlakının oluşmasına çalışıldığı
D) Devlete önemli memurlar yetiştirildiği

4) Osmanlı Devleti'nde Ahi teşkilatının;

- I. Çırak-kalfa-usta yöntemiyle eleman yetiştirilmesi
 - II. Sadece Müslümanların üye olarak kabul edilmesi
 - III. Üyelere kredi sağlaması
 - IV. Kalitesiz üretim yapanların meslekten çıkarılması
- gibi uygulamalarından hangilerinin nitelikli eleman yetiştirme amacına yönelik olduğu söylenebilir?**

- A) I ve II B) I ve IV
C) II ve IV D) III ve IV

5) Osmanlılarda bir meslek dalına dahil olan bir kişi çeşitli aşamalardan geçmekteydi. Küçükken çırak olarak işe başlayan kişi mesleğin inceliklerini öğrendikçe sırasıyla; Kalfa ve Usta olurdu.

Buna göre Osmanlı Devleti'nde zanaatkarların yetiştirmesiyle ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) Küçük yaşlarda meslek seçimi yapılırdı.
B) Okuma yazma bilmeden "Kalfa" olunamazdı.
C) Mesleğin inceliklerini öğrenen kalfalar "Usta" unvanı alırdı.
D) Zanaatkar olmak için belirli aşamalardan geçmek gerekirdi.

6) Hristiyan ailelerden gönüllü olarak alınan gençler, Türk kültürü ile yetiştirilerek Müslümanlaştırılmışlardır. Bunlardan asker olacaklar Acemioğlanlar Ocağı'na gönderilmiş, en yetenekli olanlar ise saray içerisinde özel eğitime tabi tutulmuşlardır. Saray içerisindeki eğitimi bitirenler önemli memurluklara atanmışlardır.

Bu uygulama aşağıdakilerden hangisinin göstergesi olamaz?

- A) Hristiyan gençlerin devşinildiği
B) Sarayda devlet kadrolarına dönük eğitim verildiği
C) Devşirme sistemiyle asker ihtiyacının karşılanmaya çalışıldığı
D) Devşirme sisteminin tımdan daha yaygın uygulandığı

7) II. Murat döneminde kurulan Enderun Mektebi Osmanlı Devleti'nde üst düzey devlet adamı yetiştiren kurumdur.

Günümüzdeki okullardan hangisi bu kuruma benzetilebilir?

- A) Genel liseler
- B) Meslek Liseleri
- C) Siyasal Bilgiler Fakülteleri
- D) İktisat Fakültesi

8) Devşirme Kanunu ile ihtiyaca göre üç beş senede bir, bazen daha uzun bir sürede, gayrimüslim halktan 8-20 yaş arasında, sağlıklı ve kuvvetli erkek çocuklar Acemi Ocağına alınmaktaydı. Devşirilen gençlerin zeki ve kabiliyetli olanları saraya alınarak burada açılan Enderun Mektebinde eğitime başlanırdı.

Buna göre aşağıdakilerden hangisine ulaşamaz?

- A) Enderun mektebini bitirenler yeniçeri olurdu
- B) Devşirilen çocuklarda bazı özellikler aranmıştır
- C) Enderun mektebinde devşirme sisteminden gelen çocuklar okumuştur
- D) Devşirme sistemi müslüman olmayanlara uygulanırdı

9)

Osmanlı Devleti'nde yönetici yetiştirmek için açılan Enderun'da fizik, kimya, matematik, astronomi, edebiyat gibi temel bilimler okutuluyordu.

Bu bilgilere göre aşağıdakilerden hangisine ulaşamaz?

- A) Osmanlı Devleti'nde yöneticilerin eğitimine önem verildiğine
- B) Osmanlı Devleti'nde pozitif bilimlerin okutulduğuna
- C) Osmanlı Devleti'nin dini bilimlere önem verdiğine
- D) Yöneticilerin birçok alanda eğitime tabi tutulduğuna

10) Osmanlılarda eğitim ve öğretim faaliyetleri genellikle medreselerde yapılırdı. Osmanlılarda medreseye gidecek bir öğrenci, 5 - 6 yaşlarında sıbyan okuluna alınır; burada öğrencilere alfabe, yazı okuma, dini bilgiler ve dört işlem bilgileri öğretilirdi.

Yukarıda verilen bilgilere göre, Osmanlı Devleti'nin eğitim sistemi ile ilgili aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) Sıbyan okullarında pozitif bilimlere de yer verildiği
- B) Eğitim ve öğretim faaliyetlerinin küçük yaştan itibaren başlatıldığı
- C) Medreselerde eğitim alacak öğrencilerin ilk önce sıbyan okulunda yetiştirildiği
- D) Osmanlı Devleti'nde eğitim ve öğretim faaliyetlerinin sadece medreselerde yapıldığı

11) Medreseler, Osmanlı Devleti'nin başlıca eğitim ve öğretim kurumlarındandır. Bu kurumlar genellikle bir vakfa bağlı olur ve giderleri vakıflar tarafından karşılanırdı. Medreselerde Kur'an, kelam, hadis, tefsir, fıkıh gibi derslerin yanında matematik, astronomi, tıp, tarih ve coğrafya gibi dersler de okutulurdu.

Yukarıda verilen bilgilerde aşağıdakilerin hangisinden bahsedilmemiştir?

- A) Medreselerin ne işe yaradığından
- B) İlk medresenin kim tarafından yaptırıldığından
- C) Medreselerde hangi derslerin okutulduğundan
- D) Medreselerin giderlerinin nasıl karşılandığından

12)

Osmanlı Devleti'nin kuruluş yıllarından itibaren medrese yapımına önem vererek devrin büyük alimleri medreselerde ders vermiş, medreseler çağın en ileri eğitimini veren kurumlar haline getirilmiştir

Bu durum aşağıdakilerden hangisinin kanıtıdır?

- A) Eğitime önem verdikleri
- B) Padişahların medrese yaptırdığına
- C) Avrupadaki eğitim tarzının örnek alındığı
- D) Medreselerin zanaatkar yetiştirmeyi amaçladığı

SB.7.5.5. Dünyadaki gelişmelere bağlı olarak ortaya çıkan yeni meslekleri dikkate alarak mesleki tercihlerine yönelik planlama yapar.

1)

Meslek, bir kişinin hayatını kazanmak için yaptığı, kuralları belirlenmiş, belli bir eğitimle kazanılan, bilgi ve becerilere dayanan faaliyetlerdir

Aşağıdakilerden hangisi meslek seçiminde dikkat etmemiz gereken etkenlerden birisi değildir?

- A) Mutlu olunabilecek mesleğin seçilmesi
- B) Mesleğin getirdiği eğitimin iyi bilinmesi
- C) En çok tercih edilen mesleğin seçilmesi
- D) İlgili ve yeteneklerin göz ardı edilmemesi

2) İyi bir meslek seçiminde, aşağıdaki sorulardan hangisini kendimize sormamıza çok gerek yoktur?

- A) Ne istiyorum?
- B) Neler yapabilirim?
- C) Nasıl bir karaktere sahibim?
- D) Ailem ve yakın çevrem benden ne olmamı bekliyor?

3) İnsanların mesleklerini ilgi ve kabiliyetlerine göre seçmeleri, başarılarını ve topluma faydalarını artırır.

Buna göre aşağıdakilerden hangisi, ilgi ve kabiliyetlerine uymayan mesleği seçen kişilerin içine düşebileceği bir durum değildir?

- A) Çalışmaya karşı isteksiz olma
- B) Mesleğinde kariyer yapma gayretinde olma
- C) Mesleğini değiştirme gayreti içinde olma
- D) İşe devamsızlık yapma ve düşük verimle çalışma

4)

Ben bir bankada gişede çalışmaktayım. Bütün günüm masa başında oturarak geçiyor. Halbuki ben hareketli ve sportif bir kişiye sahibim. Bu yüzden mesleğimi bir türlü sevedim

Bu kişinin meslek seçiminde, aşağıdakilerden hangisine dikkat etmediği söylenebilir?

- A) İlgili ve yeteneklerine
- B) İş bulma olanaklarına
- C) Ailesinin beklentilerine
- D) Mesleğin toplumdaki yerine

5) Meslek seçiminde;

- I. İyi kazanç getiriyor olması
- II. İlgili ve yeteneklerine uygun olması
- III. Anne yada babasının mesleği olması
- IV. Mesleğin herkesçe kabul görür olması

gibi özelliklerden hangisinin daha önemli olduğu söylenebilir?

- A) I
- B) II
- C) III
- D) IV

6)

Nereden seçtim bu mesleği. Bütün gün insanlarla uğraş. Ben masa başında, kimsenin müdahale etmeyeceği bir iş yapmalıydım

Yukarıdaki anlatıma göre, kişiyle ilgili aşağıdaki yargılardan hangisine varılabilir?

- A) İdealindeki mesleği seçmiştir.
- B) Mesleğini severek yapmaktadır.
- C) İyi bir kazanç getiren meslek seçmiştir.
- D) Meslek seçiminde yeterli araştırma yapmamıştır.

- 7) I. Veteriner
II. Avukat
III. Polis
IV. Pazarlamacı

İkna gücü yüksek, dışa dönük insanlarla devamlı sıcak ilişki kurabilen girişimci niteliklere sahip olan bireyin, yukarıdaki mesleklerden hangilerini seçmesi daha uygundur?

- A) II ve III B) I ve II
C) II ve IV D) III ve IV

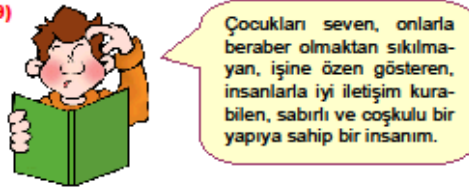
8)

Okul Rehber öğretmeni öğrencisine hangi mesleği tavsiye etmiştir?

- A) Mimar B) Psikolog
C) Mühendis D) Fotoğrafçı

9)

Bu özelliklere sahip birisine hangi mesleği önerirsiniz?

- A) Kimyagerlik B) İç mimarlık
C) Öğretmenlik D) Polislik

10)

Buna göre böyle bir öğrencinin aşağıdaki okullardan hangisini seçmesi doğru değildir?

- A) Tıp Fakültesi
B) İktisat Fakültesi
C) Hukuk Fakültesi
D) Fen Edebiyat Fakültesi

11) Toplumsal olaylara ilgi duyan, sözel yetenekleri gelişmiş bir ilköğretim öğrencisinin başanlı olacağı ortaöğretim kurumu aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Fen Liseleri
B) Meslek liseleri
C) Anadolu Liseleri
D) Sosyal Bilimler Liseleri

12) Eğitim süresi 4 yıldır ve bu eğitim sürecinde öğrencinin bir meslek sahibi olması sağlanır. Bu liseler ülke ekonomisine de ara eleman yetiştirir.

Bu anlatılanlar hangi soruya cevap olarak gösterilebilir?

- A) Meslek liselerinin genel özellikleri nelerdir?
B) Türk eğitim sisteminin genel amaçları nelerdir?
C) Genel liseler hangi amaçlar doğrultusunda çalışır?
D) Ülkemizde daha çok hangi liseler tercih edilmektedir?

Kazanım: SB.7.5.6. Dijital teknolojilerin üretim, dağıtım ve tüketim aşında meydana getirdiği değişimleri analiz eder.

- 1) Telefonla aradığınız çağrı merkezinde sizi karşılayan ve isteğinizi anlamaya çalışan teknoloji, geçen yıllar içinde çok gelişti. Bu konuda hepimizin yakından bildiği, telefonlarımızda yüklü olan "Siri", kullanıcının komutlarını sesli olarak anlayıp yine sesli biçimde cevaplama üzerine kurulu. Geçen zaman içinde önemli gelişmeler kaydeden "Siri" ve benzeri sesli komut sistemlerinin dijital pazarlama alanında yeni yöntemler geliştirilmesi adına bu teknolojiler büyük önem taşıyor. Bu teknolojinin en önemli özelliği herhangi bir personel istihdamına gereksinim olmaması.

Yukarıdaki metne göre sesli arama özelliği ile teknolojinin hangi özelliğinden bahsedilmiştir?

- A) İnsana ihtiyaç duyulmaması
- B) Sadece telefonlarla kullanılması
- C) Dünyada yaygın olması
- D) Ek bir ödeme gerektirmemesi

- 2) Rusya'da yapılan Dünya Kupası'nda uygulanan hakem hatalarını en aza indiren VAR sistemi ülkemizde de uygulanacak. Türkiye Futbol Federasyonu (TFF) , Süper Lig Lefter Küçükandonyadis Sezonu'nda ve 1'inci Lig play-off maçlarında Video Yardımcı Hakem (VAR) sisteminin kullanılacağını açıkladı. VAR için TFF'de oluşturulan özel odada, karşılaşma devam ederken maçın orta hakeminin karar vermekte güçlük çektiği bir pozisyonda ya da pozisyonlarda, bir başka hakem ya da hakemler pozisyonun tekrarını video aracılığıyla izleyecek ve orta hakeme yardımcı olacak. Bu amaçla 10 Ağustos 2018'de başlayan ligde VAR sistemi kullanılmaya başlandı.

Yukarıdaki gazete haberinde sporda hangisinin uygulanmasına örnek verilmiştir?

- A) Ulaşımın
- B) Tanıtımın
- C) Dijital teknolojilerin
- D) Medyanın

- 3)Eskişehir'de 4 kişilik ekibi tarafından 4 yıl önce bir otomobil garaJında geliştirilen ve 19 Nisan'da Apple'ın iOS platformu için kullanıma sunduğu "Oddmar" adlı oyun dünya genelinde oynanırken teknoloji devlerinin de ilgisini çekti. Bir Viking'in hikayesini anlatan ve zorlu platform görevleri bulunan 12 dil desteğine sahip oyunu iOS platformu için kullanıma sunuldu. Türkiye'de 22,99 liraya, yurt dışında ise 5 dolara sahip olunabilen Oddmar ile dünya üzerindeki 100 bin kullanıcıya ulaşan MobGe, şimdi de Viking hikayesini Android ve oyun konsolu kullanıcıları için geliştiriyor.

Yukarıdaki genel ağ haberinde e-ticaretin,

- I. Üretim
- II. Dağıtım
- III. Tüketim

hangi aşamaları hakkında bilgi verilmiştir?

- A) Yalnız I
- B) Yalnız II
- C) II ve III
- D) I, II ve III

- 4) Belirlenmiş bir coğrafi sınırı tanımlamak için GPS ve RFID (radyo frekansı tanımlama) kullanılması anlamına gelen Geofencing, oldukça önemli fırsatlar getiriyor. Bu sayede örneğin bir alışveriş merkezine girdiğinizde o AVM'de yer alan mekanların tanıtımı telefonunuza geliyor. Bir lokantanın yakınına geldiğinizde o lokantanın menüsü e-posta veya kısa mesaj olarak size iletiliyor.

Buna göre Geofencing'in hangisinde kullanıldığında etkili sonuçlar alınabileceği söylenebilir?

- A) Pazarlamada
- B) Turizmde
- C) Bilimde
- D) Sanatta

- 5) e-ticaret, internet ortamında insanların dijital teknolojiler üzerinden gerçek ya da sanal ürünleri para karşılığında satın alması işlemidir. Kısaca tanımlayacak olursak e-ticaret, ticaretin elektronik şeklidir.

e-ticaretin faydaları arasında aşağıdakilerden hangisi sayılamaz?

- A) Ürünler zaman sınırlaması olmaksızın yedi gün yirmi dört saat sipariş verilebilmektedir.
B) Mağazaya gitmeyi, ürün seçmeyi gerektirmeden evden alışveriş yapmaya imkân tanıdığı için zamandan tasarruf sağlamaktadır.
C) Ödeme açısından tamamen güvenli bir platformdur.
D) Fiyat karşılaştırması yapabilmeye olanak sağlayarak müşterinin işini kolaylaştırmaktadır.

6)

I. Sanayi Devrimi	Suyun gücünden faydalanan ilk mekanik tezgâhlar bulundu.
II. Sanayi Devrimi	Elektrik enerjisinin kullanılmaya başlanması ile seri üretime geçildi.
III. Sanayi Devrimi	Üretim süreçlerinin elektronik ve bilgi teknolojileri ile otomasyonu sağlandı.
IV. Sanayi Devrimi	Bilişim teknolojisi ürünlerinin ve genel aletin üretimin aşamalarına katılması sağlandı.

Görsel değerlendirildiğinde sanayi devrimleri için hangisi söylenebilir?

- A) Üretim teknolojisinde değişim yaşanmıştır.
B) İnsana duyulan ihtiyaç gittikçe artmıştır.
C) Geleneksel yöntemlerle üretim değişmemiştir.
D) Üretim, dağıtım, tüketim alanında farklılık olmamıştır.

- 7) Hayatımıza son dönemde giren ve çokça konuşulan teknolojik konulardan biri de bükülebilir ekranlar. Teknoloji devrinin bu konuda somut pek çok çalışması bulunuyor. 2017'de cncok ekranlı ürünler piyasada boy göstermeye başladı. Çoğu elektronik cihazda kullanımı mümkün görünen esnek ekranlar özellikle cep telefonları, tabletler, e-kitap okuyucuları ve diğer benzer tüketici elektroniği ürünlerinde uygulanabiliyor. Bükülebilir arabirimler sayesinde telefon veya tableti kıvrarak çantaya veya cebte koymak mümkün olacak.

Bilgiye göre bükülebilir ekranların en önemli özelliği hangisidir?

- A) Ucuza mal olması
B) Kolay taşınabilmesi
C) Herkesin ulaşabilmesi
D) Her alana uygulanabilmesi

- 8) Elektronik kitap (e-kitap), kitapların basılı olmayan elektronik ortamdaki hâlidir. Elektronik kitap; bilgisayar, tablet ya da akıllı telefonlarda okuyabileceğimiz sanal kitaplar olarak tanımlanabilir. Aradığımız bir kitaba dijital ortamda e-kitap ile kolaylıkla ulaşabiliriz. Diyelim ki bir kitap yazdınız. Yazdığınız bu kitabı hem basılı hem de e-kitap olarak okuyucularla paylaşabilirsiniz.

Verilen bilgiler değerlendirildiğinde e-kitap uygulamalarının kitabın,

- I. Üretim
II. Dağıtım
III. Tüketim

hangilerinde değişim meydana getireceği söylenebilir?

- A) Yalnız I
B) Yalnız II
C) I ve III
D) II ve III

EK 8 Öğrenme Alanı Kazanım Testi

ÜRETİM, DAĞITIM VE TÜKETİM ÖĞRENME ALANI KAZANIM TESTİ

1. 1923'te toplanan Türkiye İktisat Kongresi'nde önemli kararlar alınmıştır. Bu kararlara göre yapılan çalışmalardan bazıları şunlardır;

- Aşar vergisi kaldırılmıştır. Ham maddesi tarıma dayalı sanayinin kurulmasına destek verilmiştir.
- Ziraat Bankası yeniden düzenlenerek çiftçiye verilen krediler artırılmıştır.
- Çoğunluğu çiftçi olan Türk Milleti'ne modern tarım uygulamalarını öğretmek ve yaygınlaştırmak için Ankara'da Gazi Orman Çiftliği faaliyete geçirilmiştir.

Yapılan bu çalışmalar ile;

- Çiftçiye ekonomik destek sağlamak
- Yerli üretimi teşvik etmek
- Çiftçiye uygulamalı eğitim vermek

amaçlarından hangilerine ulaşılmaya çalışıldığı söylenebilir?

- A) Yalnız I. B) I ve II. C) II ve III. D) I, II ve III.

- 2.

Verilen görsel incelendiğinde Atatürk Barajı ile ilgili;

- Ülke ekonomisi için kârlı bir yatırım olmuştur
- Ekonomik faaliyetler için kaynak oluşturmuştur
- Tüm ülkenin su ihtiyacını karşılamıştır

yargılarından hangilerine ulaşılabilir?

- A) Yalnız I. B) I ve II. C) II ve III. D) I, II ve III.

3. Dünyada sanayi devrimi ile birlikte yaşanan bazı gelişmeler tabloda verilmiştir.

YIL	ÜRETİM TEKNOLOJİSİNDEKİ GELİŞME
1763	James Watt buharlı makinayı buldu.
1812	Buharlı makine lokomotifli trenlerde kullanıldı.
1834	Amerikalı mühendisler biçerdöver makinasını icat ettiler.
1844	Samuel Morse ABD'de ilk ticaret amaçlı telgraf servisini hizmete soktu.

Buna göre sanayi devrimi ile birlikte;

- I. Ulaşım
- II. İletişim
- III. Tarım

alanlarından hangilerinde gelişme yaşandığı söylenebilir?

- A) Yalnız I. B) I ve II. C) II ve III. D) I, II ve III.

4. İnsanın en yüce değerlerinden biri olan yardımlaşma ve dayanışmayı arttırmak insanlığa hizmet etmek amacıyla tarih boyunca sayısız vakıf kurulmuştur. Bu vakıflardan biri de Köprüleri Sallerin Zaranından Koruyan Vakıftır. Amasya'da 1498'de kurulan vakıf; köprüler yaptırmış ve bu köprüleri selin getirdiği ağaç ve taşlardan temizleyerek şehre vereceği zararını önlemeye çalışmıştır.

Buna göre bu vakıf ile ilgili olarak;

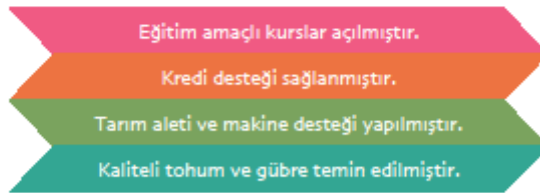
- I. Sel felaketinin neden olduğu sorunlara karşı önlemler almıştır.
- II. İmar faaliyetlerinde bulunmuştur.
- III. Halka hizmet etmeyi hedeflemiştir.

yargılarından hangilerine ulaşılabilir?

- A) I ve II. B) I ve III. C) II ve III. D) I, II ve III.

5.

**Türkiye Cumhuriyeti'nin İlk Yıllarında
Ülkemizde Tarımsal Verimi Arttırmak İçin Çiftçiye;**

Buna göre aşağıdakilerden hangisi amaçlanmış olamaz?

- A) Çiftçileri bilinçlendirmek
- B) Modern tarımı teşvik etmek
- C) Devletin vergi gelirlerini artırmak
- D) Daha fazla ürün elde etmek

6.

 TÜRK KIZILAYI	Türk Kızılayı; ◆ Milliyet, ırk, dini inanç, sınıf veya siyasi düşünce farkı gözetmez. İnsan ıstırabını, en ivedi ve zaruri ihtiyaçlara öncelik vererek dindirmeye çalışır. ◆ Herkesin güvenliğini kazanmak amacıyla, düşmanlıklara taraf olmaz ve hiçbir zaman siyasal, ırksal, dinsel ve ideolojik nitelikteki ihtilaflara girmez. ◆ Diğer ülke ulusal dernekleri ile eşit statüye sahip ve karşılıklı yardımlaşmada onlarla eşit sorumlulukları ve görevleri paylaşan Kızılay, dünya çapında bir organizasyonun içinde yer alır.
--	---

Verilen bilgilere göre Kızılay'ın sahip olduğu ilkeler arasında aşağıdakilerden hangisinin olduğu söylenemez?

- A) Gizlilik B) Evrensellik C) Tarafsızlık D) Aynm gözetmemek

7. Osmanlı Devleti'nde tımar sahipleri kanunlara uyduğu ve devlete karşı yükümlülüklerini yerine getirdiği sürece tımarı elinde tutmaya devam ederdi. Ordunun düzenlediği sefere katılmayan tımar sahiplerinin tımarları ellerinden alınır. Toprağın mazeretsiz arka arkaya üç yıl boş bırakılması, tımar sahibinin köylüye kötü davranması tımarın geri alınma sebeplerindendi. Tımar sahipleri çiftçinin güvenliğini ve tımarın asayişini sağlamak zorundaydı.

Buna göre tımar sahipleri ile ilgili;

- I. Askerî açıdan sorumlulukları vardır,
II. Devletten bağımsız hareket ederler,
III. Üretimde sürekliliğin sağlanmasına katkıda bulunurlar.

yargılarından hangilerine ulaşılabilir?

- A) Yalnız I. B) I ve III. C) II ve III. D) I, II ve III.

8. Sivil toplum kuruluşları, gönüllülük esasına dayanan, kar amacı gütmeyen, gelirleri bağışlar ve üyelik ödemeleri olan, resmi kuruluşlardan bağımsız olarak çalışan siyasi, sosyal, kültürel, hukuki ve çevresel amaçlar doğrultusunda çalışmalar yapan kuruluşlardır.

Buna göre sivil toplum kuruluşları ile ilgili aşağıdakilerden hangisi söylenebilir?

- A) Çalışmaları karşılığında devletten belli bir ücret alırlar.
B) İnsanlar bu kuruluşlara zorunlu olarak üye olurlar.
C) Farklı konularda küresel sorunlara çözüm ararlar.
D) Toplumsal sorunlara duyarsız kalırlar.

9. Yaren ailesinin de desteği ile liseden sonra güzel sanatlar fakültesine girdi ve dört yıllık tiyatro bölümünden mezun oldu. Şimdi bir tiyatro sanatçısı. Bu mesleği seçmesindeki nedenler; ezber kuvvetinin güçlü olması, başkalarıyla çok rahat empati kurabilmesi, düzenli ve disiplinli bir insan olması ve en önemlisi de bu işi sevmesidir.

Buna göre Yaren'in tiyatro sanatçısı olmasında aşağıdakilerden hangisi etkili olmuştur?

- A) İlgisi ve yetenekleri
B) Ailesinin isteği
C) Fiziki özellikleri
D) Mesleğin kolaylığı

10. Geçenlerde dolabımı düzenlerken dolabımdaki kıyafetlerimden, ayakkabılarımdan, genel eşyalarımın kullanmadıklarım olduğunu fark ettim. Bunları başkalarıyla nasıl paylaşacağımı düşünürken oturduğum ilçedeki belediyenin ihtiyaç fazlası ürünleri toplamak için her mahalleye ayakkabı ve giysi kumbarası yerleştirdiğini öğrendim. Bu kumbaraların üzerinde yardımların hangi kurumlara gönderildiği de yazıyordu. Türkiye engelliler vakfı, Sosyal yardımlaşma ve dayanışma vakfı bunlardan bir kaçıydı. Bu vakıflar belediyeler aracılığıyla ihtiyaç sahiplerine gerekenleri temin ediyorlardı.

Buna göre belediyenin yaptığı çalışma ile ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) Sivil toplum kuruluşları ile işbirliği yapmıştır.
B) Bireylerde çevre bilinci oluşturmaya amaçlamıştır.
C) İnsanların zorunlu ihtiyaçlarını karşılamaya çalışmıştır.
D) Toplumda yardımlaşma ve dayanışma duygusunu pekiştirmiştir.

11. Aşağıdaki tabloda Sanayi İnkılabı öncesi ve sonrasına ait bazı bilgiler verilmiştir.

Öncesi	Sonrası
İnsan gücüne dayalı üretim yapılıyordu.	Makine gücüne dayalı seri üretime geçilmiştir.
Dağınık bir yerleşim yapısının olduğu görülür.	Sanayi Devrimi nüfusun merkezlerde yani kentlerde toplanmasına yol açmıştır.
Üretim ve tüketim kısıtlıdır.	Fabrikaların açılmasıyla üretilen ürün miktarı artmıştır.
Geniş aileler yaygındır.	Çekirdek aile yaygınlaşmıştır.

Buna göre sanayi inkılabının;

- I. Sosyal,
II. Ekonomik,
III. Siyasi

alanlarından hangilerinde değişikliğe yol açtığı söylenebilir?

- A) Yalnız I. B) I ve II. C) II ve III. D) I, II ve III.

12. Büyük Selçuklularda asker ve devlet memurlarına yaptıkları hizmetler karşılığında, belirli bir süreliğine ikta adı verilen topraklar verildi. Toprağı işleyenler kazançlarından belli bir miktarı vergi olarak ikta sahiplerine verirdi. Bu vergi ikta sahiplerinin gelirini oluştururdu. İkta sahipleri ise verilen topraklar karşılığında asker yetiştirmek zorundaydılar.

Büyük Selçuklu Devleti ikta uygulamasıyla hangisini amaçlamış olamaz?

- A) Toprakların boş kalmasını engellemeyi
- B) Askeri masrafları azaltmayı
- C) Hazine gelirlerini düşürmeyi
- D) Tarımsal üretimi artırmayı

13.

Hammurabi Kanunları
42. Madde:

Eğer bir kişi işlemek üzere bir tarlayı teslim alır ve o tarladan hiçbir mahsul elde edemezse bu onun tarlada çalışmadığını ispatlar ve bu kişi, komşusunun yetiştirdiği kadar tahıl tarla sahibine teslim etmelidir.

Babil kralı Hammurabi'nin bu kanun ile;

- I. Tarlayı teslim alıp da boş bırakanı cezalandırmak
- II. Tarımsal üretimin devamını sağlamak
- III. Toprak satışını engellemek

durumlarından hangilerini amaçlandığı söylenebilir?

- A) I ve II.
- B) I ve III.
- C) II ve III.
- D) I, II ve III.

14. Osmanlı Devleti'nde esnaf ve sanatkârların bağlı bulunduğu teşkilat, kusurlu malın, malzemeden çalmanın ve kalitesiz işin önüne geçmek için çeşitli önlemler almıştı. Örneğin kısa süre içerisinde eskiyen, yırtılan ya da bozulan ayakkabıların üretim hatası mı yoksa kullanım hatası mı olduğu araştırılırdı. Üretim hatası olduğu tespit edilirse usta çağnılır ve herkesin huzurunda sattığı ürünün parasını müşteriye geri verirdi. Hatalı üretilen ayakkabı ise bir daha kullanılmamak üzere dama atılırdı. Bir esnafın yaptığı ayakkabının dama atılması o esnafın mesleki itibarını zedeler, müşterisinin azalmasına neden olurdu. Bu uygulama bütün esnaf teşkilatı için bir genelleme niteliğinde olup birisi hakkında "pabucu dama atıldı" denilmesi kişinin artık o meslekten kazanç sağlamasının zor olduğuna işaret sayılırdı.

Esnaf teşkilatı bu uygulama ile aşağıdakilerden hangisini amaçlamış olamaz?

- A) Mevcut esnaf sayısını azaltmak
- B) Tüketici haklarını korumak
- C) Kaliteli mal üretilmesini sağlamak
- D) Meslek ahlakına uymayan esnafları cezalandırmak

15.

Darülaceze Başkanlığı'nın yaptığı çalışmalardan bazıları şunlardır:

- Sokağa terk edilmiş 0-6 yaş grubu çocukların bannma, yiyecek, giyecek, sağlık ihtiyacını karşılar.
- Günlük yaşam aktivitelerini kısmen yapabilenlerin ve yapamayanların her türlü ihtiyacını giderir.
- Kurumdaki sakinlere, personele ve halka sağlık hizmetleri verir.

Buna göre aşağıdakilerden hangisi Darülaceze'nin faaliyetleri arasında yer alır?

- A) Çevre temizliği kampanyası düzenlemek
- B) Eğitim-öğretim faaliyetlerine destek olmak
- C) Doğal varlıkları koruyucu faaliyetlerde bulunmak
- D) Engelli vatandaşların ihtiyaçlarını karşılamak

16. Asya (Büyük) Hun Devleti hükümdarı Mete Han komşuları olan Tunguzlar'ın bazı isteklerini yerine getirmiştir. Tunguzlar'ın ondan sınırdaki çorak ve verimsiz küçük bir toprak parçasını istemesi üzerine Mete Han'ın "Benden eyerimi isteyin vereyim, atımı isteyin vereyim, çadırımı isteyin vereyim. Fakat hiç kimse vatanımdan bir karış toprak istemesin vermem, veremem." demiştir.

Buna göre Mete Hanla ilgili;

- I. Toprağı komşularıyla pazarlık konusu yapmıştır.
- II. Vatan toprağı ile ilgili konularda ödün vermemiştir.
- III. Devletin malını kendi şahsi unsurlarından daha önemli görmüştür.

yargılardan hangileri söylenebilir?

- A) Yalnız I.
- B) I ve II.
- C) II ve III.
- D) I, II ve III.

17. Üretim teknolojisindeki gelişmeler kas gücüne duyulan ihtiyacı azalttı. Üretim arttı, insanlar birçok ihtiyacını daha ucuza karşılamaya başladı. Bunun yanında çok çalışıp az kazanan işçi sınıfı doğdu. Çocuklar ağır işlerde çalıştırılıp hakları ihlal edildi. Zenginleşmenin eşit oranda olmaması sonucu sosyal ve ekonomik sorunlar ortaya çıktı. Tarımda makineleşme sonucu insan gücüne duyulan ihtiyacın azalması ve sanayileşmenin artması sonucunda köyden kente göç hızlandı. Bu durum kentlerde plansız yapılaşmaya ve işsizlik gibi sorunlara yol açtı.

Buna göre;

- I. Üretim teknolojisindeki gelişmeler sosyal hayatı etkilemiştir.
- II. Üretim teknolojisindeki değişimin olumlu ve olumsuz sonuçları olmuştur.
- III. Köylerden kentlere göçlerin artmasıyla kentlerde sanayileşme hızlanmıştır.

yargılarından hangilerine ulaşılabilir?

- A) Yalnız II.
- B) I ve II.
- C) II ve III.
- D) I, II ve III.

18. Osmanlı Devleti, toprak yönetiminde Selçuklulardaki iktâ sistemine benzer bir uygulamaya gitmiştir. Bu uygulamaya tımar sistemi adı verilmiştir. Bu yönetim sisteminde toprağın sahibi devlettir. Fethedilen bölgelerdeki topraklar, devlete yararlılık gösteren asker ve memurlara hizmetleri karşılığında verilmiştir. Tımar sahipleri toprağı işletme ve vergi toplama hakkına sahip olmuştur. Elde ettikleri gelir üzerinden asker yetiştirerek masraflarını karşılamışlardır.

Buna göre Türk devletlerinde,

- I. Birbirlerine benzer uygulamaların kullanıldığı
- II. Özel mülkiyetin koruma altına alındığı
- III. Hazineye yük olmadan asker ihtiyacının bir kısmının karşılandığı

yargılarından hangilerine ulaşılabilir?

- A) I ve II. B) I ve III. C) II ve III. D) I, II ve III.

19. Ülkemizin farklı yerlerinde farklı meslekler gelişme göstermiştir. Örneğin; Manisa'nın Soma ilçesinde linyit madeni ve Zonguldak'ta taş kömürü çıkarılır. Buna bağlı olarak bu bölgelerde maden mühendisliği ve maden işçiliği gelişme göstermiştir. Hayvancılık faaliyetlerinin yoğun olduğu yerlerde veterinerlik, kasaplık, çobanlık gibi meslekler gelişme gösterirken turizmin geliştiği yerlerde ise turist rehberliği, aşçılık, resepsiyonistlik ve otel işletmeciliği gibi meslekler gelişme göstermiştir.

Ülkemizin farklı yerlerinde farklı mesleklerin gelişme göstermesinde;

- I. Bölgede yapılan ekonomik faaliyetler
- II. Meslekten elde edilen gelir
- III. Bölgenin gelişmişlik düzeyi

unsurlarından hangilerinin etkili olduğu söylenebilir?

- A) Yalnız I. B) I ve II. C) II ve III. D) I, II ve III.

20.

Osmanlı Devleti'nde vakıf kültürü oldukça yaygındı. Toplumda değişen şartlara ve ihtiyaçlara cevap veren pek çok vakıf bulunuyordu. Şehirlerde, fakirlerin parasız yıkandıkları hamamlar mevcuttu. Sebillerde buzlu su, hatta şerbet dağıtılırdı. Yol, kaldırım ve köprü yapımını vakıflar sağlıyordu. Sokakların temizlenmesi ve umumî helâlar için vakıflar kurulmuştu. Bekçi ücretleri vakıflardan ödeniyordu. Vakıf hastanelerinde her din ve ırktan insan tedavi ediliyor, gerektiğinde ücretsiz ilaç veriliyor, doktor temin ediliyordu.

Buna göre Osmanlı Vakıf kültürünün sahip olduğu özellikler için aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) Toplumun önemli ihtiyaçlarını karşılamışlardır.
- B) Ayrım yapmaksızın hizmet vermişlerdir.
- C) Vakıf giderleri için devlet bütçe ayırmıştır.
- D) Yardımlaşma duygusunu geliştirmiştir.

GRUP BAŞARI BELGESİ

SOSYAL BİLGİLER UZMANLARI

Sertifikanın Verildiği Kişiler

Veriliş Nedeni

Üretim, Dağıtım ve Tüketim Öğrenme Alanında
Gösterdikleri Grup Başarısı

İmza

Tarih

EK 10 Çalışma Fotoları

İZİN BELGELERİ

EK 11 Etik Kurulu Kararı

Evrak Tarih ve Sayısı: 17/12/2020-430463

T.C.

FIRAT ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ

Sosyal ve Beşeri Bilimler Araştırmaları Etik Kurulu

Sayı :97132852/302.14.01/
Konu :Etik Kurul Değerlendirmesi

TÜRKÇE VE SOSYAL BİLİMLER EĞİTİMİ ANABİLİM DALINA

Anabilim Dalınız Öğretim Üyesi Prof. Dr. Zafer ÇAKMAK'ın danışmanı olduğu yüksek lisans öğrencisi Zekeriya DEMİR'e ait "7. Sınıf Sosyal Bilgiler Dersinde Jigsaw IV Tekniğinin Kullanımının Öğrencilerin Akademik Başarısına ve Derse Karşı Tutumuna Etkisi" konulu çalışma ile ilgili Etik Kurul Kararı ekte sunulmuştur.

Gereğini ve bilgilerinizi rica ederim.

e-imzalıdır.
Prof. Dr. Mehmet Nuri GÖMLEKSİZ
Kurul Başkanı

Firat Üniversitesi Rektörlüğü 23119 ELAZIĞ/TÜRKİYE
Tel: 0 (424) 237 00 00 Faks: 0 424 2122717
E-Posta: : Elektronik ağı: <http://www.firat.edu.tr>

Ayrıntılı bilgi için irtibat : Pınar Arslan

Bu belge 5070 sayılı Elektronik İmza Kanununun 5. Maddesi gereğince güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

ETİK KURUL KARARI

TOPLANTI TARİHİ	TOPLANTI SAYISI	KARAR NO	ÇALIŞMACILARIN ADI SOYADI
04.12.2020	25	17	Sorumlu Araştırmacı : Prof.Dr. Zafer ÇAKMAK Yardımcı Araştırmacı: Zekeriya DEMİR

KARAR

"7. Sınıf Sosyal Bilgiler Dersinde Jigsaw IV Tekniğinin Kullanımının Öğrencilerin Akademik Başarısına ve Derse Karşı Tutumuna Etkisi" konulu çalışma etik kurulumuzda görüşülmüş olup; çalışmanın etik kurallara uygun olduğuna oybirliğiyle karar verilmiştir.

Prof. Dr. Mehmet Nuri GÖMLEKS (Başkan)			
Prof. Dr. Sebahattin DEVECİOĞLU (Üye)	İmza	(Üye)	İmza
Prof. Dr. Süleyman İLHAN (Üye)	İmza	Doç.Dr. Haki PEŞMAN (Üye)	İmza
Doç. Dr. İrfan EMRE (Üye)	İmza	Doç.Dr. Yunus Emre KARAKAYA (Üye)	İmza
Doç. Dr. Taner YILDIRIM (Üye)	İmza	Dr. Öğr. Üyesi Serkan BİÇER (Üye)	İmza
Doç.Dr. Erkan Turan DEMİREL (Üye)	İmza	Dr.Öğr. Üyesi Ayşe Ülkü KAN (Üye)	İmza
Sosyal ve Beşeri Bilimler Araştırmaları Etik Kurul Sekreteri: Pınar ARSLAN			İmza

EK 12 Meb İzin Onayı

T.C.
NAZİLLİ KAYMAKAMLIĞI
İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü

Sayı : E-61189103-605.01-21857581
Konu : Zekeriya DEMİR' in Araştırma İzni

05.03.2021

ASIMIN NESLİ ANADOLU İMAM HATİP LİSESİ MÜDÜRLÜĞÜNE

İlgi: Valilik Makamının 04/03/2021 tarih ve 21720225 sayılı Olur'ları.

Aydın Valiliği İl Milli Eğitim Müdürlüğü'nün 05/03/2021 tarih ve 21804225 sayılı yazıları ekinde alınan; Fırat Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Ana Bilim Dalı, Sosyal Bilgiler Eğitimi Bilim Dalı Yüksek Lisans Öğrencisi Zekeriya DEMİR tarafından, "7. Sınıf Sosyal Bilgiler Dersinde Jigsaw IV Tekniğinin Kullanımının Öğrencilerin Akademik Başarılarına ve Derse Karşı Tutumuna Etkisi" konulu tez çalışması kapsamında, okulumuzdaki öğrencilere anket yapma isteğine ilişkin ilgi Valilik Olur'u ve ekleri ilişikte gönderilmiştir.

Bilgilerinizi ve gereğini rica ederim.

İsmail ŞİMŞEK
İlçe Milli Eğitim Müdürü

EK: Valilik Olur'u ve Ekleri

Adres : Hizmetler Konakı 09800 Nazilli/AYDIN

Telefon No : 0 (256) 313 32 62
E-Posta: nazilli09@meb.gov.tr
Kop Adresi : meb@hs01.kcp.tr

Bu belge güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Belge Doğrulama Adresi : <https://www.turkiye.gov.tr/meb-ebys>

Bilgi için: Pınar UZUNOĞLU

İnternet Adresi: <http://nazilli@meb.gov.tr>

Unvan : Şef
Faks: 2563135008

Bu evrak güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır. <https://evrak.sorgu.meb.gov.tr> adresinden 03ca-d8e9-35f2-ba92-fc06 kodu ile teyit edilebilir.

EK 13 Orijinallik Raporu

FEN
BİLİMLERİ
ENSTİTÜSÜ
1983

T.C.
FIRAT ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
LİSANSÜSTÜ TEZ BENZERLİK RAPORU

FORM
20

I - ÖĞRENCİ BİLGİLERİ

Adı ve Soyadı	Zekeriya DEMİR	Öğrenci No:191410101
Bilim Dalı	Sosyal Bilgiler	
Programı	☒ Yüksek Lisans ☐ Doktora ☐ Bütünleşik Doktora	

II - TEZ BİLGİLERİ

Tez Başlığı (Enstitü Tescilli)	7. Sınıf Sosyal Bilgiler Dersinde Jigsaw IV Tekniğinin Kullanımının Öğrencilerin Akademik Başarısına ve Derse Karşı Tutumuna Etkisi
Danışman	Prof. Dr. Zafer ÇAKMAK
II. Danışman	

III - ENSTİTÜ BENZERLİK RAPORU

Yukarıda bilgileri verilen öğrencimizin tezi, CD ortamında MSWORD ve PDF formatında vermiş olduğu kopyaları kullanılarak aşağıda belirtilen filtreler uygulanmak suretiyle TURNİTİN intihal tespit programında analiz edilmiştir:

1. Kaynaklar bölümü hariç
2. Özet ve Abstract dâhil, diğer ön bölümler hariç
3. Alıntılar dâhil
4. Benzerlik oranı %1 ve üzeri ise dâhil

İntihal tespit programının üretmiş olduğu rapora göre ilgili tezin benzerlik oranı

Tez savunma sınavından önce
taranan sayfa sayısı (73)

%22

Tez Savunma Sınavından sonra
taranan sayfa sayısı (73)

%22

değerlerine sahip olup Enstitümüzce uygulanan kabul edilebilir üst sınır %25'dir.

Kontrol Personeli Celal YILMAZ Bilgisayar İşletmeni	Tez, veri tabanına saklanmış; Saklanmamış;
Sınav Jüri Üyesi (Unvanı, Adı ve Soyadı)	<u>Düşünce:</u> İmza

AÇIKLAMA

1. Form öğrenci tarafından bilgisayar ortamında doldurulur ve üst yazı ekinde savunma sınavı jüri üyelerine gönderilir.
2. Her bir jüri üyesi bu raporu dikkate alarak Tez Bireysel Değerlendirme Formu'nda ve bu formda ilgili alanları doldurmalıdır.

Fırat Üniversitesi,
Eğitim Bilimleri Enstitüsü,
23119 - Elazığ / TÜRKİYE

<http://ebe.firat.edu.tr/>

Telefon : +90 424 237 0086
Fax: +90 424 237 0087
e-posta: egtbilens@firat.edu.tr

ÖZ GEÇMİŞ

Zekeriya DEMİR, 1978 yılında Elazığ'da doğdu. İlköğretimini Salıbaşı Mahallesi'ndeki Kazım Karabekir İlköğretim okulunda tamamladıktan sonra Elazığ Gazi Lisesinden 2002 yılında mezun oldu. 2004 yılında başladığı Fırat Üniversitesi Eğitim Fakültesi Sosyal Bilgiler Öğretmenliği bölümünü başarıyla tamamlayıp 2010 yılında Muş'un Korkut İlçesindeki 75. Yıl Merkez İlköğretim Okuluna Sosyal Bilgiler öğretmeni olarak atandı. 2011-2015 yılları arasında Mehmet Zafer Çağlayan Ortaokulunda görev yaptı. Demir, 1